

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

JAPON DİNÎ BAYRAMLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Mahmut SALİHOĞLU

Hazırlayan

Halil İbrahim ŞENAVCU

ÇANAKKALE-2006

Bu tez, Ç.O.M.Ü. Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında desteklenmiştir (2006/33).

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Halil İbrahim ŞENAVCU'ya ait "Japon Dinî Bayramları" adlı çalışma, jürimiz tarafından Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

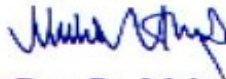
Başkan: Yrd. Doç. Dr. Mahmut SALİHOĞLU

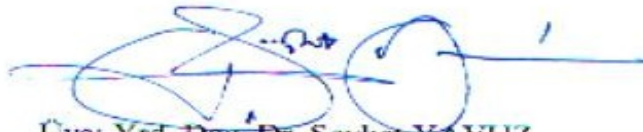
Üye: Prof. Dr. A. Mete TUNCOKU

Üye: Doç. Dr. Hamit ER

Üye: Doç. Dr. Muhsin AKBAŞ

Üye: Yrd. Doç. Dr. Şevket YAVUZ

Yrd.Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN
Enstitü Müdürü

ÖZET

Japon sosyal ve dinî yaşayışının önemli bir yönünü oluşturan dinî bayramlar, uzun bir geçmişe sahip ve modern dünyada varlığını devam ettiren Japon kültürünün dikkate değer bir parçasını teşkil etmektedir. Ülkemizde her ne kadar Japonya ile ilgili çeşitli alanlarda çalışmalar yapılmış olsa da genelde Japonların dinî hayatı ve özelde Japon dinî bayramları hakkında her hangi bir çalışma mevcut değildir.

Japon dilinde dinî bayram karşılığında kullanılan *matsuri* kavramı ve bunun Japon kültüründeki yeri, çalışmanın üzerine yoğunlaştığı önemli noktalardan biridir. Bunun yanı sıra Japonya'da kutlanan dinî bayramların kökeni ve tarihi gelişimi de detaylıca üzerinde durulan konulardır. Çalışmanın özünü ise günümüzde Japonya'daki bayramların nasıl kutlandığı ve Japon insanını nasıl etkilediği soruları oluşturmaktadır.

Japon dinî bayramlarını anlayabilmek için öncelikle Japonya'daki mevcut dinî gelenekler hakkında bilgi sahibi olmak gereklidir. Bu açıdan Şintoizm ve Budizm, Japonya'da kutlanan bayramlarla ilgili iki büyük din olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada bu dini geleneklerin Japonya'daki tarihi ve günümüzdeki mevcut durumu hakkında öz bilgiler verilmektedir.

Yüzyıllardan beri fazla değişikliğe uğramadan kutlanagelen Japon dinî bayramları, Japon insanının geçmişteki inançlarını, düşünce tarzını, tarımsal faaliyetlerin Japon yaşamındaki önemini, üstün güçlerin insanlar üzerindeki etkisini ve Japonların dünya anlayışlarını, çocukların yetişmesine verilen önemi en açık şekliyle göstermektedir.

Bu çalışmanın Türkiye'de Japon kültürü ve onun önemli bir boyutu olan dinî hayatın daha yakından tanınmasına ve Japon dinî bayramlarının Japon insanı üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı ümit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Matsuri, Şintoizm, Budizm, Japonya, Japon Kültürü

ABSTRACT

Religious festivals, which constitute an important aspect of Japanese socio-religious life, have a long history and persist to be a part of Japanese culture. Although there are some studies about Japan in various fields in Turkey, there is no single scholarly work dedicated to Japanese religious life in general and Japanese religious festivals in particular.

One of the main subjects of this study is the concept of *matsuri*, which is used for religious festival in Japanese language, and its place in Japanese culture. Beside, origins and historical development of religious festivals celebrated in Japan are other important topics which have been dealt with in details. However, the main focus of this work is to find answer questions such as “how the festivals are celebrated in contemporary Japan” and “in which respect these festivals influence Japanese people”.

In order to understand Japanese religious festivals, one has to primarily be familiar with religious traditions of Japan. In this respect, Shintoism and Buddhism are two important religious traditions of Japan. In the current study concise information has been provided for the historical development and contemporary state of the above mentioned religions in Japan.

It is expected that the current study will contribute in Turkey to understand Japanese culture and religious life of Japan.

Key words: Matsuri, Shintoism, Buddhism, Japan, Japanese Culture

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR.....	vii
HARİTALAR CETVELİ	viii
FOTOĞRAFLAR CETVELİ	viii
ÖNSÖZ.....	xi

GİRİŞ

I. TEZİN KONUSU VE AMACI.....	1
II. TEZİN ÖNEMİ.....	1
III. TEZİN KAPSAM VE SINIRLARI	1
IV. TEZİN KAYNAKLARI VE KULLANIMI	2
V. JAPON ZİHNİNDE DİN VE KÜLTÜR KAVRAMLARI.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM

JAPONYA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. COĞRAFYA.....	6
1.2. TARİH.....	6
1.3. KÜLTÜR.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

JAPONYA'DAKİ DİNLER

2.1. ŞİNTOİZM.....	14
2.2. BUDİZM.....	25
2.3. KONFÜÇYANİZM	30
2.4. HİRİSTİYANLIK.....	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATSURİ KAVRAMI VE BAYRAMLARIN SOSYAL HAYATTAKİ YERİ

3.1. <i>MATSURİ</i> KAVRAMI.....	37
3.2. JAPON DİNİ BAYRAMLARININ GENEL ÖZELLİKLERİ.....	39
3.3. BAYRAMLARIN SOSYAL HAYATTAKİ YERİ VE ÖNEMİ.....	46

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BAŞLICA JAPON DİNİ BAYRAMLARI VE KUTLANIŞLARI

4.1. <i>ŞÔGATSU</i> / YENİ YIL BAYRAMI	50
4.2. <i>SETSUBUN</i> / MEVSİM DEĞİŞİMİ.....	56
4.3. <i>HİNA MATSURİ</i> / KIZ ÇOCUKLARI BAYRAMI	60
4.4. <i>HANAMİ</i> / KİRAZ ÇİÇEĞİ SEYRETME BAYRAMI	62
4.5. <i>KODOMO-NO-Hİ</i> / ÇOCUKLAR GÜNÜ	65
4.6. <i>TANABATA</i> / YILDIZ BAYRAMI	69
4.7. <i>BON</i> / ATALARI ANMA BAYRAMI	74
4.8. <i>TSUKİMİ</i> / AY SEYRETME BAYRAMI.....	79
4.9. <i>ŞİÇİ-GO-SAN</i> / 7-5-3 BAYRAMI	82
SONUÇ.....	84
KAYNAKÇA	86
EKLER.....	107
EK-1: KRONOLOJİK JAPON TARİHİ	107
EK-2: BAŞLICA JAPON DİNİ BAYRAMLARININ TARİHLERİ.....	109
HARİTALAR.....	110
FOTOĞRAFLAR.....	112

KISALTMALAR

Bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
çev.	: Çeviren
<i>D.İ.A.</i>	: <i>Diyanet İslâm Ansiklopedisi</i>
ed.	: Editör
F	: Fotoğraf
H	: Harita
haz.	: Hazırlayan
<i>K.E.J.</i>	: <i>Kodansha Encyclopedia of Japan</i>
Krş.	: Karşılaştırınız
M.E.B.	: Milli Eğitim Bakanlığı
M.Ö.	: Milâttan önce
M.S.	: Milâttan sonra
ö.	: Ölüm tarihi
S.	: Sayı
T.D.V.	: Türkiye Diyanet Vakfı
vd.	: ve diğerleri
y.y.	: Yayın yeri yok
(W)	: Web sitesi

HARİTALAR CETVELİ¹

H-1: Japonya’da Kullanılan Dünya Haritası

H-2: Japonya Haritası

H-3: Japonya’da Bölgelere Göre Kiraz Çiçeği Açma Günleri

FOTOĞRAFLAR CETVELİ

F-1: *Butsudan* ve *Kamidana*

F-2: *Cinca* Girişi ve *Cinca* Koruyucusu

F-3: Kutsal Alanı Sembolize Eden *Torii*

F-4: Kami Olduğuna İnanılan Kayalar: Kutsallığı İfade Eden *Torii* ve *Şimenava*

F-5: Bir *Cincanın* Dış Görünüşü

F-6: Bir *Cincanın* Girişi (Yakınlaştırılmış)

F-7: *Torii*

F-8: *Komainu*

F-9: *Temizuya*

F-10: *Honden*

F-11: Dans Platformu

F-12: *Ema*

---

¹ Harita ve fotoğraflar aşağıdaki kaynaklardan alınmıştır: *Autumnal Moonlight Viewing*, (W); Balentine, Vicki McLeod (ed.), *Shichi Go San*, (W); *Bugünkü Japonya*, 1989; *Bugünkü Japonya* (Broşür), 1993; *Bon Holidays*, (W); *Children’s Day*, (W); *Children’s Day (Tango no Sekku, 5th of May)*, (W); Duvan, Melih, *Obon*, (W); Duvan, *Setsubun*, (W); Duvan, *Shoogatsu (Yeni Yıl)*, (W); Duvan, *7-5-3 (Shcigosan)*, (W); *Guide to Cherry Blossom Viewing*, (W); Güvenç, Bozkurt, *Japon Kültürü*, 2002; *Hina Matsuri*, (W); Hirotsugu, Oi, *Japanese New Year / Bonenkai*, (W); *Japan Pictures*, (W); Jin, Hongo, *Hanami: Enjoying the Cherry Blossoms*, (W); Marsh, Sakae & Patrick Marsh, *Tango no sekku: Children’s Day*, (W); *Misawa Tanabata Matsuri*, (W); *Moon view-ing (O-tsukimi)*, (W); Nagaya, Yoshimi (ed.), *Kodomo-no-hi (Children’s Day)*, (W); Nagaya, *Setsubun: Around February 3*, (W); Nagaya, *Syogatsu (New Year’s Day)*, (W); *New Year*, (W); Renshaw, Steve & Saori Ihara, *Setsubun in Japan; A Lunar “New Years’ Eve”*, (W); Sargent, Denny, *Hina Matsuri: “Girls’ Day”* (W); Sargent, *Obon: The Festival of the Dead and the Ghosts of Japan*, (W); Sargent, *Setsubun: “Beaning” the Oni and Welcoming Spring*, (W); Sargent, *Tango-no-sekku: “Boys’ Day Festival”*, (W); Sargent, *Tsukimi: Autumnal Moon Viewing in Japan*, (W); Senri, Miura, *The Tanabata festival in Shonan Hiratsuka*, (W); *Setsubun (2)*, (W); *Setsubun and Bean-throwing*, (W); *Shichi-go-san (Seven-five-three)- November 15*, (W); *Shinto*, (W); *Shinto Shrines*, (W); *Star Festival (Tanabata) 7th of July*, (W); *Tanabata*, (W); Trest, Mike, *Come Join With us as we tour the end of the Tanabata Festival in Hiratsuka*, (W); Ward, G., *Akemashite, Omedeto Gozaimasu! (Happy New Year)*, (W); Ward, *Hanami/Cherry Blossom Viewing*, (W); *Welcome to the Shonan Hiratsuka Tanabata Festival*, (W); Yamada, Sanzo, *Kaze-no-Bon*, (W).

- F-13:** *Omikuci*
- F-14:** *Şimenava*
- F-15:** Evlenme Töreni: Gelin, Kutsal *Sakeden* Yudumlarken
- F-16:** Nikâh Sonrası Gelin ve Damat *Cincadan* Çıkarken
- F-17:** Mezar Ziyareti ve Ataya Saygı
- F-18:** Kamakura'da Bulunan Büyük Buda Heykeli (*Daibutsu*, 12.yy., bronz, 12 m.)
- F-19:** Buda Heykeline Çiçek Takdimesi ve Saygı
- F-20:** Tokyo'da Düzenlenen *Sanca Matsuri*'de *Mikoşi* Taşıma
- F-21:** Izumo *Cinca*'da *Daisairei Matsuri*
- F-22:** Kyoto'da Düzenlenen *Aoi Matsuri*'de Geçit Töreni
- F-23:** Osaka'da Bir Pirinç Ekimi Bayramı
- F-24:** *Şôgatsu* Bayramı'nda Mabet Ziyareti
- F-25:** Şans Getirdiğine İnanılan Tılsımlar (*O-mamori*)
- F-26:** Yeni Yıl Okları (*Hamaya*)
- F-27:** *Şimenava*
- F-28:** *Şimekazari*
- F-29:** *Kadomatsu*
- F-30:** *Kagami-moçi*
- F-31:** *Oseçi-ryôri*
- F-32:** *Setsubun* Bayramı: Şeytan Sokakta ve Mabet Basarken
- F-33:** *Setsubun* Bayramı'nda Mabet Bahçesinde Soya Fasulyesi Saçılırken
- F-34:** Soya Fasulyesi Yiyenler
- F-35:** Fasulye Poşetinde 7 Mutluluk Kamisi (*Şiçi-Fukucin*)
- F-36:** *Hina Matsuri*'de *Hina Ningyô*
- F-37:** İmparator ve İmparatoriçe
- F-38:** *Hişi moçi*
- F-39:** İçine Dilek Yazılıp Nehre Bırakılan Oyuncaklar
- F-40:** *Hanami* Bayramı'nda Kiraz Ağaçları Altında Ziyafet
- F-41:** *Hanami* Bayramı'nda Gündüz ve Gece Görüntüsü
- F-42:** *Kodomo-no-hi*'de Sazan Flamaları (*Koinobori*)
- F-43:** *Gogatsu Ningyô*
- F-44:** *Kaşıva-moçi*

- F-45:** *Çimaki*
- F-46:** *Sobu*
- F-47:** *Kintaro*
- F-48:** *Tanabata* Bayramı'nda Bir Cadde
- F-49:** *Tanzaku*
- F-50:** *Tanabata* Bayramı'ndan Gece Görüntüleri
- F-51:** Şikoku'da yapılan bir *Bon* dansı olan *Ava Odori*
- F-52:** *Bon Odori*
- F-53:** *Bon* Gecesinde Kyoto'da Bir Mezar
- F-54:** *Bon Odori* Esnasında Trans
- F-55:** Nehre Fener Bırakarak Ruhları Uğurlama
- F-56:** Aya Sunulan Takdimeler
- F-57:** Ayda Yaşadığı ve Pirinç Dövdüğü Düşünülen Tavşan Oyuncağı ve Figürleri
- F-58:** 7-5-3 Yaşlarındaki Çocuklar Bayram Kıyafetleriyle
- F-59:** *Şiçi-Go-San* Bayramı'nda Mabet Ziyareti
- F-60:** Çocuklar ve *Çitose-ame* (1.000 yıl şekeri)

ÖNSÖZ

Türkiye’de her ne kadar ekonomi ve teknoloji açısından Japonya ile ilgili bazı araştırmalar mevcutsa da, Japon dini ve kültürü hakkında sınırlı bir literatür göze çarpmaktadır. Bir kültürü tanımanın en iyi yolu, kuşkusuz o kültürün içinde yaşamaktan geçer. Bunun dışında, o kültür hakkında ne söylense, resmin tamamını yansıtmaktan uzak olacaktır. Bunun da bilincinde olarak, Japon din ve kültürüne bir giriş mahiyetinde olmak üzere hazırlanan bu çalışma, bu alanda daha sonra yapılacak araştırmalara bir ön hazırlık niteliğindedir.

Bu tez, giriş, dört bölüm, sonuç, ekler ve fotoğraflardan oluşmaktadır. Birinci bölümde Japonya ve Japon kültürü hakkında öz bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde, Japon dinî bayramlarını daha iyi anlamak için Japonya’daki belli başlı dinler ele alınmıştır. Tezin üçüncü bölümünde, Japonya’da bayram anlamını bünyesinde barındıran *matsuri* kavramı, bayramların genel özellikleri ve bayramların Japon hayatındaki yeri incelenmiştir. Son bölüm olan dördüncü bölümde ise, Japonya’da kutlanan başlıca genel dinî bayramlar anlatılmıştır. Tezde sık sık geçen Japonya’nın tarihî dönemlerinin ve bayramların kutlanış günlerinin daha iyi anlaşılması amacıyla Ek-1’de Japonya’nın kronolojik tarihi; Ek-2’de ise başlıca Japon dinî bayramlarının tarihleri verilmiştir. Bilimsel tezlerde fotoğraflara yer verilmesi çok yaygın değildir. Japon kültürünün ülkemizde pek bilinmemesi nedeniyle, tezin sonuna konu ile ilgili fotoğraflar eklenmiştir.

Bu çalışmada, Japonca kelimeler Latin alfabesine aktarılırken Batı dillerinde kullanılan “sh, ch, w, x, j” gibi harflerin yerine, okuma kolaylığı açısından Türkçede kullanılan “ş, ç, v, ks, c” tercih edilmiştir.

Bu çalışmanın, özelde dinler tarihi alanında genelde Japonya’yı ve Japon toplumunu konu edinen her türlü araştırmada ihtiyaç duyulan önemli bir boşluğu doldurmasını ve sonraki araştırmacılara ön açmasını ümit ederiz.

Öncelikle, beni bu konuyu araştırmaya teşvik eden ve kendisinden çok istifade ettiğim değerli hocam Prof. Dr. A. Mete TUNCOKU Beye, sohbet ve kaynak teminindeki yardımlarıyla Japon kültürünü daha iyi anlamamda bana ışık tutan Prof. Yoshiko ODA Hanımefendiye, her konuda beni destekleyen tez danışmanım Yrd.

Doç. Dr. Mahmut SALİHOĞLU Beye, yine bu alandaki boşluktan beni haberdar edip araştırmaya yönlendiren Doç. Dr. Hamit ER Beye, farklı kültürleri anlamamda büyük yardımını gördüğüm Yrd. Doç. Dr. Şevket YAVUZ Beye, Ç.O.M.Ü. Eğitim Fakültesi Japon Dili Eğitimi Bölüm Başkanı Okt. Yukiko KONDO Hanımefendi başta olmak üzere bana bölüm kütüphanelerini açan ve desteğini esirgemeyen tüm bölüm hocalarına, ayrıca derslerinden kalan zamanı bana Japonca dersi vermek için ayıran değerli arkadaşlarım Hanife ÇİÇEK, Beyza KAYA ve Cemil KAYGUSUZ'a teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak, gerek lisans, gerekse lisansüstü eğitimim boyunca yetişmemde büyük emeği geçen, burada isimlerini saymadığım Ç.O.M.Ü. İlahiyat Fakültesi'nde görevli tüm değerli hocalarıma en kalbi teşekkürlerimi sunarım.

H. İbrahim ŞENAVCU

Çanakkale 2006

GİRİŞ

I. TEZİN KONUSU VE AMACI

Bu çalışmanın konusu, Japonya'daki dinî bayramları çeşitli yönlerden incelemek ve bu bayramların Japon yaşamındaki önemini ortaya koymaktır. Japon dini ve kültürü içinde büyük bir yer tutan Japon dinî bayramları anlaşılmadıkça Japon kültürünü tam olarak anlamak mümkün değildir. Bu tez, dini bayramların dün ve bugün hakkında bilgi vermeyi, onların Japon yaşamındaki yerini ortaya koymayı ve genel özelliklerini tespit etmeyi hedefleyen bir çalışmadır.

II. TEZİN ÖNEMİ

Küreselleşen dünyamızda toplumlar, yeryüzündeki diğer toplulukları daha yakından tanıma ihtiyacı hissetmektedir. Bu bağlamda son yıllarda ilişkilerimizin daha da arttığı dünyanın en büyük teknoloji güçlerinden Japonya'nın dini ve kültürü hakkında yapılacak araştırmalar gittikçe önem kazanmaktadır. Bazı alanlarda Japonya hakkında çalışmalar mevcut olsa da Japon dini ve kültürü hakkında araştırmalar son derece azdır. Japon kültürü içinde önemli bir yer tutan dinin günlük hayata yansımalarının bir parçasını oluşturan bayramların araştırılıp ortaya konması, ülkemizde Japonya'nın dinî, kültürel ve toplumsal açılardan daha iyi tanınmasına katkı sağlayacaktır.

III. TEZİN KAPSAM VE SINIRLARI

Bu çalışmada önce Japonya hakkında genel bir bilgi verilecek, ardından Japonya'daki geleneksel dinler kısaca ele alınacak, daha sonra Japonya'da bayram

kavramı, dinî bayramların genel özellikleri, Japon hayatındaki işgal ettiği yer ve genel dinî bayramların kutlanması incelenecektir.

Japonya’da kutlanan bütün bayramları bu çalışmanın sınırları dâhilinde tek tek ele almak mümkün değildir. Mabetlerin kutladığı yerel dinî bayramlar, tezin üçüncü bölümünde genel özellikleri açısından incelenmiş, dördüncü bölümde ise başlıca genel dinî bayramlar ele alınmıştır. Genel dinî bayramların anlatılmasında yıl içerisinde kutlandıkları tarih sırasına riayet edilmiştir. Ayrıca yine dördüncü bölümde genel Japon dinî bayramlarının çoğunun çıkış yeri olan Çin’de bu bayramların günümüzdeki kutlamaları hakkında mukayeseli bilgiler verilmiştir.

IV. TEZİN KAYNAKLARI VE KULLANIMI

Konuyu araştırmak için çeşitli kütüphanelerde ve internette literatür taraması yapılmış, yurt içi ve yurt dışındaki konuyla ilgili kitap, dergi, CD, web belgeleri, broşür gibi ulaşılan kaynaklar toplanıp değerlendirilmiştir. Ayrıca araştırmanın konu edindiği dinlere mensup kişilerle irtibata geçilerek onların bilgi, belge ve tecrübelerine başvurulmuştur.

Japonya’daki bayram kutlamalarından kısaca bahseden birkaç anı kitabı dışında Türkçede Japon dinî bayramlarını ele alan herhangi bir basılı kaynak bulunmamaktadır. İngilizce yazılmış kitapları taradığımızda da bayram kavramı ve bayramların genel kutlanılışları hakkında bilgi veren bazı kitaplar bulunmakla birlikte, her bayramı tek tek ele alıp detaylıca işleyen bir kaynağa rastlayamadık. Hem bu sebepten hem de, bayramların sadece tarihî boyutunu değil, günümüzdeki kutlamalarını da incelemek amacıyla, dördüncü bölümde, bu bilgileri en geniş bulabileceğimiz internet sitelerine ve anı kitaplarına daha fazla başvurmak zorunda kaldık. Web adreslerinin dipnotlarda verilmesi çok yer tutacağından dolayı kaynağın başlığından sonra sadece (W) harfi kullandık. Bu harfin olduğu yerdeki yazar ve konu başlığı vasıtası ile kaynakçadan rahat bir şekilde web adresine ulaşılabilir.

Bu çalışmada web siteleri önem sırası takip edilerek kullanılmıştır. Web sitelerinin kullanılma sistematığı şöyledir: Öncelikle Japon ve Çin devlet

kurumlarının, ikinci olarak o ülke vatandaşlarının, ardından da o ülkelerle ilgili anıları olan kişilerin hazırlamış olduğu web siteleri kullanılmıştır.

V. JAPON ZİHNİNDE DİN VE KÜLTÜR KAVRAMLARI

Japonya’da din anlamında *şûkyô* kavramı kullanılmaktadır. Bu ifade Japonya’da ilk defa 19. yüzyılda kullanılmaya başlamıştır. Bundan önce, “yol” anlamında “do”, “to”, “tao”, “miçi” gibi kavramlar, din kavramını karşılamaya yetmekteydi.² 19. yüzyılda Japonya diğer ülkelere açılmaya başlayınca pek çok inanç şekliyle karşılaşmış, Şintoizm ve Budizm gibi inançlara benzemeyen bu inançları tanımlamak için yeni bir kavrama ihtiyaç hissedilmiştir.

Japoncada kültür kelimesini “*bunka*” kavramı karşılamaktadır. “*Bun*”, bilgi, eğitim, beceri, yetenek; “*ka*”, önemli bir işe başlamak, girişmek; dolayısıyla “*bunka*”, bilgi ve beceri edinmeye başlamak, bunların geliştirilmesi, öğrenme süreci anlamlarına gelmektedir.³

Japon toplumundaki din olgusu diğer toplumlardakinden farklılık arz etmektedir. Bu da araştırmacılar arasında Japonların dindar olup olmadığı konusunda çeşitli tartışmalara neden olmaktadır. Japonya’da kültürle dinin birbiriyle ayrılamaz şekilde karışmasından dolayı neyin Japon dininden kaynaklandığını, neyin de dinden bağımsız bir Japon kültür ürünü olduğunu ayırt etmek zordur. Kimi araştırmacılar Japonların yaşamındaki her şeyin sadece kültürden kaynaklandığını düşünerek Japonları dinsiz olarak niteleyebilmektedirler. Bununla birlikte biz, Japonya’da dinin her alana olan etkisi ve toplumun yüzyıllardır değerlerini devam ettirmesini temel olarak Japonları dindar bir millet olarak nitelendirmenin daha gerçekçi bir ifade olacağı kanaatindeyiz. Her ne kadar son dönemlerde Amerika ve Batı hayranlığı sebebiyle özellikle gençlerin kültüre uzak davranışlar sergiledikleri görülse de bu durum Japonların dine bakış açısında büyük bir değişikliğe neden olmamıştır. Kendilerine tanınan aşırı özgürlüğü son noktasına kadar değerlendiren gençler, sabit

² Kitagawa, Joseph M., “Japanese Religion: An Overview”, *The Encyclopedia of Religion* (ed. Mircea Eliade), MacMillan Co., New York-1987, VII, 520.

³ Bkz. Güvenç, Bozkurt, *Japon Kültürü*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul-2002, 13, 312.

bir iş sahibi olduktan sonra kendilerine çeki-düzen vermekte ve Japon standartlarına uyum sağlama yoluna gitmektedirler. Zaten Japonların ulusal dini olan Şintoizm de, ahlaklı davranıp varlıklara zarar vermedikten sonra dünyadan zevk almak için yapılacak çoğu şeyi hoş karşılamıştır. Şintoizm’de, pek çok dinde olduğu gibi yapılması emredilen veya yasaklanan şeyler yok denecek kadar azdır ve bunlar yazılı kurallardan ziyade töre diyebileceğimiz yazısız kurallarla belirlenmiştir.

Şintoizm, gerek Batılılarca gerek Japon akademisyenlerce, bazen Japon toplumunun dini, bazen de kültürü olarak, farklı platformlarda farklı şekilde ifade edilmektedir. Din olarak görülmesinin sebebi, bir dinin sahip olabileceği unsur ve özelliklere (din adamları, mabet, dua, ibadet vb.) sahip olmasıdır. Şintoizm, diğer kültürlerden ayrılan kendine has yaşayış, düşünüş ve inanış sistemine sahip olması yanında Japon kurumları, ahlakı, gelenek-göreneği ve dili gibi kültür unsurlarından bahsederken hep bunların başına “Şinto” kelimesinin eklenmesinden dolayı da Japon kültürünün genel ismi olarak kullanılır.⁴ Şintoizm’i daha çok bir kültür olarak gördüklerinden olsa gerek, hangi dine inandıkları sorulduğunda çoğu Japon, “benim dinim yok, dine inanmam” şeklinde cevap vermektedir. Fakat bu kişiler, aynı zamanda Şinto âdetlerine göre yaşar, mabetlere gider, bayramlarını kutlar, Şinto ahlakını aynen benimser.⁵

Japon toplumunca Şinto kültürünün başlangıcı ile Japon milletinin ortaya çıkış zamanı ayrı düşünülmemektedir. Şinto kültüründen önce bir Japon kültüründen bahsetmek mümkün değildir. Kısaca Şinto için, Japonların hem dini, hem de kültürüdür denilebilir.⁶

Bu tez, bir din ve kültür araştırması olduğundan dolayı temel kavramları orijinal şekliyle kullanma yoluna gidilmiştir. Zira bir kültüre ait olan kavramların bir başka kültürde tam olarak karşılığını bulmak her zaman mümkün olmamaktadır. Japon milli dini olan Şintoizm’deki “*kami*” kavramını örnek olarak ele alırsak bu durum daha da anlaşılır olacaktır. Kami kavramı, bazı yazarlar tarafından dilimize

⁴ Bkz. Grapard, Allan G., “Shinto”, *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, VII, 125.

⁵ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 152–153.

⁶ Bozkurt Güvenç de Şintoizm’i din olarak nitelendirmenin doğru olup olmadığını sorgulamaktadır. Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 44. Ayrıca kültür kelimesinin anlam çerçevesi de çok geniştir; pek çok kültür tanımlaması olmakla birlikte burada “bir toplumun birikimli uygarlığı” anlamında kullanılmaktadır. Bkz. Güvenç, Bozkurt, *İnsan ve Kültür*, Remzi Kitabevi, İstanbul–2002, 95.

“tanrı” şeklinde çevrilmiştir. Tanrı denildiğinde hemen hemen Türklerin hepsinin zihninde beliren, “Yaratıcı, Tek ve Yüce olan, başlangıcı ve sonu olmayan, her şeye gücü yeten bir varlık / Allah” anlayışıdır. Oysa Japonlar, atalarına, doğadaki var olan veya var olduğu düşünülen veyahut da üstün olarak tasavvur edilip görünmeyen varlıklara kami demektedirler. Bu varlıklarda tanrısal bazı niteliklerin varlığını kabul etmekle birlikte, tüm tanrısal vasıflara sahip bir tanrı anlayışını da benimsemezler. Birtakım üstün niteliklere sahip bir kami, bazı şeyleri yapma kabiliyetine sahip olmayabilir veya kötülük yaptığında cezalandırılabilir; hatta öldürülebilir. Öte yandan kötü insanların ruhları da kötü kami olarak kabul edilir. Hatta Fuci Dağı gibi bazı dağlar, kayalar veya ağaçlar da kutsal kabul edilip kami olarak nitelendirilebilirler.

Kültürümüzde ayrı ayrı varlıklar olarak yer alan “ruh”, “cin”, “tanrı”, “melek” gibi kavramların hepsini birden karşılamak üzere Japon kültüründe kami kavramının kullanıldığı görülmektedir. Bu bilgiler ışığında Türkçede tanrı kavramının kami kavramını tam olarak karşılamayacağı ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde Japon kültüründe olup da bizim kültürümüzde tam olarak karşılığı bulunmayan daha pek çok kavram vardır. İşte tüm bu sayılan nedenlerden dolayı gerek bayram isimleri, gerek Japon kültürüne ait temel kavramlar orijinal haliyle olduğu gibi korunmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

JAPONYA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. COĞRAFYA

Japonya, doğu ve güneyinde Büyük Okyanus, kuzeyinde Ohotsk denizi, batısında ise Japon Denizi bulunan ve dört büyük adayla pek çok küçük adacıktan oluşan bir ülkedir⁷ (Bkz. H-2). Japonya, Batılılara göre Asya'nın en doğusunda, Japonlara göre ise dünyanın ortasındadır (Bkz. H-1). Japonya, Honşu, Hokkaido, Kyuşu, Şikoku isimli dört ana ada ve yaklaşık 3.900 küçük adacıktan oluşur. Japonya'nın yüzölçümü 377.815 km² olup, İngiltere'den biraz büyük, Türkiye'nin ise yaklaşık yarısı kadardır.⁸

Ülkenin % 71'i dağlıktır ve dağların çoğunluğu volkanik karakterlidir. Bu yüzden ülkede sık sık depremler olmaktadır. En yüksek dağ, Japonların kutsal saydığı, 3776 metre yüksekliğindeki Fuci Dağı'dır. Başkent Tokyo, Atina ve Tahran ile aynı enlem üzerindedir. Ilıman bölgede yer alan Japonya'da genellikle dört mevsim yaşanır.⁹

1.2. TARİH

Japon adalarına ilk yerleşim, Japonya'nın 100 bin yıl önce Asya'nın bir parçası olduğu Yontma Taş Devri / Paleolitik Çağ'da olmuştur. O dönemde insanların avcılık ve toplayıcılıkla uğraştıkları, arkeolojik kalıntılardan

---

⁷ Hee-Soo, Cemil Lee, "Japonya, Fizikî ve Beşerî Coğrafya", *D.İ.A.*, T.D.V. Yayınları, İstanbul-2001, XXIII, 570-571.

⁸ *Bugünkü Japonya*, Uluslararası Eğitim Enformasyon Merkezi, Tokyo-1989, 1; Collcutt, Martin ve diğerleri, *Cultural Atlas of Japan*, Facts on File, New York-1991, 12.

⁹ *Bugünkü Japonya*, 1-3; Collcutt, 12-19.

anlaşılmaktadır. Günümüzden 10 bin yıl önceki Cilalı Taş Devri / Neolitik Çağ'da ise avcılık aletlerinde gelişmeler sağlanmış, yemek kapları kullanılmaya başlanmıştır. M.Ö. 8000 ile M.Ö. 300 yılları arasında sicim desenli kaplar yapılmasından dolayı da bu döneme Cômôn (Sicim Desenli) Dönemi denmiştir. Ayrıca bu yıllarda ülkeye Asya kıtasından tarım ve metal işleme teknikleri gelmiştir. Bu dönemde kabilelerin kendi devletçiklerini kurdukları görülmektedir. Ardından gelen Yayoi (Çömlek) Döneminde (M.Ö. 300 - M.S. 300) büyük çömleklerde seramik üretimi yapılmıştır. Adalardaki ilk birleşik devlet, 4. yüzyılda kurulan Yamato Devletidir. Günümüzde Nara olarak bilinen Yamato bölgesi devlete başkentlik yapmıştır. Yine bu dönemde ülkeye Çin'den, Budizm ve Konfüçyanizm gibi inanç sistemleri, yazı, tıp ve astronomi gelmiştir. 794 yılında yaklaşık 1000 yıl kadar devlete başkentlik yapacak olan Kyoto'da Çin stili örnek alınarak bir başkent kurulur. 9. yüzyılın sonlarına doğru Çin ile ilişkilerin kesilmesiyle ana karadan alınan unsurların Japonlaştırılması başlar. Bu dönemde iki Japon alfabesi *Hiragana* ve *Katakana* üretilir. Ardından başkentte eğlence düşkünlüğünün artması sonucunda sosyal bağlar gevşer ve kabileler arası savaşlar çıkar. Ülke, kabilelerin askeri yöneticilerinin (*şogun*) eline geçer ve bunlar yaklaşık yedi yüzyıl idarede hâkim konumda bulunurlar. Öte yandan Moğollar, adalara 1274 ve 1281'de iki kez saldırırlarsa da tayfun ve güçlü savunma karşısında başarılı olamazlar. İç savaşlar yüzyıllarca devam eder. Tokugava Şogunluğu'nun kurucu ve yöneticisi olan Ieyasu Tokugava 1603 yılında ülkede tekrar hâkimiyeti eline alarak Edo'da (şimdiki Tokyo) bir başkent kurar. 1549'da gelen Hıristiyanlığın ülke bütünlüğünü bozma tehlikesine karşı ülkede önce Hıristiyanlık yasaklanır, 1639 yılında da Japonya'nın kapıları diğer ülkelere kapatılır. Bu kapanış yaklaşık 250 yıl sürecektir. Amerika Birleşik Devletleri'nden bir filo, 1853 yılında Tokyo körfezine girer. Ertesi yıl tekrar gelen Amerikan kuvvetleri Japonya ile dostluk anlaşması imzalar. Böylece ülkenin kapıları dışa açılmış olur. Bundan sonra Tokugava Şogunluğu'nun yönettiği devlet çökme aşamasına girer ve 1868'de imparator Meici, tüm yetkileri kendinde toplayarak Japonya'da hâkimiyetini ilan eder. Meici, kısa süre içinde Batıdan pek çok yeniliği alarak ülkesinde uygular ve modern dönemi başlatmış olur. Japonya, 1894'te Çin, 1904'te ise Rusya ile girdiği savaşlarda galip gelir. 1912 yılında imparator Meici'nin ölmesiyle Meici dönemi kapanmış olur. 1926 yılında imparator olan Hirohito ile

Şôva dönemi başlamıştır. Atom bombaları atılması sonucu Japonya II. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkar. Altı yıl Amerikan işgali altında kalan Japonya'nın, anayasasında ve kurumsal yapısında önemli değişiklikler yapılır. 1956'da Birleşmiş Milletler'e katılan Japonya, 1964'te olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapar. Günümüze kadar hızlı bir şekilde gelişmesini sürdüren Japonya, şu anda dünyanın en büyük ekonomi ve teknoloji güçlerinden birisi haline gelmiştir.¹⁰

1.3. KÜLTÜR

Kültür kavramı, pek çok anlamı bünyesinde barındırmaktadır.¹¹ Bu başlık altında, sadece bu çalışmanın daha iyi anlaşılması için gerekli olacağını düşündüğümüz, Japon kültürünün bazı öğeleri hakkında kısa bilgiler verilecektir.

Japonya'nın resmi dili Japoncadır. Japonca, dünyanın öğrenilmesi en zor dillerinden biridir.¹² Bunun nedeni Japoncanın üç alfabeden oluşmasıdır. Bunlar, *Hiragana*, *Katakana* ve *Kanci*'dir. Japonya'da pek çok reklam ve gazetede bu üç alfabe yanında bir de Latin alfabesi kullanılmaktadır. Yani Japonya'da bir gazeteyi rahat bir şekilde okuyabilmek için dört alfabeyi de bilmek gerekmektedir.¹³

---

¹⁰ *Bugünkü Japonya*, 4–13. Yukarıda, kısaca Japon tarihinin özeti verilmiştir. Japon Tarihi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Morton, W. Scott, *Japan: Its History and Culture*, McGraw-Hill Inc., New York-1994; Hall, John Whitney, *Japan: From Prehistory to Modern Times*, Charles E. Tuttle Company, Tokyo-1995.

¹¹ Güvenç, *İnsan*, 95–112, 114–115.

¹² Tuncoku, A. Mete, *Güneşin Doğduğu Adalardan Mektup Var: Bir Türk Öğrencinin Japonya İzlenimleri*, Türk Japon Üniversiteliler Derneği, Ankara-2001, 57, 58.

¹³ Bkz. Kitamura, Petek, *Japonya: Kiraz Çiçeklerinin Ülkesi*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul – 2004, 125. *Kanci*, Çin resim yazısına dayalı alfabenin adıdır. Japon konuşma dili, Çin'den 6. yüzyılda alınan *Kanci* üzerine oturtulmuştur. Japonlar, aldıkları karakterlerin okunuşunu Japonca yapmışlar, fakat Çince okunuşunu da kaybetmemişlerdir. Bazı kelimeler söylenirken Çince telaffuz kullanılmaktadır. Bu yüzden her *Kanci* karakterinin pek çok okunuşu ortaya çıkmıştır. Çin karakterleri aynen korunduğundan dolayı bir Japon ile bir Çinlinin konuşmadan yazı diliyle anlaşması mümkündür. *Kanci* alfabesi, bir nevi resim yazısı / hiyeroglif olduğu için her karakter bir anlama gelir. Mesela bir karakter, bir ağaç anlamına gelmektedir. Günümüzde *Kanci* bilmeden Japonca okumak ve anlamak imkansız gibidir. Ayrıca Japonya'da kişilerin bildiği *Kanci* sayısı, onların kültür seviyelerini göstermektedir. II. Dünya Savaşından önce günlük yazışmalarda binlerce *Kanci* kullanılırken daha sonra bu Amerika Birleşik Devletleri'nin baskısıyla 2000 ile sınırlandırılmıştır. *Hiragana*; *Kanci* alfabesinin zorluğundan dolayı Japon kadınları tarafından oluşturulmuş bir alfabedir. Bu alfabede 46 harf vardır. Harfler tek başına bir anlam ifade etmez, Latin alfabesindeki gibi ancak başka harflerle birleştiklerinde bir anlam kazanır. Japoncadaki bağlaçlar ve ekler bu alfabe ile yazılır ve *Kanci* bilmeyenler için bazen *Kanci* üstlerinde kullanılır.

Japoncanın, Malay dilleri grubuna girdiği ve aynı zamanda Ural-Altay dillerinin etkisi altında kaldığı öne sürülmektedir. Japonca ile Türkçe arasında bazı benzer yönler vardır. Gerek “özne+nesne+yüklem” şeklindeki cümle kurma düzeni, gerek bazı kelimeler birbirine çok benzemektedir.¹⁴ Mete Tuncoku, Japon dil ve kültürünün Türk dil ve kültürüyle olan benzerliğinden yola çıkarak, Türklerle Japonları akraba gibi göstermeye çalışanları şiddetle eleştirerek bu durumun, piyango çıkmış birinin akrabalarının çoğalmasına benzediğini belirtir. Tuncoku’ya göre benzerliğin sebebi, her iki kültürün de zengin “Asya ana kültürü” içinde yoğunlaşmasıdır.¹⁵

Japonca, Japon kültürünün sosyal hiyerarşiye aşırı önem atfetmesinin etkilerini taşır. Japoncada kadınla erkeğin, küçükle büyüğün, büyükle küçüğün, eşit seviyedeki kişilerin konuşurken kullandığı kelimeler bazen farklılık arzeder. Bu yüzden bu incelikleri öğrenene kadar pek çok yabancı, Japonca öğreniminde zorluk çekmektedir.¹⁶

2000 yılında Japonya’nın nüfusu 127 milyon civarında idi.¹⁷ Japonya’da nüfus artış hızında bir azalma gözlenmektedir. Çünkü genç nesil ya hiç çocuk yapmamakta ya da tek çocukla yetinme yoluna gitmektedir. Bunun bir sonucu olarak ülkede yaşlı nüfus sayısı da gittikçe artmaktadır. Yaşam standartlarının yüksek olduğu ülkede yaşam süresi kadınlar için yaklaşık 81, erkekler içinse yaklaşık 75 yıl

---

Katakana ise; Japoncaya diğer dillerden geçen kelimeleri ayırt etmek için geliştirilmiş bir alfabedir. Yazılış ve okunuşları *Hiragana*’ya benzer ve bu alfabe de 46 harften oluşmaktadır. Japonlar, kendi isimlerini *Kanci* ile yazarken, yabancıların isimlerini *Katakana* alfabesi ile yazırlar. Japoncada “-n” harfi hariç, sessiz harfler mutlaka bir sesli harf yanlarına gelerek okunduğundan dolayı, tüm kelimelerin sonu sesli harfle biter. Ayrıca Batı dillerindeki bazı harfler Japoncada olmadığından dolayı Japonlar bazı yabancı dilleri konuşmada zorluk çekmektedirler. Bkz. Güvenç, Bozkurt ve diğerleri, *Japon Eğitimi*, M.E.B. Yayınları, İstanbul-1998, 20-22; Tuncoku, 55-60; Kitamura, 125-127.

¹⁴ Tuncoku, 58. Bunun yanında Japoncanın, Ural-Altay dil ailesine girdiğini ya da hiçbir dil ailesine girmeyip yapayalnız bir dil olduğunu iddia edenler de vardır. Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 283, 288-290.

¹⁵ Tuncoku, 61-64.

¹⁶ Tuncoku, 60-61; Mesela “ben” kavramını ele alalım: Yaşlı bir Japon erkeği “ben”in karşılığı olarak “*vaşi*”, onun hanımı “*vataşi*” veya “*ataşi*”, oğulları “*boku*”, kızları ise “*atai*” kavramını kullanır. Güvenç, *Japon Kültürü*, 284, 290-293.

¹⁷ Hee-Soo, 571.

civarındadır. Bu durumda Japonya, ortalama yaşam süresi dünyanın en yüksek olan ülkesidir.¹⁸

Japonya, ikamet edilebilir toprak miktarı az olduğundan dolayı nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu (~333/km²) bir ülkedir. Nüfusun % 80'i şehirlerde yaşamaktadır.¹⁹

Geleneksel bir Japon evi, kiremit çatılı, küçük ve ahşaptan yapılmış olup, evin çevresi genellikle yüksekçe bir şekilde bambu ve tahta çitlerle çevrilmiştir. Kuzeydoğu yönü şeytanların gelip gittiği yön olarak kabul edildiğinden dolayı ev girişleri bu yöne doğru yapılmaz. Türkiye'de de yaygın olduğu gibi, girişte *genkan* denilen bölümde ayakkabılar çıkarılarak eve girilir. Evin kapı ve pencereleri yerden tasarruf amacıyla iki yana doğru kayarak açılır. Evin tabanı *tatami* denilen bir hasır ile kaplıdır. *Tatami* serili olan oturma odası, aile üyelerinin toplanma odasıdır. Aile, vaktinin çoğunu burada geçirir. Bu odanın bir köşesi *butsudan*²⁰ için ayrılmıştır ve odanın ortasında, üzerinde kalın bir örtü bulunan büyükçe bir sehpa (*kotatsu*) vardır. Bunun etrafında minderler ve sehpanın altında da bir ısıtıcı yer alır. Aile üyeleri kışın soğuk günlerinde kalın giyinip *kotatsunun* etrafında toplanır, bacaklarını da bu örtünün altına sokarlar. Böylece hem sıcaklığın dağılması önlenir hem de diğer odaların ısıtılmasına harcanacak masraf önlenmiş olur. Günümüzde pek çok evde, koltukların bulunduğu odalar da bulunmakla birlikte Japonların özellikle tercihi, *kotatsu* etrafındaki minderlerde oturmaktır. Eve misafir geldiğinde de evin en güzel odası olan oturma odasında yatırılır. Yatak ve yorganlar Türkiye'nin bazı bölgelerinde olduğu gibi, Japonya'da da katlanarak dolaplara kaldırılır, gece yatılacağı zaman yere serilir.²¹

Tabii ki değişen şartlar sonucunda halkın çoğunluğu şehirlere göç etmek ve apartmanlarda oturmak zorunda kalmıştır. Ya da ilerleyen teknoloji sayesinde daha

---

¹⁸ *Bugünkü Japonya*, 77–78; Long, Susan O, "The Society and Its Environment", *Japan: A Country Study* (ed. R. E. Dolan & R. L. Worden), Washington D.C.- 1992, 87–89.

¹⁹ Hee-Soo, 571.

²⁰ *Butsudan* hakkında, "Şintoizm" başlığı altında bilgi verilecektir.

²¹ Kitamura, 35–37, 104; Tuncoku, 70, 129, 168, 169.

sağlam betonarme yapılara yönelmişlerdir. Fakat köylerde veya küçük yerleşim birimlerinde geleneksel ev stilleri korunmuştur.²²

Ev, Japonlar için özel ve gizlenmesi gereken bir mekândır. Bundan dolayı Türkiye'deki yaygın uygulamanın aksine ev toplantıları ve ev gezmeleri yoktur. Japonlar, bir yabancıyı gerçekten kendine çok yakın hissetmedikçe eve davet etmezler. Buluşmalar, toplantılar ve muhabbetler genelde kafe, spor merkezleri ve alışveriş merkezi gibi yerlerde yapılır.²³

Japon aile sistemi, II. Dünya Savaşı öncesi ve sonrası olmak üzere iki başlık altında değerlendirilebilir. Değişmeyen bazı ailevi özellikler varsa da, savaş sonrası çok önemli bazı değişikliklerin olduğu gözlenmiştir. Savaştan önce Japonya'da, geniş aile tipi yaygınken daha sonra anne-baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aileye doğru bir gidiş başlamıştır. Günümüzde ise çekirdek aile tipi toplumun çoğunluğu tarafından benimsenmiştir. Japon aile sisteminde savaş sonrası görülen bir değişiklik de, çocuk doğumlarındaki azalmadır. 1930 yılında kadın başına düşen çocuk sayısı ortalama 4,7 iken, bu rakam 1950 yılında 3,6'ya, 1985'te ise 1,8'e düşmüştür. Japonya'da yaşam süresinin gittikçe uzaması, bazı problemleri de beraberinde getirmiştir. Bunun en bariz örneği, yalnız yaşayan yaşlı nüfusta görülen artıştır. 1955 yılında 65 yaş ve üzeri yaşlılardan oluşan ailelerin oranı % 2,2 iken, 1985 yılında bu oran % 8,8'e çıkmıştır. Kısacası, yalnız kalan yaşlılar sorunu, çekirdek ailenin yaygınlaşmasının getirdiği problemlerden bir tanesidir.²⁴

Japonya'da maaşlar, tek kişinin çalışması durumunda aileye rahatça yetecek şekilde ayarlanmıştır. Ailede çalışan çoğunlukla babadır. Ülkede, bir işte çalışmak erkeğin; alışveriş ve ev işleri ise hanımının görevidir. Japonların çoğunluğu, dadı ve temizlikçi tutmaz. Japon düşüncesine göre, bunlar annenin tabii görevi addedilir. Erkek, maaşını alınca hanımına teslim eder ve gerektiği zaman ondan harçlık alır. Yani evin bütçesini, çocukların masraf tespitini ve harcamaları kadın yapar.²⁵ Bu anlamda bakıldığında, Japonya'da eşler arasında tam bir işbölümü olduğu görülmektedir. Her ne kadar dışarıda kocasının ardından yürüse de, ona tam itaat etse

---

²² Bkz. Tuncoku, 169–170.

²³ Kitamura, 37.

²⁴ *Bugünkü Japonya*, 79–80.

²⁵ Kitamura, 37; Tuncoku, 150.

de evde hâkimiyet kadındadır. Kadınlar, Japonya’da çoğunlukla önlisans ya da lisans düzeyinde eğitim almıştır. Evlenene kadar çalışan kadınlar, daha sonra kocasına evde huzur verme ve iyi bir nesil yetiştirme düşüncesiyle işi bırakır.²⁶ Kadınların çoğunluğu bundan sonraki hayatında çalışmamayı tercih ederken, çocuklar büyüdüğünde yarı zamanlı veya ağır gelmeyecek bir işe girenler de vardır. Japon kadınları genellikle öğretmenlik, hizmet sektörü ve pazarlama gibi işleri tercih etmektedir. Bununla birlikte Japonya’da kadın idareci sayısı diğer ülkelere oranla çok azdır. Kadınlar erkeklerle aynı işi yapsalar da erkeklerin kazancının ancak yarısı kadarını (% 52) kazanmaktadırlar. 1946 yılında kabul edilen Japon Anayasasının 14. maddesine göre her ne kadar, sosyal ilişkilerde ırk, din, cinsiyet, sosyal statü ayrımı olmadığı yazılı ise de bunun henüz tam anlamıyla uygulamaya geçmediği görülmektedir. 1986 yılında aile kurumu hakkında yapılan bir ankette, kadınların % 90’ından fazlası, çocuk bakımı ve ev işlerinin kadınların asıl işleri olduğunu ifade etmişlerdir.²⁷

Kadınların ortalama evlilik yaşı 26, erkeklerinse 29’dur. Japonya’da erkekler 55–60 yaşlarında emekli olurlar. Emekli olan erkek, kendini bir boşlukta hisseder ve bunun sonucunda kısa süre içinde başka bir işe girer. Çalışmaya devam etmesinin nedeni, aldığı maaşın yetmemesi değil, çalışmadan geçen hayatın kendisine anlamsız gelmesi ve boş durmaktan sıkılmasıdır.²⁸

Japonya’da boşanma, genellikle çocuğu olmayan çiftlerde görülür. Diğer ülkelerle kıyaslandığında Japonya’daki boşanma oranının düşük olduğu görülecektir. Eşlerden her iki tarafın istediği boşanma, çok kolay gerçekleşmekle birlikte, tek tarafın istemediği durumlarda mahkemeler uzamakta, uzlaştırma yoluna gidilmeye çalışılmaktadır. Boşanma durumunda çocuklar, çoğunlukla anne ile kalır ve onlar büyüyene kadar baba, anneye maaşının yarısına yakınını nafaka olarak vermek zorundadır.²⁹

Japonya’da zorunlu eğitim 9 yıldır ve 6 ile 15 yaş arasına tekabül eder. Eğitimde şu 5 aşamalı sistem benimsenmiştir:

---

²⁶ Tuncoku, 148–151; *Bugünkü Japonya*, 82.

²⁷ *Bugünkü Japonya*, 81–84.

²⁸ Kitamura, 31–33.

²⁹ Kitamura, 33–34.

- 1- Anaokulu (3–6 yaş)
  - 2- İlkokul (6–12 yaş)
  - 3- Ortaokul (12–15 yaş)
  - 4- Lise (15–18 yaş)
  - 5- Üniversite (18-...)
- } Zorunlu

Her ne kadar zorunlu ve parasız eğitim 9 yıl (yani liseye kadar) olsa da öğrencilerin çoğunluğu liseye devam etmektedir. Meslekî ağırlıklı okullar, ülkede çok tercih edilen eğitim kurumları arasındadır. Ayrıca eğitimin her aşamasında özel okul seçeneği vardır. Büyük şirketlerde çalışabilmek için saygın bir üniversitenin önemli bir bölümünden mezun olmak isteyen gençler arasındaki rekabet çok şiddetlidir. Bu yüzden üniversite sınavlarına hazırlayıcı pek çok dersane tarzında özel kurum ortaya çıkmıştır. Japonya’da her üniversite, giriş sınavını kendisi yapmaktadır. Ülkedeki üniversitelerin çoğunluğu özeldir.³⁰

Japonya’da okuma yazma oranı % 100’dür. Okul, Nisan ayından başlayarak 3 dönemden oluşur, hafta içi ve Cumartesi öğleye kadar eğitim vardır. Ayrıca devlet okullarında din eğitimi verilmesi yasaktır. Sadece özel okul ve üniversitelerin din eğitimi vermelerine izin verilmektedir.³¹

Günümüzde Japon kültürü içerisinde Şamanist unsurların varlığını sürdüğü görülmektedir. Japonya’da sık karşılaşılan, uğur-uğursuzluk, sihir, ruhlar âlemi ile ilişki, günler, sayılar ve bazı varlıkların şans ya da şanssızlık getireceği gibi inançlar bunlardandır. 4 rakamının uğursuz sayılıp pek çok yere yazılmaması, *Şiçi-go-san* Bayramı’nda çocukların uzun ömürlü olması amacıyla onlara “bin yıl şekeri” anlamına gelen *çitose-ame* verilmesi Japonya’daki Şamanist inançlara örnek olarak gösterilebilir.³²

³⁰ *Bugünkü Japonya*, 90–93; Japonya’daki eğitimin her yönüyle ilgili Türkiye’de Bozkurt Güvenç’in başkanlığında çalışmış olan bir komisyonun hazırladığı rapor, “Japon Eğitimi” adı altında 1998 yılında kitap olarak basılmıştır. Japonya’daki eğitim hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Güvenç, *Japon Eğitimi*.

³¹ Bkz. Kitamura, 31; Oda, Yoshiko, “Japonya’da Din Eğitimi”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, çev. Hamit Er, 2004, S. 14, 103.

³² Fairchild, William P., “Shamanism in Japan”, *Folklore Studies*, 1962, S. 21, 1–122. Ayrıca bkz. Kitamura, 104–105.

İKİNCİ BÖLÜM

JAPONYA'DAKİ DİNLER

Japonya'da pek çok din ve mezhebin mensubu bulunmakla birlikte bu başlık altında sadece Japonların geneli tarafından kutlanan dinî bayramlara kaynaklık eden ve bunları etkileyen dinler incelenecektir. Bundan dolayı burada sırasıyla, Şintoizm, Budizm, Konfüçyanizm ve Hıristiyanlık hakkında bilgi verilecektir.

2.1. ŞİNTOİZM

Şintoizm, Japonların milli dininin adıdır. *Şinto*, Japonca "*şin*" ve "*to*" kelimelerinin birleşmesinden oluşmaktadır. Japoncada "*şin*", *kami*, yani ruh, üstün varlık, görünmeyen tabiatüstü varlık, tanrı gibi anlamlara gelmektedir; "*to*" ise, yol anlamındadır. "*Şinto*", "kamilerin yolu" diye tercüme edilmektedir.³³ Japoncada "kamilerin yolu" anlamında "*kami-no-miçi*" ifadesi de kullanılmaktadır. "*Şinto*" ifadesi Japoncaya Çince'den geçmiş ve Japonya'da yaygınlık kazanmıştır.³⁴ Japonlar, Çin'den Budizm ve diğer dinlerin ülkeye M.S. 538 tarihinde girmesinden sonra, kendilerinin yüzyıllardan beri sürdürdükleri inançlarını, yaşayış tarzlarını diğer inançlardan ayırt etmek üzere *Şinto* kelimesini kullanmayı uygun bulmuşlardır. Bundan önce kendi inançlarına bir isim verme gereği duymadıkları anlaşılmaktadır.³⁵

---

³³ Bkz. Halpern, Jack (ed.), *New Japanese-English Character Dictionary*, Kenkyusha Ltd., Tokyo-1991, 430; Demirci, Muharrem, *Japonca-Türkçe Sözlük*, Japon Kültür ve Enformasyon Merkezi, İstanbul-1998, 488, 495, 568; Eliade, Mircea & Ioan P. Couliano, *Dinler Tarihi Sözlüğü*, çev. Ali Erbaş, İnsan Yayınları, İstanbul-1997, 265.

³⁴ Şinto kelimesinin Çince aslı "*şentao*"dur. Bkz. Ono, Sokyö, *Şinto: Kamilerin Yolu*, çev. Suat Ertüzün, Okyanus Yayıncılık, İstanbul-2004, 14; Bowker, John, *The Concise Oxford Dictionary of World Religions*, Oxford University Press, Oxford-2000, 537.

³⁵ Hirai, Naofusa, "Shinto", *The Encyclopedia of Religion* (ed. Mircea Eliade), The Macmillan Co., New York-1987, XIII, 280.

Şintoizm'in bir kurucusu yoktur. Şinto inancının Japonların tarihi kadar eski olduğu kabul edilir. Şintoist olunmaz, Şintoist doğulur; çünkü Şintoizm, Japonluk ile özdeşleşmiş bir kavramdır.³⁶

Şintoizm'in, 6. yüzyılda ülkeye Budizm gelene kadar hâkim tek inanç olduğu görülmektedir. Bu tarihten sonra Budizm, yöneticilerin desteği ve Şintoizm'in geniş hoşgörüsü ile ülke çapında yayılmaya başlamış, Şinto inançlarıyla kaynaşmıştır. Japonya'da Budizm, 12. yüzyıl sonuna kadar sadece aristokratlar arasında yaygınken, 13. yüzyıldan itibaren halk tarafından da benimsenmeye başlanmıştır. Bu devirden sonra Budizm ve Konfüçyanizm daha da ön plana çıkmıştır. 1868'de başlayan Meici dönemiyle birlikte imparatorun büyük desteği sonucu Şintoizm tekrar canlanır ve Japonya'nın resmî dini olur. 1946 yılına kadar devletin Şintoizm'e olan bu güçlü desteği Japon milliyetçiliğini de körüklemiştir. II. Dünya Savaşından günümüze kadar ise bu din diğer dinlerle uyum içinde varlığını koruyagelmiştir.³⁷

Şintoizm'de "kami" kavramı büyük önem taşımaktadır. *Kami*, kelime anlamı olarak kutsal güç, ruh, üstün olan, aşkın varlık demektir. Ölen insanların ruhları kami olabildiği gibi, bir kaya, bir hayvan, bir bitki, bir dağ, bir ağaç gibi varlıklar da kami olabilmektedir.³⁸ Çünkü Şinto düşüncesine göre her varlığın bir ruhu vardır. Bu yüzden tabiata çok önem verirler.³⁹ Bununla birlikte çok önceden beri var olduğuna inanılan tanrısal niteliklere sahip, üstün kamiler de vardır. Bu kamiler, insan şeklinde hayal edilirler ve insanlar gibi erkek de dişi de olabilirler. Kamilerin birbiriyle savaşması, birinin diğerine üstün gelmesi, hatta yenik düşüp ölmesi mümkündür. Ayrıca kami kavramı, çeşitli olaylara ve bölgelere nispet edilerek kullanılabilir. Japonya'da ölümden sonra ruhun yaşamına devam ettiğine inanılır ve her ölen kişinin ruhu kami olur. Fakat her kami, kendisine ibadet edilebilecek seviyede olmayabilir. Eğer kişi, hayatında Japonya için faydalı işler

---

³⁶ Hirai, 280, 286. Ayrıca bkz. Güvenç, *Japon Eğitimi*, 143.

³⁷ Bkz. Grapard, 125–129; Hirai, 281–286; Hunter, 254, 256, 262; Ayrıntılı bilgi için Kitagawa, *Japonya*, 487–607.

³⁸ Ueda, Kenji, "Shinto", *Religion in Japanese Culture* (ed. N. Tamaru & D. Reid), Kodansha International Ltd., Tokyo – 1996, 35; Ono, 17; Aston, William George, "Shinto", *Encyclopedia of Religion and Ethics* (ed. James Hastings), T. & T. Clark Ltd., Edinburgh-1981, XI, 463.

³⁹ Güvenç, *Japon Kültürü*, 153; Schimmel, Annamarie, *Dinler Tarihine Giriş*, Kırkambar Yayınları, İstanbul–1999, 32.

yapmışsa, toplum tarafından çok sevilen biriye, öldüğünde ruhu tanrı seviyesinde bir kami olabilir; böylece onun ruhuna saygı gösterilir, ona dua ve şükranla bulunulur.⁴⁰

Şinto dininde her şeyi yoktan var eden bir tanrı anlayışı yoktur. Japonların kökeni hakkında mitolojik bilgiler veren Şinto kitabı *Kociki*'de,⁴¹ *Ame-no-minaka-nuşi-no-kami* (Göğün Merkezinin Kamisi)'den ilk ortaya çıkan kami olarak bahsedilir. Bununla birlikte Japon adalarının ilk yaratılması hususunda ortaya çıkan ve Japon mitolojisine yön veren en önemli kamiler, *İzanagi* ve *İzanami* adındaki iki kamidir.⁴² *Kociki*'de bu iki kaminin dünyayı ve Japon adalarını var edişinden bahsedilir. Bu kamiler daha sonra başka kamileri var ederler. Bundan sonraki mitoloji, diğer kamilerin kendi aralarındaki ilişkileri ve Japon adalarına yerleşmeleriyle devam eder. Şintoizm'de en saygı duyulan kamiler, Bayan Güneş Kamisi (Amaterasu), Bayan Ay Kamisi (Tsuki-yomi) ve Yeryüzü Kamisi (Susa-no-ono)'dir. *Kociki*'ye göre ilk defa Japonya'ya inip yeryüzünde hükümlanlık kurmakla görevlendirilen kami, Güneş Kamisi'nin erkek torunu olan Ninigi'dir. Japonya'nın ilk insan hükümdarı ise, Ninigi'nin büyük torunu İmparator Cimnu'dur. Bundan sonrası, Japonların Japonya'da türemeleri ve ülkede barış içinde yaşamaları sürecidir.⁴³ 1946 yılına kadar Japon imparatorunun kamilerin soyundan geldiğine ve tanrısal niteliklere sahip olduğuna inanılmaktaydı. Fakat Japonya'nın II. Dünya Savaşı'ndan yenilgiyle çıkmasından sonra imparator, Amerika Birleşik Devletleri'nin baskısı sonucunda halkın karşısına çıkıp tanrısal özelliğinin olmadığını açıklamıştır.⁴⁴

---

⁴⁰ Bkz. Ono, 18; Güvenç, *Japon Kültürü*, 141. Ayrıca bkz. Tümer, Günay & Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, Ocak Yayınları, Ankara–2002, 75; Schimmel, 32; Sargent, Denny, *Obon: The Festival of the Dead and the Ghosts of Japan*, (W). Kami kavramının anlamı ve günümüze kadar aldığı anlamlarla ilgili, 1998 yılında içinde Japon akademisyenlerce yazılmış pek çok makalenin yer aldığı *Kami* adında bir kitap yayınlanmıştır. Bkz. Inoue, Nobutaka (ed.), *Kami*, İngilizceye çev. Normon Havens, Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, Tokyo–1998.

⁴¹ *Kociki* hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. 18–19. sayfalar arası.

⁴² *İzanagi*, “davet eden erkek kami”, *İzanami* ise, “davet edilen bayan kami” demektir. Bkz. Kitagawa, Joseph M., “Japonya Dinleri”, *Asya Dinleri*, çev. Abdullah Davudoğlu, İnkılâb Yayınları, İstanbul–2002, 476.

⁴³ Ono, 15–18; Kitagawa, *Japonya*, 476–485, 491–500; Aston, 464–466; Hirai, 287; Bowker, 537.

⁴⁴ Kitagawa, *Japanese*, 536. Ayrıca bkz. Hunter, Janet E., *Modern Japonya'nın Doğuşu: 1853'ten Günümüze*, çev. Müfit Günay, İmge Kitabevi, Ankara–2002, 239, 247–249.

Günümüz Japonya'sında benimsenen tarih anlayışı Batı'nın kabul ettiği tarih anlayışıdır. Artık Japonlar, mitolojik hikâyelerdeki Japonya'nın ortaya çıkışına değil, bir zamanlar Asya kıtasına bağlı iken daha sonra kıtadan kopan bir Japonya'nın varlığına inanmaktadır.⁴⁵ Japonya'da tarihe bakış değişmekle birlikte Şintoizm'in eskiden beri getirdiği kami inancı, ibadetler, törenler ve kullanılan eşyalar aynen varlığını sürdürmektedir.⁴⁶

Şinto inancında dünyayı yöneten tek bir kami yoktur; her işe farklı bir kami bakmaktadır. Ürün veren, yağmur yağdıran, kabile ve toplulukları koruyan kamiler bunlardandır.⁴⁷ Kamiler insanlara fayda veya zarar da verebilmektedir. Zarar vermemesi için kamilere takdimeler sunulmalı, anılmalı ve memnun etmeye çalışılmalıdır.⁴⁸ Şintoizm'de özellikle *ucigami* adı verilen koruyucu kamiler büyük önem taşımaktadır. Koruyucu kamilerin, aileyi ve toplumu koruduğuna inanılır ve Japonların mabetlerde dua ettiği kamiler de bunlardır.⁴⁹ Japonlar, kamileri mutlu etmek, onların hizmetinde buldukları mesajını vermek için çeşitli bayramlar kutlarlar. Bayramlar vesilesiyle hem isteklerini kamilere iletir, hem de böylece onlara şükranlarını ve saygılarını ifade ederler.⁵⁰

Her Japon'un kamilerin hepsine inanması gerekli değildir. Bireyler, aile kamileri, ulus kamileri ve bağlı oldukları mabedin kamilerine inanır, dualarını bunlara yaparlar. Fakat her Japon, diğerlerinin kamilerine de saygı göstermektedir.⁵¹

Şinto dininde kamilerin sayısı sınırsızdır. Her ne kadar bazı kaynaklarda Şintoizm'deki kami sayısı ile ilgili 88 milyona kadar çeşitli rakamlar verilmekte ise de,⁵² her şeyin ruhu olduğuna inanan Şintoistler için kamileri 88 milyonla sınırlandırmanın mümkün olmayacağı kanaatindeyiz. Ancak bu rakam, Japon toplumundaki kami bolluğunu ifade etmek için kullanılmış olabilir. Çünkü

---

⁴⁵ Bkz. *Bugünkü Japonya*, 4.

⁴⁶ Ono, 16–17.

⁴⁷ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 144.

⁴⁸ Aston, 464.

⁴⁹ Ono, 19; Hirai, 282. Ayrıca bkz. Sargent, *Obon*, (W).

⁵⁰ Bkz. Ueda, 38–41; Bowker, 538.

⁵¹ Güvenç, *Japon Kültürü*, 144–145

⁵² Bkz. Schimmel, 32; Tümer & Küçük, 74–75; Hunter, 254. Bu konuyla ilgili farklı bir yorum için bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 142.

Japonya’da 8 veya içinde 8 olan rakamlar çokluğu ifade etmek üzere kullanılmaktadır.⁵³

Kami sayısının çokluğundan ve kami kavramının tanrı kavramı ile karşılaşılmasından hareketle bazı yazarlar, Şintoizm’in çok tanrılı bir din olduğunu iddia eder.⁵⁴ Ayrıntılarıyla incelendiğinde “kami” kavramının tam olarak “tanrı” kavramını karşılamadığı görülmektedir. Bu yüzden bu çalışmada mümkün olduğunca “kami” kavramı olduğu gibi korunacak, “tanrı” olarak ifade edilmeyecektir.⁵⁵ Aynı şekilde, Şintoizm’de ataların ruhlarına fazla saygı gösterme bir nevi tapma olduğu için bu din bazılarınca, putperestlik olarak nitelendirilmiştir. Japonlar, tabiatı tümüyle canlı sayıp ona büyük önem atfettiklerinden dolayı Şintoizm, bir çeşit panteizm ve animizm olarak da değerlendirilmektedir.⁵⁶ Öte yandan Şintoizm’de büyü, tılsım gibi pratiklerin olması dinin bünyesindeki Şamanizm’i de ortaya koymaktadır.⁵⁷

Şintoizm, diğer dinlere hoşgörüyle bakan bir dindir. Öyle ki kendi mensuplarının iki, hatta üç dinli olmasına müsaade etmektedir. Budizm ve Konfüçyanizm, M.S. 6. yüzyılda Japonya’ya girmiş ve Şintoizm ile karışarak ülkede farklı, senkretik bir inanç yapısı oluşmasına vesile olmuştur. Dolayısıyla, bir Japon geçmişte de, günümüzde de aynı anda hem Şintoizm’e hem de Budizm’e inanabilmektedir; hatta bunların yanında bir üçüncü inanç olarak Konfüçyanist ahlak ve felsefeyi de benimseyebilir.⁵⁸ Bu bağlamda Japonlar, “Biz, Şintoist doğar, Budist ölürüz.” ifadesini kullanırlar.⁵⁹

Şintoizm’de İslam, Hıristiyanlık ve Yahudilik gibi dinlerde anlaşıldığı şekliyle vahyedilmiş bir kutsal kitap anlayışı yoktur. Bunun yanında Şintoizm’in, *Kociki* (Eski Olayların Hikâyesi) ve *Nihongi* veya *Nihon Şoki* (Japonya’nın Günü Gününe Yazılmış Tarih Defteri) adı verilen kutsal metinleri vardır. 712 yılına kadar

---

⁵³ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 52.

⁵⁴ Bkz. Hirai, 280, 287; Ueda, 36; Güvenç, *Japon Kültürü*, 143; Aston, 463.

⁵⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi, Giriş kısmında “Japon Zihninde Din ve Kültür Kavramları” başlığı altında verilmiştir.

⁵⁶ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 143; Ono, 18.

⁵⁷ Bkz. Kitagawa, *Japonya*, 476; Güvenç, *Japon Kültürü*, 151, 153; Grapard, 127; Ono, 49.

⁵⁸ Bkz. Hunter, 254–256; *Bugünkü Japonya*, 114. Ayrıca bkz. Reader, *Japanese*, 33–34; Güvenç, *Japon Kültürü*, 151–153; Grapard, 127.

⁵⁹ Güvenç, *Japon Kültürü*, 145.

kozmetik düzenin ve Japon halkının ortaya çıkışıyla ilgili hikâyeler şifahi olarak nakledilmekteydi. Bu hikâyeler, ancak Çin'den *Kanci* alfabesinin Budizm ile birlikte Japonya'ya gelmesinden sonra yazıya geçirilmiştir. Japonya'da 712 yılında imparatorun emriyle halk arasında dolaşan bu hikâyelerin toplanması sonucu *Kociki* kitabı oluşturulur. *Nihongi* ise, 720 yılında yazılmış olup *Kociki*'nin yorumu niteliğinde bir kitaptır. *Kociki*, 628 yılına kadar olan tarihî olayları aktarmakla birlikte, *Nihongi* 697 yılına kadar olan olayları anlatır. Bu kitaplarda, kamiler, Japon adaları ve Japonların kökeni, imparator ve ailesinin kutsallığı, Japonların yüceliği, tarihte imparator ve halkın yapmış olduğu güzel işler anlatılır.⁶⁰ Bunlar dışında Japonların saygı duyduğu, Japonya tarihini anlatan eski döneme ait birkaç metin daha vardır. Bunlardan *Kuciki* (Eski Olayların Tarih Defteri) *Nihongi*'ye yakın bir döneme, *Kogoşui* (Seçilmiş Eski Hikâyeler) 807 yılına, *Engi Şiki* ise 927 yılına tarihlenir.⁶¹ Mevcut bilgilere göre Şintoizm, bir hukuk düzeni getirmemiştir. Kutsal addedilen kitaplarda da emir ve yasaklardan çok, mitolojik bir tarih anlatımı vardır. Bundan dolayı Japonya'da geçmişten günümüze 'töre'nin yeri büyüktür. Çok güçlü olan insan ilişkileri yazısız kurallarla belirlenmiştir.⁶²

Kaynaklarda çeşitli Şinto türlerinden söz edilmektedir. En detaylı sınıflandırma; Halk Şintosu, Ev Şintosu, Mabet Şintosu, Mezhep Şintosu ve Devlet Şintosu şeklindedir.⁶³ Bu sınıflandırma, farklı grupların Şintoizm'i farklı yorumlayıp yaşamasından çok, Japonların Şintoizm'i hangi mekânlarda nasıl icra ettiğiyle ilgilidir. Şinto dininde kimse kimsenin inancını veya uygulamasının yanlışlığını ifade etmemekte, belirli vakitlerde kesinlikle yapılması gereken ibadetler olmadığı için de insanlar birbirlerinin inanç ve uygulamalarına saygı göstermektedir.

Şinto türlerinden başka, pek çok Şintoizm mezhebinden söz edilmektedir. Şintoizm'in aksine tüm bu mezheplerin kurucuları vardır ve mezhepler daha çok bu kişilerin görüşleri etrafında şekillenmiştir. Bu mezheplerden bazıları kendilerini yeni bir din olarak nitelendirirken, bazı yazarlar bu mezhepleri "yeni dinî akımlar" olarak

---

⁶⁰ Ono, 19–21; Hirai, 286–287; Eliade & Couliano, 265; Bowker, 537; Aston, 462–463.

⁶¹ Ono, 20.

⁶² Bowker, 537; Aston, 469; Ono, 21.

⁶³ Bkz. Ono, 21–24. Krş. Hirai, 280–281; Ueda, 27–31; Bowker, 537–538.

isimlendirmiştir.⁶⁴ Mezhep denilen bu organizasyonlara, dinî akım demek daha doğru görünmektedir. Çünkü bunların çoğu, mutluluk ve başarı getireceği iddiasıyla ortaya çıkmış küçüklü büyüklü Şinto kökenli gruplardır. Bu dinî organizasyonların sayısı 1924 yılında 98 iken, 1935'te 1000'in üzerine çıkmıştır. Bu sayı gün geçtikçe artmıştır; günümüzde ise bunların sayısı hakkında net bir rakam vermek güçtür. Devletin tanıdığı ve ciddiye aldığı 13 tane mezhep ya da dinî akım vardır: İzumo Taişa-kyô, Şinto Tai-kyô, Şinri-kyô, Şinto Şûsei-ha, Taisei-kyô, Cikkyô-kyô, Fusokyô, Ontake-kyô, Şinşu-kyô, Misogi-kyô, Kurozumi-kyô, Konkô-kyô, Tenri-kyô.⁶⁵

Şintoizm'de ibadet; dua ve bir takım sembolik hareketlerden ibaret olup evde veya mabetlerde yapılabilir. Belirli gün ve saatleri yoktur, bireysel veya toplu olarak yapılabilir; daha çok, kişilerin bir isteği olduğunda ya da zor durumda kalındığında başvurulur.⁶⁶ İbadetlerde genellikle bulunan unsurlar şunlardır: Maddi ve manevi olarak kendini temizlemek için parmak uçlarına su dökmek ve ağzı çalkalamak (*harai/arinma*), kamilere takdime sunmak (*şinsen/takdime*), dualar (*norito*) ve de 'kamiyle birlikte yemek' anlamındaki, *sake*⁶⁷ içmek şeklinde yerine getirilen 'kutsal şölen' (*naorai*).⁶⁸

Japon insanı Şinto uygulamalarında kutsal zaman ve kutsal mekâna riayet eder, saygı gösterir. Kutsal zaman, ritüellerin gerçekleştirilmesi gereken gün veya günler, kutsal mekân ise, mabet, simgesel mabet kapısı ve/veya kutsal halatın olduğu yerlerdir⁶⁹ (Bkz. F-3, F-4).

Bir Şinto mabedi büyük bir avlu içinde özel bir yapı olabildiği gibi, binaların çatısında veya bir odasında, bir şirketin avlusunda ya da bir yol kenarında küçük kulübe şeklinde de olabilir.⁷⁰

---

⁶⁴ Bkz. Ueda, 28-30.

⁶⁵ Kitagawa, Joseph M., *On Understanding Japanese Religion*, Princeton University Press, New Jersey- 1987, 168-171; Ueda, 29-30.

⁶⁶ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 145; Schimmel, 33. Ayrıca bkz. Ono, 58; Grapard, 131; Aston, 468.

⁶⁷ *Sake*, pirinçten yapılan alkollü bir Japon içeceği. Türkiye'de Japon rakısı veya Japon şarabı diye de bilinmektedir. Pek çok *sake* çeşidi vardır.

⁶⁸ Ono, 58-65.

⁶⁹ Bkz. Grapard, 129-130.

⁷⁰ Güç, Ahmet, *Dinlerde Mabet ve İbadet*, Ensar Neşriyat, İstanbul-2005, 92. Ayrıca bkz. Tuncoku, 169-170.

Şinto mabetlerine, “kaminin evi” anlamında *cinca* adı verilir (Bkz. F-5). Yine aynı anlamda *miya* denildiği de olur.⁷¹ Büyük *cincaya* görkemli bir kapı olan *toriiden* girilir⁷² (Bkz. F-2, F-7). *Cincaya* girmek isteyen kişi, ellerini ve ağzını girişte bulunan *temizuya* (Bkz. F-9) denilen küçük havuzda yıkar; zira mabede girmek için temiz olmak şarttır. Bu ritüel temizlik özellikle iç temizliğinin, kalbî arınma isteğinin bir sembolüdür.⁷³ Bahçede, içinde kişilerin geleceğine dair tahminlerin bulunduğu fal kağıtları satılır. Bunları okuduktan sonra bahçedeki bambu dallarına bağlamak âdettir. Ayrıca falı kötü çıkanlar, tapınakta bu kötü tâlihinin değişmesi için dua ederler.⁷⁴ Mabede giren kişi, bazen girişteki çanı çalar, sonra ellerini iki kez birbirine vurup göğsünün üstüne doğru yaklaştırır, dizlerinin üzerine çöker ve duasını eder.⁷⁵ *Cincada* takdime sunmak, tütsü yakmak âdettir. En yaygın takdimeler; su, çiçek, *sakaki* ağacının dalları, yosun, kek, pirinç, *sake*, sebze ve meyvedir.⁷⁶ Büyük *cincaların* arka tarafında kutsal eşyanın saklandığı ve mabedin kamisi tarafından kutsandığına inanılan küçük ev şeklindeki mekâna *cingu* denir. Buraya giriş çoğu zaman, ana binanın içindedir. Bu odaya sadece rahipler girebilir.⁷⁷ *Cinguda*, Şinto geleneğinde tanrıların sembolleri sayılan ayna, mücevher ve kılıç gibi eşyalar bulunur. Fakat her tapınakta bu sayılanların tümü olmayabilir.⁷⁸ Japonya’da mabetler, rahatlamak istediklerinde halkın ailecek gittiği uğrak yerlerden biridir. Japonların, imparatorların soylarını kendisine bağlayarak büyük önem verdiği Güneş Kamisi (Amaterasu) adına yapılmış olan İse’deki mabet, her yıl binlerce kişinin akınına uğramaktadır.⁷⁹

Büyük bir avlu içinde özel yapısı olan bir Şinto mabedi şu öğelerden oluşur: Çoğunlukla turuncu ve siyah renkteki ana giriş kapısı *torii* (Bkz. F-2, F-7); giriş kapının iki yanında bulunan ve *komainu* denilen bir çift köpek veya aslan (Bkz. F-2, F-8); girişte temizlenmek için konulmuş çeşme veya şadırvan (*temizuya*) (Bkz. F-9);

⁷¹ Güç, 91-92.

⁷² Bkz. Bowker, 538; Sarıkçıoğlu, Ekrem, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta-2002, 240.

⁷³ Bkz. Ono, 42; Ueda, 33-34; Bkz. Grapard, 130; Schimmel, 33.

⁷⁴ Bkz. Kitamura, 82.

⁷⁵ Bkz. Aston, 468; Güç, 94; Kitamura, 93.

⁷⁶ Bkz. Grapard, 130.

⁷⁷ Güvenç, *Japon Kültürü*, 143; Güç, 94.

⁷⁸ Ueda, 34; Schimmel, 33; Eliade & Couliano, 269.

⁷⁹ Bkz. Aston, 468; Güvenç, *Japon Kültürü*, 146.

küçük çakıl taşlarından oluşan bir yol bayramlarda dansların sergilenebilmesi için üstü kapalı, yanları açık bir platform veya sahne (Bkz. F-11); ziyaretçilerin, üzerine dileklerini yazıp mabede bıraktıkları tahtadan yapılmış *ema* adındaki düz levhalar (Bkz. F-12); mabede bitişik ya da ayrı bir yerde tılsım satan dükkan (Bkz. F-25); kaminin dikkatini çekmek için çalınacak çan; ana binaya girişte bulunan bağış kutusu; mabet bahçesinde satılan ve içinden rasgele birinin seçilerek ağaçlara asıldığı *omikuci* denilen şans kâğıtları (Bkz. F-13); *tori*lere, ağaçlara veya taşlara asılan *şimenava* denilen kalın halatlar; mabet binasında bir ana salon (*honden*) (Bkz. F-10) yani takdime salonu (*haiden*) ve kutsal eşyanın bulunduğu iç oda⁸⁰ (Bkz. F-27).

Cincadaki işleri rahipler idare eder, çoğu zaman yanlarında yardımcılarını da vardır. Mabedin başrahibine *kannuşi* (veya *guci*) denir. *Kannuşi*, erkek de kadın da olabilir. Bu kişiler özel okullarda yetiştirilmektedir. Rahiplerin evlenmesinde bir sakınca yoktur. Dinî ayın dışında sivil giyinirler. Bazı *kannuşi*ler, mabetteki görevinin yanında öğretmenlik, memurluk gibi yarı zamanlı işlerde de çalışabilmektedir. Mabetlerde bir de *kannuşiye* törenlerde yardım eden evlenmemiş *miko* adı verilen genç kız olur; rahibin kızı varsa genellikle *miko* o olur. *Miko* evlendiği zaman mabetteki görevi biter.⁸¹ *Kannuşi*ler, ibadet sırasında beyaz bir cübbe, beyaz çorap (*tabi*) ve çarık benzeri ayakkabı (*asa-gutsu*), beyaz bir şapka (*eboşi*) giyer, ellerinde bir baston (*şaku*) taşırlar (Bkz. F-21). *Miko* ise, beyaz bir kimono, kırmızı çizgili bir etek, beyaz çorap ve beyaz çarık giyer, saçlarını arkadan kırmızı kurdeleyle bağlar.⁸² *Kannuşi*ler bayramları yönetmek için özel eğitim alırlar. Dinî bayramlardaki ayinlerin yöneticileri de *kannuşi*lerdir.⁸³

Evlerdeki ibadet ise, çoğunlukla evin en güzel odasındaki bir köşede bulunan küçük, oyuncağa benzer bir ev veya mabet maketinin önünde yapılmaktadır. Bu özel köşeye *butsudan* (Buda köşesi) ismi verilmektedir. Ayrıca bu köşede *kamidana* (kami rafı) denilen, içinde bazen aileden ölmüş bir bireyin küllerinin bir kısmının da bulunduğu bir raf bulunmaktadır (Bkz. F-1). *Butsudan*, Budizm; *kamidana* ise Şintoizm kaynaklı gelenekler olmasına rağmen Japon insanı

⁸⁰ Bkz. Ono, 36-43. Ayrıca bkz. Iwamoto, Tokuiichi, "Shinto Rites", *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, VII, 138; Bowker, 538; Grapard, 129-130.

⁸¹ Ono, 51-52; Aston, 468, 469, 470; Schimmel, 33.

⁸² Ono, 52-53. Ayrıca bkz. Sarıkçıoğlu, 240.

⁸³ Ayrıntılı bilgi III. ve VI. Bölümde verilecektir.

yüzyıllardır her ikisini de korumuştur. Ev halkından ölen bireylerin ruhlarının bu küçük ev maketinde yaşamına devam ettiğine ve aileyi koruduğuna inanılır.⁸⁴ Bu ev maketinin önüne çoğunlukla ölümlerin fotoğrafı da konulmaktadır. Kişi dua edeceği zaman veya bir dilekte bulunacağı zaman bu ev maketinin önüne gelip aynen tapınakta yaptığı hareketleri yapar, tütsü yakar, takdime sunar. Takdimeler genellikle mabette sunulanın aynısıdır. Geceleri bu ev maketinin ışıkları yakılır. Eve misafir geldiğinde, geldiğini ölünün ruhuna hissettirmek için, önce bu köşeye gidip oradaki çanı çalmak ve tütsü yakıp ruhu selamlamak âdettir.⁸⁵

Japonlar, evlenme törenlerini çoğunlukla Şintoist âdetlere göre, Şinto mabetlerinde yerine getirirler⁸⁶ (Bkz. F-16). Japonya’da evlenme töreni, ilk olarak evlenme dairelerinde resmî nikâh kıyılması ile başlar.⁸⁷ Ardından erkek için siyah, kadın için beyaz ipekten özel hazırlanmış kimonolar giyilerek, aile ve dostlarla mabede gidilir. Orada rahip ile birlikte dua edilir, kutsal *sake* içilir (Bkz. F-15). Daha sonra ise salonlarda yemekli sade bir tören düzenlenir. Düğün akşamı, yakın çevre ile eğlence tertip edilir.⁸⁸ Bazı Japonlar, Şinto mabedinden ayrı bir de kilisede nikâh kıydırma yoluna gitmektedir. Bunu Hıristiyan olduklarından değil, moda olduğundan ve değişiklik olmasını istediklerinden yaptıklarını ifade etmektedirler.⁸⁹

Genel olarak ifade edilecek olursa, Şintoizm; ölüm sonrasında çok, bir dünya dinidir denilebilir. Japonlar doğumla, çocukların gelişimiyle ve nikahla ilgili dinî törenleri Şintoizm’e, ölümle ilgili törenleri ise Budizm’e göre yapmaktadır.⁹⁰ Çünkü Şinto dininin ölüm sonrası için kami olma dışında bir öğretisi yoktur. Şintoizm’de ölüm, karanlık, sevilmeyen, kötü kabul edilen bir şeydir.⁹¹ Doğum âdetlerinin Şintoizm’e göre; cenaze törenlerinin ise Budizm’e göre icra edilmesi

⁸⁴ Ôtô, Tokihiko, “Shinto Family Altars”, *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, VII, 137; Hirai, 289; Ono, 65–66; Eliade & Couliano, 269.

⁸⁵ Güvenç, *Japon Kültürü*, 141; Kitamura, 83.

⁸⁶ Wolferen, Karel Van, *Japon Gücünün Sırrı: Devletsiz Bir Milletın İnsanları ve Politikası*, çev. İnci Kurmuş, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara–1992, 317; Ono, 68; Yorioka, Jimmie, *Japanese Wedding*, (W).

⁸⁷ Cihan, Ahmet, “Japonya ve Türkiye’de Evlenme Törenleri”, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD)*, 2003, S. 1, 17–18. Bazen mabetteki törenin, resmi nikâhın önüne alındığı da olur. Krş. Tuncoku, 146.

⁸⁸ Japon evlenme törenlerinin tarihi ve uygulanışı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Yorioka, *Japanese Wedding*, (W); Tuncoku, 139–147; Cihan, 17–24; Kitamura, 39–42.

⁸⁹ Tuncoku, 146; Kitamura, 40; Mishima, Shizuko, *Japanese Wedding*, (W).

⁹⁰ *Bugünkü Japonya*, 114; Aston, 464.

⁹¹ Aston, 464; Ono, 107–108.

bunun bir göstergesidir.⁹² Japonlar her ne kadar Budist cenaze törenleriyle uğurlansalar da, öldükten sonrası için Budizm'deki ruh göçü inancını benimsemezler. Geçmişten bu yana, ölen kişilerin ruhlarının yaşadığını, kendilerini gözetlediğini düşünmüş, ancak bu ruhların başka bedende yeniden hayat bulması fikrine sıcak bakmamışlardır.⁹³

Japonya'da Budizm'den önce ölümler gömülürken,⁹⁴ sonrasında yakılmaya başlanmıştır. Günümüzde de ölümleri yakma uygulaması devam etmektedir.⁹⁵ Zira Japonya'daki en yaygın ikinci din olan Budizm'e göre ölümlerin yakılması lazımdır.⁹⁶ Ölümlerin küllerinin konulduğu kavanozlardan bir tanesi eve getirilir, bir tanesi Budist mabedine, bir tanesi ise mezarlığa götürülür. Ölenin ruhu artık kami ve aynı zamanda bir Buda olmuştur. Ölüme, Budist rahiplere yüksek meblağlar ödenerek satın alınan bir Budist ismi verilir.⁹⁷

---

⁹² Bkz. Bowker, 538; Wolferen, 317. Ayrıntılı bilgi için bkz. 26. sayfa.

⁹³ Bkz. Benedict, Ruth, *Krizantem ve Kılıç: Japon Kültürü Üzerine Bir İnceleme*, çev. Türkan Turgut, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul-1994, 270-271.

⁹⁴ Bkz. Şahin, Hayrettin, *Japon Budizmi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri-1990, 105-107.

⁹⁵ Hendry, Joy, *Understanding Japanese Society*, Routledge, London- 1995, 144; Kerbo, Harold R. & John A. McKinstry, *Modern Japan*, McGraw-Hill, Singapore-1998, 103.

⁹⁶ Tümer & Küçük, 200.

⁹⁷ Bkz. Hendry, 144-145; Kerbo & McKinstry, 104; Kitamura, 44.

2.2. BUDİZM

Budizm, Hindistan'da Sidarta Gotama (M.Ö. 563–483) tarafından kurulan bir dindir.⁹⁸ Sidarta'ya, 'Buda' ismi aydınlanmaya erdiğine inanıldığı için verilmiştir.⁹⁹ Buda tarafından M.Ö. 6. yüzyılda kurulan Budizm, takipçilerinin çalışmaları sonucu kısa sürede ülke dışına yayılır. Japonya'ya girmesi ise, Çin ve Kore üzerinden M.S. 6. yüzyıla (538 veya 552) rastlar. Japonya'ya gelen, Budizm'in Mahayana mezhebidir. Prens Şôtoku, Budizm'in yayılmasında öncülük ettiğinden dolayı Japon Budizmi'nin kurucusu veya babası olarak nitelendirilmiştir.¹⁰⁰

Budizm, Japonya'ya girdikten sonra elit kesim tarafından benimsenmiş, uzun yıllar boyunca halka inememiştir. Bazı dönemlerde (örneğin Nara dönemi) yöneticilerin büyük desteğini alan Budizm'in halk tarafından tanınması ancak 13. yüzyıl başlarına rastlar. Bu süre zarfında Budizm, ülkeye geldiği gibi kalmamış, Japonlaştırılmıştır. 13. yüzyıldan sonra ise Budizm, Şintoizm'in ardından halkın ikinci dini haline gelmiştir. 1868 Meici Restorasyonu ile Şintoizm'e tekrar önem verilir ve Budizm devlet desteğinden yoksun bırakılır. Bu yıllar, Budizm'in Japonya'da en zor dönemidir. II. Dünya Savaşı sonrası Budizm için rahatlama dönemidir ve pek çok Budist mezhebi ortaya çıkar, ülkede ve ülke dışında çığ gibi yayılır.¹⁰¹

Budizm ile birlikte Japonya'ya Çin alfabesi ve diğer kültür unsurları da gelmiştir. Yüzyıllarca Budist mabetleri din eğitimi yanında, yaygın eğitim görevini de üstlenmişlerdir. Bunun sonucu olarak Çin kültürü ile Japon kültürü arasında bir sentez oluşmuştur.¹⁰²

Günümüz Japon Budizmi; mezhepleri, tapınakları, rahipleri, kutsal metinleri, sosyal yardım kuruluşları, okulları ve rehberlik hizmetleri bulunan büyük

---

⁹⁸ Erengil, Cengiz, *Budizm*, İnsan Yayınları, İstanbul–2004, 35. Budizm'in bir din olup olmadığı konusundaki tartışmalar için bkz. Erengil, 59–62.

⁹⁹ Tümer, Günay, "Budizm", *D.İ.A.*, T.D.V. Yayınları, İstanbul–1992, VI, 352.

¹⁰⁰ Şahin, 36; Tamaru, Noriyoshi, "Buddhism", *Religion in Japanese Culture* (ed. N. Tamaru & D. Reid), Kodansha International Ltd., Tokyo – 1996, 49.

¹⁰¹ Bkz. Hunter, 255–275. Ayrıca bkz. Tamaru, 43–48.

¹⁰² Bkz. Tamaru, 58.

bir kurum şeklinde faaliyet göstermektedir.¹⁰³

Japonya'da yüzyıllardan beri Budizm'in en önemli görevi ölümle ilgili işlerdir. Cenaze törenini icra etme, tören sonrası dua okuma, ölüye bir Budist ismi verme, yakılan ölünün küllerinin bir bölümünü saklama Budizm'in görevidir. Ayrıca Japonya'da ölümler, Budist gelenekler doğrultusunda 49'una kadar her 7 günde bir, sonra ve 100. gün, ardından 1, 3, 7, 13, 25, 33 ve 50. yıllarda, aile üyelerinin bir araya gelmesiyle anılır. Bu günlerin bazılarında bir Budist rahip çağrılarak ölünün çıktığı evdeki *butsudan*ın önünde dua okuması istenir. Bunun yanında rahiplerden mabetlerde de böyle önemli günlerde ölmüşlere dua okuması istenir. Ayrıca her yıl aslı bir Budist anma töreni olan *Bon* Bayramı'nda ölmüşler için özel bazı ritüellerle atalar hatırlanır¹⁰⁴ (Bkz. F-17).

Japon insanı, ne Şintoizm'i ne de Budizm'i terk etmiş, farklı ihtiyaçları için ikisini de kullanmaya devam edegelmiştir. Japonya'da, ölenler Şinto adetlerine göre kami olduğu gibi, aynı zamanda Budizm inancı gereğince de Buda olarak değerlendirilmektedirler.¹⁰⁵ Buda sayılan ölümler için evlerde bir Buda köşesi (*butsudan*) yapılıp, onlara takdimeler sunulur, önünde tütsü yakılır ve ev ibadeti de yine burada icra edilir.¹⁰⁶ Japonlar, Budizm'in kendi inançlarıyla çelişen ruh göçü inancını ise kabul etmemiş, bu konuda Şintoizm'deki ölümlerin ruhlarının daima kami olarak yukarıdan kendilerini gözetledikleri inancını korumuşlardır.¹⁰⁷

Budizm'in özünde ibadet ve ilahlara yer verilmemiş, takipçilere daha çok, ahlak öğretileri demeti sunulmuş olmasına rağmen, Japon Budizmi'nde mabetler yapıp çeşitli alanlara Buda heykelleri dikilmiş (Bkz. F-18, F-19), onlara ibadet edilmeye başlanmıştır.¹⁰⁸ Budizm'de, rahiplerin evlenmesi yasak iken, Japonya'daki bazı Budist mezhepleri rahiplerin evlenmesinde bir sakınca görmemektedir.¹⁰⁹

---

¹⁰³ Bunce, William K., *Religions in Japan*, Charles E. Tuttle Company, Tokyo-1969, 49.

¹⁰⁴ Hendry, 144-145; Kerbo & McKinstry, 102; Güvenç, *Japon Kültürü*, 148. Tamaru, Budizm'in Japon toplumunda tutunup günümüze kadar yaygınlaşarak devam etmiş olmasını, Japonya'da başlangıçtan itibaren cenaze törenleri ve ölüm sonrası ritüelleri üstlenmesine bağlamaktadır. Bkz. Tamaru, 47.

¹⁰⁵ Güvenç, *Japon Kültürü*, 148.

¹⁰⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. 22-23. sayfalar arası.

¹⁰⁷ Bkz. Benedict, 270-271.

¹⁰⁸ Şahin, 124-125. Ayrıca bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 148-151.

¹⁰⁹ Şahin, 126.

Japonya’da Budizm’in, diğer ülkelerdekinden çok farklı mezhepleri ve yorumları ortaya çıkmıştır. Japonya’daki Budist mezhepleri ve bunların kolları oldukça fazladır. Bu mezhepler aslında, Budizm’in iki ana mezhebinin¹¹⁰ kolları olmasına rağmen, farklı mezhepler şeklinde kabul görmektedir.¹¹¹ Ortaya çıkan mezhepler, yerel din olan Şintoizm ile uyum içinde, birbirlerinin uygulamalarına engel olmadan günümüze kadar gelmişlerdir.¹¹²

Japon Budizmi’nin her mezhebinin bir kurucusu vardır ve mezhepler daha çok bu kurucuların görüş ve yorumları etrafında oluşmuştur. Her mezhebin bir ana tapınağı ve ona bağlı pek çok küçük yan tapınakları, her tapınağın da bir baş rahibi vardır.¹¹³

Japonya’da günümüzde en yaygın Budist mezhepleri şunlardır:

Hosso, Ritsu, Kegon, Tendai, Yuzunembutsu, Şin-şu, Niçiren, Şingon, Cōdo (Pure Land), Rişşo Kosei Kai, Zen Budizm ve Sōka Gakkai.¹¹⁴

Japonya’da Budizm’in en prestijli devirlerinden biri olan Nara döneminde (710–794) altı tane Budist mezhebi ortaya çıkmıştır. Bunlar, Hosso, Ritsu, Kegon, Sanron, Cōcitsu ve Kuşa’dır. Ancak, günümüzde bunlardan sadece ilk üçü varlığını devam ettirmektedir. Genel olarak bakıldığında, bu üçünün, Budizm’in iki ana mezhebinden biri olan Hinayana’nın kolları ya da yan mezhepleri olarak görülebilir. Diğerleri zamanla ortadan kalkmıştır. Varlığını devam ettirenlerin mensupları ise diğer büyük Budist mezhepler yanında oldukça azdır.¹¹⁵

Nara döneminden sonra gelen Heian döneminde (794–1160) ise günümüzde de varlığını koruyan iki önemli mezhep, Tendai (785) ve Şingon (806) ortaya

---

¹¹⁰ Bu iki ana mezhep *Hinayana* (*Therevada*) ve *Mahayana*’dır. “Küçük Tekerlek” anlamındaki *Hinayana*, Budizm’in daha geleneksel olan ve aslına yakın olarak kabul edilen bir mezhebidir. Bu mezhep daha çok Güney Asya’nın Burma, Seylan, Tayland, Kamboçya, Laos ülkeleri ve civarında yayılmıştır. “Büyük Tekerlek” anlamındaki *Mahayana* ise, ulaştığı ülkelerin kültüründen büyük oranda etkilenmiş, mezhebin pek çok temel esası yumuşatılmış ya da değiştirilmiştir. Bu mezhep, daha çok Tibet, Çin, Kore, Japonya civarında yayılmış, günümüzde Batı’da bazı kolları ve öğretileriyle yayılmaya devam etmektedir. Bkz. Şahin, 50–57. Ayrıntılı bilgi için bkz. Erengil, 65–88.

¹¹¹ Bkz. Bunce, 50.

¹¹² Bkz. Hendry, 119.

¹¹³ Bkz. Bunce, 49–50.

¹¹⁴ Şahin, 57–85. Ayrıca bkz. Bunce, 58–97.

¹¹⁵ Tamaru, 49–50.

çıkıştır. Bunlar, Mahayana Budizmi'nin yan mezhepleri olarak da kabul edilir.¹¹⁶ Her iki mezhebin kurucusu da Çin'de Budizm üzerine yoğun araştırmalar yapıp Japonya'ya dönerek bu iki mezhebin kuruluşunda liderlik yapmıştır.¹¹⁷

Kamakura döneminde (1185–1333) pek çok yeni Budist mezhebi ortaya çıkmış, daha önce çıkmış olan mezhepler de pek çok kollara ayrılmıştır. Bu dönemde kurulan mezheplerden üç tanesinin öne çıktığı görülmektedir. Bunlar, Cōdo (Pure Land / Saf Ülke), Zen Budizm ve Niçiren mezhepleridir. Bu mezhepler, Japon düşünce sistemine önemli katkılarda bulunduğu gibi, günümüzde de Japonya'da çok büyük bir kesimi etkilemektedir. Bu üç mezhep, Mahayana'nın yan mezhepleri olarak değerlendirilmektedir. Bunlardan Cōdo mezhebi, kurtuluşun *Amida Buda*'ya imanla olacağını; Zen Budizm, kurtarıcı ve kutsal kitap aramak yerine meditasyonla aydınlanmak gerektiğini; Niçiren ise, kendini *Lotus Sutra*'nın gerçeğine adamının gerektiğini vurgulamaktadır. Tamaru, bu üç mezhebin, başlangıçta Tendai mezhebinin kolları şeklinde görüldüğünü, daha sonraları bağımsız birer mezhep olduklarını ifade etmektedir.¹¹⁸

Sōka Gakkai (Değer Üretim Topluluğu), 1930 yılında Makiguçi Tsunesaburo (1871–1944) ve Toda Cosei (1900–1958) tarafından kurulmuş bir Budist mezhebidir. Köken olarak Niçiren mezhebinin bir koludur. Bu yüzden mezhebe Niçiren Şōşū da denilir. Bu iki kurucu, 1943 yılında hükümetin Niçiren ekollerini tek çatı altında birleştirme teklifini reddetmişlerdir. 1952 yılında ise

¹¹⁶ Her ne kadar Hayrettin Şahin, Tendai'yi Hinayana'nın yan mezhepleri başlığı altında zikretmiş olsa da, kaynaklar Tendai'yi, Mahayana'nın yan mezhebi olarak nitelendirmektedir. Krş. Şahin, 57, 59; Tamaru, 51; Bunce, 62. Şingon Mezhebi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hakeda, Yoshito S., "Shingon Sect", *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, VII, 113-114.

¹¹⁷ Tamaru, 50. William K. Bunce, bu iki rahibin genç yaşta Japon imparatoru Kuammu tarafından Budizm üzerine çalışmak için gönderildiğini iddia etmektedir. Bkz. Bunce, 62.

¹¹⁸ Bkz. Tamaru, 53. Ayrıca bkz. Earhart, H. Byron, *Japanese Religion: Unity and Diversity*, Dickenson Publishing Company Inc., California-1969, 46. Son yıllarda Batı ülkelerinde olduğu gibi, ülkemizde de Zen Budizm hakkında gerek Türkçe yazılan gerekse Türkçeye çevrilen pek çok yayın ortaya çıkmıştır. Zen Budizm hakkında ayrıntılı bilgi için ülkemizde yayınlanan şu kitaplara bakılabilir: Watts, Alan W., *Zen Yolu: Zen Budizm'in İlkeleri*, çev. Sena Uğur, Şule Yayınları, İstanbul-1998; Fromm, Erich, *Psikanaliz ve Zen Budizm*, çev. İlhan Güngören, Yol Yayınları, İstanbul-1997; Senzaki, Nyogen & McCandless, Ruth Strout, *Budizm ve Zen*, çev. Nur Yener, Okyanus Yayınları, İstanbul-2001; Blofeld, John, *Hui Hai'nin Zen Öğretileri*, çev. Korhan Güler, Okyanus Yayınları, İstanbul-2001; Rajneesh, Bhagwan Shree, *Zen Yolu / Tasavvuf Yolu*, çev. Sertaç Kartal, Okyanus Yayınları, İstanbul-2000; Güngören, İlhan, *Zen Budizm: Bir Yaşama Sanatı*, Yol Yayınları, İstanbul-2003; Güngören, İlhan, *Zen Budizm: D. T. Suzuki'den Seçme Yazılar*, Yol Yayınları, İstanbul-1997.

yeniden yapılanma yoluna gidilmiş ve kısa süre içinde milyonlarca mensubu olmuştur. Hatta Japonya dışında, özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Fransa'da da mensubu vardır. Ikida Daiseku, Sôka Gakkai mensupları için Komei-to (Temiz Yönetim Partisi) adında bir parti kurmuştur.¹¹⁹ Sôka Gakkai, günümüzde mecliste milletvekili bulunduran bir Budist mezhebidir. Bu mezhebin, daha çok düşük gelirli ve haksızlığa uğradığını düşünen kişiler tarafından tercih edildiği bilinmektedir.¹²⁰

Japonya'da Budist mezhepleri bunlarla sınırlı değildir. Her yüzyılda küçük yan mezhepler ve mezheplerin de pek çok kolları ortaya çıkmıştır. Yeni mezheplerin hepsi, kurucusunun görüşleri etrafında şekillenmiştir.¹²¹

Kısaca ifade etmek gerekirse Budizm ile Şintoizm sentezi yüzyılların ürünüdür ve günümüzde Budizm, Japon insanını, toplumun yerel inancı olan Şintoizm ile birlikte etkilemeye devam etmektedir. 6. yüzyıldan itibaren Çin üzerinden Japonya'ya girmeye başlayan Budist mezhepleri de Japonlara inanç çeşitliliği sunmaktadır. Hatta Zen Budizm gibi Japon kültürüyle yoğrulmuş bazı Budist mezhepleri Japonya dışında da öğretilerini yaymaktadır.

---

¹¹⁹ Bowker, 551; Kerbo & McKinstry, 104. Ayrıntılı bilgi için bkz. Smart, Ninian, *The World's Religions: Old Traditions and Modern Transformations*, Cambridge University Press, Cambridge–1989, 459–460.

¹²⁰ Morton, 264.

¹²¹ Bkz. Şahin, 57–86.

2.3. KONFÜÇYANİZM

Konfüçyüs (M.Ö. 551–479) tarafından kurulan ve Çin kökenli bir din ve düşünce sistemi olan Konfüçyanizm'in Japonya'ya hangi dönemde girdiği hakkında fikir birliği bulunmamaktadır. Bazı araştırmacılar, Konfüçyanizm'in Japonya'ya M.Ö. 5. yüzyıl civarında,¹²² bazıları M.S. 3. yüzyılda,¹²³ bazıları M.S. 6. yüzyıl civarında Budizm'le birlikte,¹²⁴ bazıları ise 7. yüzyıl civarında¹²⁵ girdiğini ifade ederler. Konfüçyanizm de, Japonya'ya girdikten sonra Japonların dışardan aldıkları her şeyi kendi kültürleriyle yoğurma davranışından nasibini almıştır. Japonlar, Konfüçyanizm'i bir din olarak değil, bir ahlak ve değerler sistemi, bir felsefe olarak kabul etmişlerdir. Günümüzde de kişiler, kendilerinin Konfüçyanist ahlaka göre davrandığını bilmeseler de, halen Japonya'da insanların davranışlarında yüzyıllardır Japon kültürü içinde yer etmiş olan Konfüçyanizm'in etkileri görülmektedir.¹²⁶

Japonya'da günümüze kadar yöneticiler, toplumsal düzen bozulduğunda Konfüçyanizm'e yönelmiş, onun ahlak öğretilerinden medet beklemişlerdir. Özellikle Tokugava yönetimi, iç savaş halindeki kabileleri birleştirerek hâkimiyeti tek elde toplamak için Konfüçyanizm'in yardımına ihtiyaç duymuş, yaklaşık 250 yıl boyunca devam eden ülke yönetimi süresince Konfüçyanizm ahlakından yararlanmışlardır. Aynı şekilde Meici döneminde ve II. Dünya Savaşı sonrası dönemde de ülkenin birliği sağlanmak istendiğinde Konfüçyanist değerler ön plana çıkarılmıştır. Çünkü Konfüçyanizm, insanlar arası ilişkilerde olduğu gibi devletle veya imparatorla halk arasında da samimiyet, dürüstlük, güvenilirlik ve sadakatin esas olmasını istemektedir.¹²⁷

Konfüçyanizm, Japonların sosyal ilişkilerindeki kural ve davranışların

---

¹²² Shigemitsu, Mie, "Modern Japonya'da Konfüçyen Felsefî Değerler", çev. Kasım Aksoy, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2004, Cilt. II, S. 6, 98.

¹²³ Nosco, Peter, "Confucianism in Japan", *The Encyclopedia of Religion* (ed. Mircea Eliade), The Macmillan Co., New York-1987, IV, 7.

¹²⁴ *Bugünkü Japonya*, 115.

¹²⁵ Hendry, 126.

¹²⁶ Shigemitsu, 110–111; Oda, 98.

¹²⁷ Shigemitsu, 102–105. Ayrıca bkz. Tümer & Küçük, 63–67.

belirlenmesinde etkin bir rol oynamıştır.¹²⁸ Konfüçyüs'ün özellikle, “Kendine yapılmasını istemediğin bir davranışı başkasına yapma.” öğretisi Japon sosyal hayatında kendini belirgin bir şekilde göstermiş, bireylerin her durumda birbirlerine karşı saygı çerçevesi dışına çıkmamalarına vesile olmuştur.¹²⁹ Bununla birlikte, kararların tek kişi tarafından verilmemesi, diğer kişilere de danışılarak son sözün söylenmesi anlayışının yerleşmesinde Konfüçyanizm'in etkisi görülmektedir.¹³⁰

Japonya'da Konfüçyanizm'in en çok etkilediği kurumlardan birisi ailedir. Konfüçyanist ahlak sisteminde yer alan anne-babaya itaat, sadakat ve hürmet yüzyıllar boyunca Japon ailesinde etkili olmuş, bunun aksi davranış, Japon töresine karşı çıkmak olarak addedilmiştir. Japonya'da baba ile çocuklar, anne ile çocuklar ve karı-koca arasındaki ilişkiler hep Konfüçyanizm tarafından belirlenmiş kurallara göre işlemektedir.¹³¹

Samurayların eğitiminde Konfüçyanizm felsefesinden yararlanıldığı görülmektedir. Konfüçyanizm'deki, üssün vereceğe emre itaat, komutanlara her zaman saygı anlayışı samuraylara verilen askerî eğitimde esas olarak kabul edilmiştir. Samurayların felsefesi olan *Buşido*, yüksek oranda Konfüçyanist felsefenin etkisi altında kalmıştır.¹³²

Japon eğitim sistemine Konfüçyanizm'in pek çok katkısı olmuştur. Konfüçyanizm'in öğretilerinin daha çok benimsendiği dönemlerde, özellikle Tokugava döneminde, önceleri sadece elit kesime verilen eğitimin daha sonra halka da verilmeye başlandığı görülmektedir. Bu durumu Mie Shigemitsu, Konfüçyüs'ün sözlerinin Japonya'da uygulamaya geçirilmesiyle yorumlar. Shigemitsu, Konfüçyanizm'deki, bilginin doğuştan değil, çalışılarak elde edileceği ve aileyle çocuk ilişkisine benzer bir münasebetin öğrenciyle öğretmeni arasında kurulması düşüncesinin Japon eğitim sistemince benimsenerek eğitimde başarı sağlanmasını, Konfüçyanizm'in Japon eğitimine olan en büyük katkılarından olduğunu iddia

---

¹²⁸ Güvenç, *Japon Eğitimi*, 26; *Bugünkü Japonya*, 115.

¹²⁹ Shigemitsu, 108, 110–111. Ayrıca bkz. Sarıkçıoğlu, 233.

¹³⁰ Shigemitsu, 100–101, 109–110. Japonların grup davranışıyla ilgili bkz. Tuncoku, 154–159.

¹³¹ Bkz. Hendry, 126. Ayrıca bkz. Shigemitsu, 101–104; Tümer & Küçük, 65, 67.

¹³² Bkz. Hendry, 126. Ayrıca bkz. Güvenç, *Japon Eğitimi*, 29–35; Shigemitsu, 102–103; Nosco, 8–9.

eder.¹³³

Japonların Konfüçyanist iş ahlakı temelleri üzerine kurmuş oldukları ticaret, ekonomide ilerlemelere vesile olmuştur. Konfüçyanizm'deki karşı tarafı aldatmama, dürüst ve gayretli davranma, karşı tarafın durumunu kötüleştirerek kendine çıkar sağlamama anlayışını Japon tüccarları, *kyosei* denilen Japon iş ahlak felsefesi haline getirmişlerdir. Pek çok Japon tüccar, 1726 ile 1868 yılları arasında Osaka'da açık olan Kaitokudo Tüccar Akademisi'nde Konfüçyanist iş ahlakı eğitimi görmüş ve gelecek nesillere bu felsefeyi aktarma görevi üstlenmişlerdir.¹³⁴

Özetle söylemek gerekirse, Japonya'da bir dinden ziyade bir ahlak öğretisi olarak kabul edilen Konfüçyanizm, Japon toplumuna yüzyıllardır toplumsal, ailevî ve devletle bireyler arasındaki ilişkilerde, eğitim, iş hayatı gibi alanlarda, ahlaklı olma, saygı, cömertlik, hürmet ve itaat, sadakat, dayanışma, toplu karar verme gibi konularda büyük katkılar sağlamıştır ve sağlamaya da devam etmektedir.

---

¹³³ Shigemitsu, 104–106. Konfüçyanist felsefenin Japon eğitimine katkılarıyla ilgili olarak ayrıca bkz. Güvenç, *Japon Eğitimi*, 26–28.

¹³⁴ Shigemitsu, 106–110.

2.4. HİRİSTİYANLIK

Hıristiyanlığın Japonya'ya girişi, 1549 yılında Cizvitli misyoner Francis Xavier'in (1506–1552) bu ülkeye gelmesine kadar geriye gitmektedir. Daha sonra Portekiz ve İspanyol misyonerler gelerek Japonları, Hıristiyanlığa davet etmiştir. Bazı Japonlar, bu yıllarda farklı bir düşünce sistemi olarak gördükleri Hıristiyanlığı tercih etmiştir. Ancak kral naibi olan Toyotomi Hideyoshi tarafından 1587 yılında, Japonya'nın sömürgeleştirileceği endişesiyle ve milli bütünlüğün bozulması tehlikesiyle karşı karşıya kalındığı iddia edilerek ülkede Hıristiyanlığın yayılması yasaklanmış, bu dine mensup olanların din değiştirmeleri için baskı yapılmıştır. 1640 yılında Tokugava yönetimi tarafından, bu yasak daha da sertleştirilmiştir. Din değiştirmek istemeyen 26 kişi Nagasaki yakınlarında idam edilmiştir. Ardından, her ailenin bir Budist mabede üye olması istenmiştir. Bu tarihten sonra Hıristiyan kalmak isteyen kişiler, bunu gizli gizli sürdürmeye devam etmiştir. Fakat bu kişilerin sayısında fazla bir artış olmamıştır. Bu baskı dönemi 19. yüzyılın ortalarına dek devam etmiştir.¹³⁵

1853 yılından itibaren ülkenin kapılarını dışa açmasıyla hem Japonya'daki Hıristiyanlar rahat bir nefes almış, hem de misyonerler için Japonya yolu açılmıştır. Ayrıca okullarda Batı dilleri öğrenen öğrenciler dışa açılım sonrası Hıristiyanlığı kabul eden ilk Japonlardan olmuşlardır. Japonya'ya ilk gelen Hıristiyanlar, Katoliklerdir. Protestanlık ülkeye ancak, kapıların dışa açılmasından sonra gelmiştir. Japonya'da Ortodoks Kilisesi ise, Rusya vasıtasıyla 1861 yılında kurulmuş, fakat gerek 1904–1905 Japon-Rus Savaşı, gerek Rusya'daki 1917'deki Bolşevik İhtilali sebebiyle mensuplarını artıramamıştır. Meici döneminde Şintoizm'in devlet dini yapılması ve milliyetçilik hareketlerinin artması, Hıristiyanlığın yayılmasına engel olmuştur. II. Dünya Savaşı sonrası ise Hıristiyanlığın Japonya'da yayılmasının önünde hiçbir engel kalmamıştır.¹³⁶ Ancak halen Japonya'daki Hıristiyanların sayısı

¹³⁵ Bkz. Hendry, 127; Suzuki, Norihisa, "Christianity", *Religion in Japanese Culture* (ed. N. Tamaru & D. Reid), Kodansha International Ltd., Tokyo – 1996, 67-69; Reader, *Japanese*, 37–38; Smart, 146, 450–451.

¹³⁶ Bkz. Suzuki, 66–74; Ayrıca bkz. Reader, *Japanese*, 37–38; Bunce, 151–155; *Bugünkü Japonya*, 115.

1.000.000'nun biraz üzerindedir, yani Japonların yaklaşık % 1'i Hıristiyan'dır.¹³⁷

Japonya'da Hıristiyanların sayısının az olmasının, ülkede bir zamanlar bu dinin yasaklanması yanında başkaca sebepleri de vardır. Bunlar, Hıristiyanlık ve Japon kültürünün doğasından kaynaklanan sebeplerdir. Bunlardan bazıları şöyle ifade edilebilir: Japonların pek çok üstün güç (kami) anlayışı karşısında Hıristiyanlığın tek üstün güce itaati istemesi; Japonların insanın doğası hakkındaki iyimser fikirleri karşısında Hıristiyanlıktaki insanın doğuştan getirdiğine inanılan asli günah anlayışı; Japonlardaki yaşarken huzura, mutluluğa erme anlayışı karşısında Hıristiyanlığın ölüm sonrası mutluluk vaadi; Japonların sosyal bağlılığı, gruba yönelik bir ahlak gerçekleştirme anlayışı karşısında Hıristiyanlıktaki kalp temizliği, bağlılığı, üstün güç ile kişi arasındaki bireysel ahlak gerçekleştirme düşüncesi; Japonların sadece Japon toplumuna özgü değerler oluşturma anlayışı karşısında Hıristiyanlıktaki evrensel değerler oluşturma anlayışı... Tüm bu sayılanlar, Japonların Hıristiyanlığı kabulünü zorlaştırmıştır.¹³⁸

Japon Hıristiyanlarda ailecek bu dine girmekten ziyade, Hıristiyanlığı bireysel olarak yaşama eğilimi göze çarpmaktadır. Yani bazı büyüklerinin Hıristiyanlığı tercih ettiği bir ailede, çocuklar onların yolundan gitmeye zorlanmamaktadır. Bu ise Japonya'daki Hıristiyanlıkla ilgili "bireysel din" kavramını ortaya çıkarmıştır.¹³⁹

Japonya'da dinin Batı'dan farklı algılanması,¹⁴⁰ insanlardan diğer inançlarını terk etmelerini isteyen Hıristiyanlık için büyük bir problem oluşturmaktadır. Çünkü yüzyıllar içinde Şintoizm ve Budizm sentezinin etkileri sonucu oluşmuş olan Japon bakış açısına göre, sadece Hıristiyanlığı kabul edip eski inançlarını terk etmek kolay uygulanabilecek bir şey değildir. Bu yüzden Japonya'da Hıristiyanlık, bazı öğretilerini yumuşatmak, Japonların anlayışına uydurmak zorunda kalmıştır. Mesela Japonların, atalarının ruhlarının evlerini ziyaret ettiklerini

---

¹³⁷ Bkz. Hendry, 127. Bir istatîğe göre Japonya'daki Hıristiyanlardan yaklaşık 436.000'i Katolik, 639.000'i Protestan ve 40.000'i Ortodoks'tur. Bkz. *Christianity in Japan*, (W). Bu rakamlar başka bir kaynakta daha farklı (Katolik 457.000, Protestan 981.000) verilmektedir. Bkz. *Bugünkü Japonya*, 115.

¹³⁸ Suzuki, 65.

¹³⁹ Bkz. Hendry, 127.

¹⁴⁰ Bkz. 3-4. sayfalar arası.

düşündükleri *Bon* Bayramı'nda¹⁴¹ bazı kiliseler, ataları anma ayinleri düzenlemektedir.¹⁴²

Günümüz Japonya'sında Hıristiyanlık, anaokulları, çeşitli ilk ve orta dereceli okullar, üniversiteler, hastaneler, kreşler, huzur evleri, engelliler için kurulmuş çeşitli organizasyon ve halka yönelik diğer sosyal yardım kuruluşlarıyla öğretilerini yayma faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca Hıristiyanlar, çoğu şehirde mevcut olan kiliselerle, Japonların moda olarak gördükleri Hıristiyan töreniyle evlenme âdetini yerine getirmelerine aracılık etmektedir.¹⁴³ Yine bunun gibi Japonya'da eğlence amaçlı yapılan Noel kutlamalarında da kiliseler aktif rol üstlenmektedir.¹⁴⁴

---

¹⁴¹ Bkz. Bu bayram hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. VI. Bölüm, *Bon* Bayramı.

¹⁴² Bkz. Hendry, 127; Reader, *Japanese*, 37; Susuki, 63–64, 76–78. İlk misyoner Xavier'in Hıristiyanlığı anlatım yöntemleri için bkz. Smart, 450.

¹⁴³ Hendry, 128; Suzuki, 70, 74–76, 78; Bunce, 155–159.

¹⁴⁴ Bkz. Reader, *Japanese*, 38.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATSURİ KAVRAMI VE

BAYRAMLARIN SOSYAL HAYATTAKİ YERİ

Japonya’da kutlanan bayramlar genel itibariyle, “Japon dinî bayramları” ve “diğer Japon bayramları” şeklinde ikiye ayrılabilir. Japon dinî bayramları ise, “genel dinî bayramlar” ve “yerel dinî bayramlar” olarak sınıflandırılabilir. Bazı bayramları tüm Japonlar kutlarken, bazılarını ise sadece bir bölgenin halkı veya tek bir mabede üye olanlar kutlamaktadır.¹⁴⁵ Bu yüzden bazı kaynaklar, bayramları sınıflandırırken yerel bayramlar, ulusal günler, tarımsal kutlamalar şeklinde ayırma gitmişlerdir. Yine birçok yerel bayramın yaz aylarında kutlanmasından dolayı bazı kaynaklar bunları “yaz bayramları” başlığı altında vermiştir.¹⁴⁶ Bundan dolayı bazı bayramlar kaynaklarda iki-üç başlık altına birden konulma gereği duyulmuştur. Fakat en genel ayırımın, “genel dinî bayramlar” ve “yerel dinî bayramlar” şeklinde yapılması daha uygun olacaktır. Bu bölümde dinî bayramlar hakkında bir değerlendirme yapılacak; yerel dinî bayramlar da genel özellikleri açısından incelenecektir. Japonya’da kutlanan başlıca genel dinî bayramlar ise dördüncü bölümde ele alınacaktır. Yerel dinî bayramlar genellikle benzer karakter taşırken, genel dinî bayramların her birinin kutlanılışının farklı olması nedeniyle bu çalışma, özellikle tüm Japonya’da kutlanan genel dinî bayramları incelemeyi amaçlamaktadır.

---

¹⁴⁵ Reader, Ian ve diğerleri, *Japanese Religions: Past & Present*, Japan Library, Kent–1993, 54.

¹⁴⁶ Bkz. *Bugünkü Japonya*, 116–121.

3.1. MATSURI KAVRAMI

Matsuri, Japoncada bayram, tören, kutlama, şölen, şenlik, kamiye hizmet etme, kami çağırma ve onun önünde boyun eğme gibi anlamlara gelmektedir.¹⁴⁷ Özel anlamıyla, ülkede Şintoizm kökenli ve Çin'den geçerek Japonlaşmış dinî bayramları ifade etmek üzere '*matsuri*' kavramının, diğer yıllık kutlamaları ifade etmek üzere de "*nençu gyôci*" kavramının kullanıldığı görülmektedir.¹⁴⁸ Fakat günümüzde, tüm yıllık kutlamaları ve bayramları ifade etmek için *nençu gyôci* kavramı kullanılmaktadır.¹⁴⁹ *Matsuri*, insanlarla kamilerin en yakın iletişim kurduğu, isteklerin kamilere iletiildiği gündür.¹⁵⁰ *Matsuri* için kısaca, sayısız kamiden birinin onurlandırılması ve anılması işi de denilmektedir.¹⁵¹ Ayrıca Kitagawa'nın ifadesiyle *matsuri*, "sadece dinî bir ritüel olmayıp, ilahî olanın ruhu ve koruması temeli üzerine bina edilmiş bir yaşam"dır.¹⁵²

Japonya'da yüzyıllardan beri, senenin belirli mevsim ve tarihlerinde kutlanan dinî bayramlar vardır. Bayramlar, yılın her mevsimine yayıldığından ülkede bayramsız bir dönem, hatta hafta yoktur. Ayrıca Japonya'da her mabedin kendi *matsurisi*, yani dinî bayramı vardır. Ülkede binlerce mabet olduğu düşünüldüğünde dinî bayramların sayısı hakkında bir fikir edinmek mümkündür.¹⁵³

Yüzyıllardan beri fazla değişikliğe uğramadan kutlanagelen Japon dinî bayramları, Japon insanının geçmişteki inançlarını, düşünce tarzını, tarımsal faaliyetlerin Japon yaşamındaki önemini, üstün güçlerin insanlar üzerindeki etkisi ve Japonların dünya anlayışlarını, çocukların yetişmesine verilen önemi en açık şekliyle göstermektedir.¹⁵⁴

---

¹⁴⁷ Bkz. Halpern, 1221; Bowker, 367; Ashkenazi, Michael, *Matsuri: Festivals of a Japanese Town*, University of Hawaii Press, Honolulu-1993, 1, 4; Demirci, 314; Güvenç, *Japon Kültürü*, 138; Ono, 57. Ayrıntılı bilgi için bkz. Kitagawa, *Understanding*, 117-126.

¹⁴⁸ Ito, Mikiharu, "Festivals, Matsuri", *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, II, 252-253; Reader, Ian, *Religion in Contemporary Japan*, MacMillan Press Ltd., London-1991, 67.

¹⁴⁹ Bkz. Bowker, 194; Itasaka, Gen (ed.), "Festivals, Nenchû Gyôji", *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, II, 258. Japonya'daki yıllık kutlamaların genel bir listesi için bkz. Itasaka, 262.

¹⁵⁰ Fairchild, 40-41.

¹⁵¹ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138.

¹⁵² Kitagawa, *Understanding*, 117. Krş. Ueda, 39.

¹⁵³ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138; Ono, 69; Reader, *Japanese*, 52; Kitamura, 81; Kerbo & McKinsty, 104.

¹⁵⁴ Bkz. Bowker, 194, 367; Reader, *Japanese*, 52, 64-65.

Bozkurt Güvenç, bazı yönleri diğer ülkelerdeki bayramlara benzemekle birlikte *matsurin*in kendine özgü bir karakterinin olduğunu ifade eder. Ona göre *matsuri*yi Batılıların “*festival, fasching ve fiesta*” kavramlarıyla tanımlamak onun anlamını daraltır. Güvenç ayrıca, *matsuri* kutlamalarında bazı aşırı hareketlere göz yumulmasının *matsuri*yi, gençlerin yetişmesi açısından Batıdaki festivallere yaklaştırdığını belirtir.¹⁵⁵ Mevcut kaynaklara göre, Edo döneminden itibaren bayramlarda gençler için büyük serbestlik tanınmış, içki ve diğer zevkleri diğer günlerden daha fazla tatmalarına göz yumulmuştur.¹⁵⁶ Günümüzde Japonya’daki dinî bayramlarda, Batının festivallerinde olduğu gibi normalin üstünde para harcanmakta olduğu görülmektedir. Ayrıca özellikle yerel dinî bayramlarda gençlerin kendilerine tanınan normalin üzerindeki özgürlüğü suiistimal ederek bazı olaylara sebebiyet verdikleri de görülmektedir. Özellikle gece saatlerinde içki ve eğlenceyi abartan gençler, sokaklarda polislere zor anlar yaşatmaktadır. Bu durumun dinî bayram ve dinî tören ruhuyla bağdaşmadığını düşünen Japon akademisyenler, konudan duydukları rahatsızlığı dile getirmektedir.¹⁵⁷

---

¹⁵⁵ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138, 140. Ayrıca bkz. Ueda, 41; Sonoda, Minoru, “Festival and Sacred Transgression”, *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life* (ed. Nobutaka Inoue), İngilizceye çev. Norman Havens, Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, Tokyo–1988, 37, 71.

¹⁵⁶ Sonoda, 36–37.

¹⁵⁷ Sonoda, 45–46, 53–54, 57–61, 69.

3.2. JAPON DİNÎ BAYRAMLARININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Japonya’da kutlanan dinî bayramlar arasında çeşitli ortak özellikler tespit etmek mümkündür. Örneğin, bazı bayramlar amaç olarak birbirine benzerken, bazıları kutlanış, bazıları da başka yönlerden benzerlik arz etmektedir.

Japon dinî bayramlarının çoğu, özellikle genel dinî bayramlar, eski Japon ay takvimine göre belirlenmiş günlerde kutlanmaktadır. Bununla birlikte, Gregoryen takvimine göre düzenlenen bayramlar da vardır.

Japon dinî bayramlarında genellikle bulunan unsurlar şunlardır: *Mikoşi* taşıma, evde ve mabette dua, bazı tılsımlarla korunma, sembolik araçlar kullanarak mesaj verme, bayram temizliği, bayramlara özel danslar, özel şarkı ve şiirler, yarışma ve çeşitli oyunlar, ziyafet, kamilere *sake* ve o yılın ürünlerinden sunma, bazı bayramlara has geçmişî hatırlatıcı tiyatro vd.¹⁵⁸

Japon dinî bayramlarının tümünde bayram için beden, ev ve mabet temizliği yapılmaktadır. Japonlar maddi temizliği, ibadet ve törenlerin gereği, kami ve insanlara saygı olarak algılar. Bunun yanında bayrama iştirak edenler de kendilerini manevi olarak temizlenmiş hissetmektedirler. Bazı bayramlara katılmadığında kişinin kendini manevi kirlilerden arınmamış hissettiği kaynaklarda ifade edilmektedir.¹⁵⁹

Japonya’daki dinî bayramların bir kısmı mabet ve evlerde, bir kısmı sadece evlerde, bir kısmı ise hem mabet, hem ev ve hem de caddelerde kutlanmaktadır. Kutlamalar dua etme, çeşitli sosyal etkinlikler ve birtakım sembolik uygulamalardan ibarettir. Kimonolar giyerek mabede gitmek, bayramların çoğunun vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Bayram günlerinde mabetler hınca hınç insanlarla dolup taşar. Halk, evde kamilere takdime sunmakla kalmaz, onların mekânı saydıkları mabetleri ziyaret edip takdimelerini bir de orada sunar, dua ve şükürünü eda eder.¹⁶⁰

¹⁵⁸ Bkz. Plutschow, Herbert & P. G. O’Neill, *Matsuri: The Festivals of Japan*, Japan Library, Surrey–1996, 90,104, 141, 147, 151–153, 166–168, 198–225 vd. Ayrıca bkz. Ono, 69–77.

¹⁵⁹ Kitagawa, *Understanding*, 122; Ito, 254; Ono, 69–70; Ashkenazi, 1; Itasaka, 259.

¹⁶⁰ Reader, *Japanese*, 54, 64; Ueda, 39–40; Ashkenazi, 4, 7; Ono, 69–71.

Yerel bayramların olduğu günlerde de o mabedin ve bölgenin koruyucusu olan kaminin, içinde oturduğu düşünülen *mikoşiler*,¹⁶¹ o yörenin Şinto mabedinden alınarak caddelerde özel danslar eşliğinde, omuzlar üzerinde veya tekerlekli bir araç üzerinde taşınır (Bkz. F-20). *Mikoşi* taşımak yerel bayramların vazgeçilmez öğelerinden biridir. Çoğu zaman caddelerdeki bu geçiş töreninde *mikoşiyi* arkadan takip eden, üzerinde müzisyen ve dansçıların olduğu süslü araçlar vardır. Geçit töreni esnasında etraftakiler de zil ve davullarla tempo tutar, kutsal *sakeden* içerek *matsurinin* ruhuna ortak olur (Bkz. F-22). Japonlar bu kutsal tahtirevanı taşıırken, manevi bir haz alır, kendinden geçerler.¹⁶²

Japonya'da kutlanılan her dinî bayram, kami inancıyla bağlantılıdır. Japonlar, bayramlar vesilesiyle kamilerle iletişim kurduklarını, onları andıklarını söyler. Kamilerin, insanlar üzerinde etkili olduğu, insanları gözetleyip koruduğu veya zarar verebildiği inancının,¹⁶³ Japon dinî bayramlarına yansıdığı görülmektedir. Bayramların ortaya çıkışında özellikle kamilere dua ve şükür düşüncesinin ön planda olduğu tahmin edilmektedir.¹⁶⁴ Bayramlardaki dua, çeşitli sebeplerle olabilmektedir. Çocukların sağlıklı ve mutlu büyümesi için dua etmek amacıyla kutlanılan bayramlar yanında, o yılki hasat döneminin bereketli geçmesi için dua etmek amacıyla kutlanılan bayramlar da vardır. Bununla birlikte, geçmiş yılda verdiği iyi şeylerden dolayı kamilere şükür amacıyla kutlanan bayramlar da vardır.¹⁶⁵ Her ne kadar günümüzde bu bayramların çıkış amacı unutulmaya yüz tutmuş olsa da uygulamalarda eski âdetlerin devam ettiği görülür.

Japonya'da kutlanan çoğu genel dinî bayramın kökeni Çin'dir. Japonlar oradan aldıkları bayramlara kendi kültürlerinden bazı öğeler katarak onları Japonlaştırmışlardır. Bununla birlikte Japonlar, bazı bayramları da aldıkları dinin orijinal bağlamından soyutlamadan, fakat törenlerin içerisine bazı Şintoist öğeler

---

¹⁶¹ *Mikoşi*, birkaç tonluk fakat taşınabilir boyda, süslü ve renkli küçük mabede / tahtirevana verilen isimdir. Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138.

¹⁶² Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138-139; Matsuda, Kenji, *The Spirit of Matsuri*, "Mikoshi", Idea Institute Inc., y.y., 1998; Ueda, 40; Ito, 253; Sonoda, 48, 63-64; Ashkenazi, 70; Ono, 72-76; Hirai, 289.

¹⁶³ Reader, *Religion*, 67; Ueda, 41; Sargent, *Obon*, (W); Trafton, Terry, *Ryukyuan Culture*, 1991, 14, (W).

¹⁶⁴ Bkz. Ito, 252-253; Reader, *Japanese*, 54, 64; Ono, 69, 71, 76; Kitagawa, *Understanding*, 117, 122; Ueda, 38-39, 41.

¹⁶⁵ Bkz. Ono, 57, 69. Ayrıntılı bilgi için bkz. VI. Bölüm.

katarak kutlamaktadırlar. Buna, bir Budist bayramı olan *Bon* Bayramı örnek olarak verilebilir.

Genel dinî bayramların çoğunluğu Çin'den Japonya'ya, Heian döneminde (794–1185) girmiştir. Bu bize aynı zamanda, 8 ile 12. yüzyıllar arası Japonya'nın Çin ile ilişkilerinin çok yakın olduğunu göstermektedir.¹⁶⁶ Dikkat çeken bir konu da, Japonya'daki genel dinî bayramların çoğunun kökeni Çin olmasına rağmen bu bayramların çoğunun artık Çin'de kutlanmıyor olmasıdır. Bununla birlikte, eski Çin bayramlarında yer alan uygulamaların birçoğunun günümüzde Çin'deki başka bayram ya da törenlerde devam ettiği de göze çarpan bir başka noktadır.¹⁶⁷

Çin'den alınan bayramların çoğunun ülkeye girdikten sonra, önce seçkinler tarafından kutlandığı, ancak yıllar sonra halk tarafından kutlanmaya başlandığı da dikkat çekici bir husustur. Bunun en açık örnekleri, dördüncü bölümde incelenecek olan *Şogatsu*, *Setsubun* ve *Tsukimi* Bayramlarıdır.

Dinî bayramlarda icra edilen birtakım uygulamalara bakıldığında, Japonların, bu uygulamaları neden yaptıkları hakkında mantıklı bir sebep aramadıkları görülmektedir. Kutlamalardaki çoğu ritüelin kökeninde mitolojik inançlar yatmaktadır. Kökeninde bazı düşüncelere bağlı olarak kutlanmaya başlanmış olan birçok bayramın, eskiden olduğu gibi kutlanmaya devam edilmesinde, bu bayramların kökenini bilmemelerinin yanında Japonları biraz olsun yoğun iş stresinden uzaklaştırmış olmasının da etkili olduğu söylenebilir.¹⁶⁸

Pek çok dinî bayramda o bayrama has yiyecekler hazırlanması, bu yiyecekler tüketilirken kamilere de sunulması halen titizlikle yerine getirilen bir uygulamadır. Aynı şekilde Japonlarca kutsal sayılan *sake* içmek ve bundan kamilere sunmak da her bayramda uygulanan bir gelenektir. Bu noktadan bakıldığında Japonların, bu yiyeceklerin özünü kamilerle paylaştıklarını düşündükleri ve bu uygulamadan manevi bir haz aldıkları görülmektedir. Ayrıca o yiyecekleri, kamiler verdiğine göre, özlerini onlarla paylaşmak onlara gösterilecek bir saygı, bir şükran

---

¹⁶⁶ Bkz. Turgut, Mehmet, *Japon Mucizesi ve Türkiye*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul–2001, 32; Morton, 36–44, 52; Colcutt, 70,79.

¹⁶⁷ En önemli örnek olarak bkz. VI. Bölüm, *Setsubun* ve *Bon* Bayramları.

¹⁶⁸ Hatta bunun yanında günümüzdeki bayram kutlamalarının ticarî olduğunu iddia eden yazarlar da vardır. Bkz. Bowker, 367. Ayrıca bkz. Sonoda, 37–38.

vesilesidir.¹⁶⁹ Her bayrama ve yöreye göre sunulan takdimeler değişmekle birlikte bazı değişmeyen takdimeler de mevcuttur. Mesela, Japonya’da sık kullanılan pirinç, *sake*, meyve, sebze, çiçek ve yosun genellikle her takdimede yer almaktadır. Fakat takdimeler arasında canlılar olamaz.¹⁷⁰ Genellikle mabetlerdeki takdimelerin rahiplere ve mabet çalışanlarına bırakılması prensibi olmakla birlikte, gereğinden çok takdime olduğunda, ya ayından sonra mabet bahçesindekilere ya da törenin ertesi günü mabet üyelerine dağıtılır.¹⁷¹

Genel itibariyle bakıldığında, *matsurilerde* Şamanist unsurların çok büyük yer tuttuğu görülür.¹⁷² Mesela Japonlar, *matsurilerde* bazı tılsımlar kullanarak kazadan, beladan ve kötü ruhların şerrinden korunacaklarına inanırlar (Bkz. F-25, F-26, F-27, F-28, F-29). Bu davranış, Japonların kendilerini güvende hissetmelerine ve bilinmeyen kötülöklere karşı bir şeyin ardına sığınma, korunma ihtiyacını bir ölçüde karşılayarak rahatlamalarına sebep olmaktadır.¹⁷³

Dinî bayramlarda pek çok sembolik araç ve uygulama da göze çarpmaktadır. Japonlar, dinî bayramlar vasıtasıyla kamilere ve diğer insanlara, giydikleri, yedikleri, taşıdıkları, sergiledikleri şeyler ile mesaj verirler; bayramlardaki her sembol bir anlam taşır. Örneğin Japonların, *Şiçi-Go-San* Bayramı’nda çocuklara *Çitose-ame* denilen “bin yıl şekeri” (Bkz. F-60) vermeleri, çocuklarının uzun ömürlü olmasını dilemelerini sembolize etmektedir. Yine çocuklara uzun ömür, güç ve dayanıklılık istemek için *Kodomo-no-hi* adı verilen Çocuklar Bayramı’nda meşe yapraklarına sarılı pirinç keki (*kaşiva-moçi*) (Bkz. F-44) yedirmeleri, kapılarının önüne bambu dallarına iliştirilmiş olarak sazan flamaları asmaları (Bkz. F-41) da bu anlamda değerlendirilebilir. Yerel dinî bayramlarda *mikoşi* taşımak ise, içinde pek çok sembolü barındıran kompleks bir ritüeldir.¹⁷⁴

¹⁶⁹ Kitagawa, *Understanding*, 122; Ashkenazi, 4, 65–66; Ono, 70–71; Plutschow & O’Neill, 49–50; Ito, 253; Reader, *Japanese*, 54.

¹⁷⁰ Bkz. Ito, 254; Hirai, 289.

¹⁷¹ Bkz. Ono, 71.

¹⁷² Ayrıntılı bilgi için bkz. Fairchild, 40–41, 44–46.

¹⁷³ Mesela *Şogatsu* Bayramı’nda kullanılan şeytan uzaklaştırma okları (*hamaya*), uğur getireceği ve şeytanı uzak tutacağı düşünülen kutsal halat (*şimenava*), her tür kötülükten koruması için yazılmış tılsımlar (*o-mamori*) bunlara örnektir. Bkz. VI. Bölüm.

¹⁷⁴ Bkz. Yanagawa, Keiichi, “The Sensation of Matsuri”, *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life* (ed. Nobutaka Inoue), İngilizceye çev. Norman Havens, Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, Tokyo–1988, 15–17; Nakamaki, Hirochika, “Divine Symbols in Japanese

Bazı bayramlarda özel danslar sergilemek, kutlamaların bir parçası haline gelmiştir. Ülke genelinde kutlanan *Bon* Bayramı'ndaki *bon odori* (*bon* dansı) Japonya'daki en meşhur bayram danslarından¹⁷⁵ (Bkz. F-52). Bazı kaynaklarda, dinî bayramlarda icra edilen 35 adet klasik danstan bahsedilmektedir. Yerel bayramların çoğunda *mikoşi* taşınırken dans etmek, kamiyi çağırmak ve onu hatırladığını, onurlandırdığını göstermek anlamı taşımakta ve kutsal törenin bir parçası olarak kabul edilmektedir.¹⁷⁶ Sokyō Ono, bazı kutsal dansların kamileri eğlendirmek için ortaya çıktığını ifade etmektedir.¹⁷⁷

Japonya'da, kökeni itibariyle pirinç ekimi ve hasadı zamanında kamilere dua ve şükür amacıyla ortaya çıkmış pek çok yerel dinî bayram vardır. Bu bayramlar genellikle pirinç tarlasında ve mabette kutlanır, ayrıca şükür amacıyla evdeki sunağa da üründen bir parça takdime olarak konulur. Bu türden dinî bayramlar günümüzde daha çok, tarımsal faaliyetlerle uğraşan köylerde kutlanmaktadır. Dinî bir ritüel olarak, tarlada benzer giyimli kişiler tarafından aynı anda eğilip kalkılarak pirinç ekimi yapılır. Bu sırada pek çok seyirci bu kişileri izler, zil ve davulla ritim tutar (Bkz. F-23). Genellikle pirinç ekimi yapanlar kadınlardır. Pirinç ekiminden ayrı bir de sonbaharda pirinç hasadı sırasında bayram düzenlenir. Bu bayramda, alınan üründen kamilere sunarak onlara şükranları belirtmenin yanında, onlarla irtibat kurmak, saygıları belirtmek amacıyla bir de caddelerde toplu halde *mikoşi* taşımak âdettir.¹⁷⁸

Eski zamanlarda Japonya'nın bazı bölgelerinde, arkalarında kin ve düşmanlık bırakarak ölen insanların ruhlarının salgın hastalıklara sebep olduğuna inanılırdı. Salgın hastalıklar ise genelde yaz aylarında ortaya çıkardı. Bu ruhları sakinleştirmek ve onları hatırladıklarını göstermek amacıyla bu ruhlar adına bazı bayramlar düzenlenmiştir. Bunlardan iki tanesi, günümüzde de çok büyük

---

Festivals: The Ôgi Festival in Kurokawa”, *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life* (ed. Nobutaka Inoue), İngilizceye çev. Norman Havens, Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, Tokyo-1988, 78, 93-102; Ono, 72-77; Genel dinî bayramlarda kullanılan sembollerle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. VI. Bölüm.

¹⁷⁵ Bkz. VI. Bölüm, *Bon* Bayramı.

¹⁷⁶ Bkz. Ono, 71-72; Güvenç, *Japon Kültürü*, 138, 140; Hirai, 289; Ueda, 40; Ito, 255; Kitagawa, *Understanding*, 122.

¹⁷⁷ Ono, 72.

¹⁷⁸ Bkz. *Bugünkü Japonya*, 119-120; Reader, *Japanese*, 65; Matsuda, “Young Maids in May”; Ueda, 40; Ito, 253-254; Iwamoto, 139.

katılımlarla kutlanan Osaka'daki *Tencin* ve Kyoto'daki *Gion* Bayramları'dır. Bu iki bayramda da süslü araçlarla, davullar ve diğer çeşitli enstrümanlar eşliğinde caddelerde *mikoşi* taşınarak geçit törenleri düzenlenir. Halk, bu korteje eşlik ederken hem eğlenir hem de geçmişî yâd eder¹⁷⁹ (Bkz. F-20, F-22). *Mikoşi* ile geçit törenleri, dua, eğlence, temizlik diğer yerel dinî bayramların kutlanılışında da görülen ortak özelliklerdendir.¹⁸⁰

Köylerde kutlanılan yerel dinî bayramlar ile şehirlerde kutlanan yerel dinî bayramlar bazı yönlerden farklılık arz etmektedir. Köylerdeki bayramlar daha çok, piriñ ekim ve hasadıyla ilgili olarak ortaya çıkmış olup bu amaca hizmet etmeye devam ederken, şehirlerde daha çok, bazı hastalıkları, belaları def etmek, insanlar arası ilişkileri düzenlemek için ortaya çıkmıştır. Buna bağılı olarak çoğunlukla köylerdeki bayramlar ilkbahar ve sonbahar aylarında, şehirlerdeki ise yaz aylarında kutlanır.¹⁸¹

Bayram denildiğinde akla gelen ilk şeylerden biri de hoş vakit geçirmektir. Japon dinî bayramlarında eğlenceler aile arasında yapıldığı gibi dost, akraba ve mahalleli ile birlikte de yapılabilmektedir. Bayramlarda düzenlenen yarışmalar ve eğlence partileri bu cümledendir. Dinî bayramlarda düzenlenen eğlencelerin amacının, kamileri eğlendirmek olduğu ve bundan dolayı bayram eğlencelerine '*kannigiva*' yani 'ilahi eğlence' denildiği öne sürülmüştür.¹⁸² Şunu da belirtmemiz gerekir ki, zaman ve şartların değişmesi sonucunda meydana gelen sosyal değişme, bazı Japonların bayramlara bakış açısında da değişikliğe yol açmıştır. Günümüzde her Japon için bayramlar aynı öneme sahip değildir. Her geçen gün dinî bayramları sadece eğlence olarak algılayıp dinî yönünü görmeyen kişilerin sayısı artmaktadır.

¹⁷⁹ Bkz. *Bugünkü Japonya*, 120; Ôtô, Tokihiko, "Gion Festival", *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, III, 33-34; Ito, 254-255; Matsuda, "Mikoshi"; Itasaka, 261.

¹⁸⁰ Bkz. Nakamaki, 78-92; Sonoda, 46-57; Inokuchi, Shôji, "Nebuta Festival", *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, V, 359; Ôtô, Tokihiko, "Sanja Festival", *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, VII, 11; Ôtô, Tokihiko, "Kanda Festival", *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, IV, 137.

¹⁸¹ Bkz. Ito, 255.

¹⁸² Bkz. Ono, 77.

Bu kişilerin bazıları dinî bayramların geçmişini bilmediklerinden, bazıları da bildiği halde tepkisinden dolayı bu davranışa yönelmektedir.¹⁸³

Japonya'daki dinî bayram kutlamalarıyla Türkiye'deki dinî bayram kutlamaları arasında benzerlikler bulmak mümkündür. Fakat bu benzerlikler sınırlıdır. Zira İslam ve Şintoizm, gerek teolojik açıdan, gerekse ritüeller açısından oldukça farklı iki dindir. Ayrıca bayram kutlamalarında yöresel etkilerin varlığının Japonya ve Türkiye'deki kutlamaların daha da farklılaşmasına yol açtığı söylenebilir. Japonya ve Türkiye'deki dinî bayram kutlamaları arasında şu benzerlikler dikkat çekmektedir:

- a) Çevre ve beden temizliği
- b) Özel yiyecek hazırlanması
- c) Özel kıyafetler giyilmesi
- d) Aile üyeleri ve akrabaların bir araya gelmesi
- e) Çocukların hediyelerle sevindirilmesi
- f) Kabir ziyareti yapılması
- g) Özel oyunlar oynanması

---

¹⁸³ Ayrıntılı bilgi için bkz. Ashkenazi, 8–11, 14, 137–142; Ito, 255, 258; Plutschow & O'Neill, 1–2; Iwamoto, 89.

3.3. BAYRAMLARIN SOSYAL HAYATTAKİ YERİ VE ÖNEMİ

Şintoizm'in, belirli vakitlerde belirli kurallarla, yapılmasını emrettiği bir ibadet öğretisi yoktur. Yani insanlar günün, haftanın veya ayın belirli vakitlerinde mabede dua etmeye gitmek zorunda değildir. Ancak bazı istekleri olduğunda veya kamilere şükürlerini iletme amacıyla mabede gitmeyi tercih ederler.¹⁸⁴ Ayrıca çoğu Japon, ikamet ettiği bölgenin mabedi tarafından düzenlenen *matsuri* dolayısıyla yılda en az bir kez kamilere dua ve şükranlarını iletme gereği duyar. Yine pek çok Japon, ülke genelinde kutlanan genel bayramlara da iştirak eder. Bu açıdan bakıldığında Japonya'da kutlanan *matsuriler*, dinin hayata önemli bir yansıması olarak görülebilir. Çünkü her *matsuri*, büyük bir toplu ibadet havasında geçmektedir.

Japonlar, dinî bayramlara yüzyıllardır büyük değer vermektedirler. Japon insanı için *matsuriler* o kadar önemlidir ki, Currie, "*matsurin*in sırrını tamamıyla çözen bir kişinin Japonların dünya görüşünün nasıl olduğunu da anlayacağını" öne sürer.¹⁸⁵

Dinî bayramlar Japonlar için pek çok faydayı bünyesinde barındırmaktadır. Bayramların sağladığı en önemli yarar, psikolojiktir. Dinî bayramlar vasıtasıyla belirli zamanlarda kamilere dua eden ve şükürlerini sunan Japonların, kendilerini kutsal korumaya aldıklarından dolayı psikolojik olarak rahat hissettikleri görülmektedir. Ayrıca dinî bayramlar, yoğun iş temposunda yaşamak zorunda kalan Japonlar için de bir dinlenme vesilesidir.¹⁸⁶

Bayramlarda mabet bahçelerinde, evlerde ve kutlama yapılan caddelerde bir araya gelen Japonlar, gün boyu dost ve akrabalarına daha fazla vakit ayırırlar. Bu yönden Japonya'daki dinî bayramlar, insanları bir araya getirmesi açısından sosyal bir fayda da sağlamaktadır.¹⁸⁷

Japon dinî bayramları, ailevi bağların daha da kuvvetlenmesine katkı sağlar. Japon insanı bu günlerde eş ve çocuklarıyla daha çok ilgilenmektedir. Aileler,

¹⁸⁴ Güç, 94–95; Ono, 67–68; Ashkenazi, 8.

¹⁸⁵ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138. Ayrıca bkz. Yanagawa, 9–10.

¹⁸⁶ Bkz. Ueda, 41; Reader, *Japanese*, 54; Ito, 253; Yanagawa, 15, 18.

¹⁸⁷ Ashkenazi, 4, 7–8; Reader, *Religion*, 67; Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 140; Ueda, 39, 41; Ito, 253.

çocuklarıyla birlikte mabetlere gitmekte, bayram kutlamalarını beraber yapmaktadır. Ailelerinden ayrılarak okumaya giden gençler için de bayramlar, aileleriyle buluşma vesilesi olmaktadır. Bazı bayramlarda çocuklara özel hediyeler alınmakta, özel olarak onlara tahsis edilen bayramlarda da gönülleri alınarak sevindirilmektedir.¹⁸⁸

Japonların çocuklar için üç ayrı bayram düzenlemeleri dikkat çekicidir. Bu, Japonya’da çocuklara verilen önemin bir göstergesi mahiyetindedir. Tüm toplumlarda yaşanan toplumsal problemler, bozulmalar Japonya’da da yaşanmakla birlikte, Japonların çağımızda çocuklarını iyi bir şekilde yetiştirmek için harcadığı çaba dikkat çekicidir.¹⁸⁹

Japonya’daki dinî bayram kutlamalarının aynı zamanda bir sosyal kontrol vasıtası olduğu da, göze çarpan bir başka unsurdur.¹⁹⁰ Bayramlar vasıtasıyla toplumsal patlamalar ve büyük ayrışmaların önüne geçilir. Bayramlar, hem insanları bir araya getirip dans ve çeşitli etkinliklerle rahatlamalarına vesile olmakta, hem de sosyal bağların kuvvetlenmesini sağlamaktadır. Böylece sosyal kontrol de sağlanmış olmaktadır.¹⁹¹ Ayrıca yüzyıllarca devlet de bayramlara bizzat destek vererek sosyal kontrolün sağlanmasında etkin rol üstlenmiştir.¹⁹²

Yerel bayramlarda cadde ve sokaklarda *mikoşi* taşımak en önemli dinsel öğelerden birisidir. Bu kutsal mabet taşınarak, o bölgenin veya mabedin kamisine verilen değer ve ona gösterilen saygı toplu halde açığa vurulmaktadır. *Mikoşi* öyle bir şevk ile taşınmaktadır ki, taşıyıcılar bu vazifelerinde kendilerinden geçmektedir (Bkz. F–20). Bu da, *mikoşi* taşımının insanlar üzerindeki etkisini anlamak açısından önem arz etmektedir.¹⁹³ Güvenç, *mikoşi* taşımının aynı zamanda gençleri eğitici bir yönünün de olduğunu, bununla gençlerin toplumsal görev ve yüklerle hazırlandığını ifade eder.¹⁹⁴

---

¹⁸⁸ Bkz. VI. Bölüm, *Hina Matsuri, Kodomo-no-hi* ve *Şiçi-go-san* bayramları.

¹⁸⁹ Bkz. VI. Bölüm, *Bon* Bayramı.

¹⁹⁰ Bkz. Hagan, Michael, *Japanese Festivals and Holidays: A Study of Applied Social Control Theory*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Central Missouri State University, Missouri–1997, 43–55.

¹⁹¹ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 140. Ayrıca bkz. Matsuda, “The Spirit of Matsuri”.

¹⁹² Kitagawa, *Understanding*, 117–126; Ashkenazi, 134.

¹⁹³ Bkz. Yanagawa, 6–10; Güvenç, *Japon Kültürü*, 138–139; Ono, 72–76; Ueda, 40.

¹⁹⁴ Güvenç, *Japon Kültürü*, 140.

Bayramlarda, sokaklarda yapılan özel danslar, sadece eğlence amaçlı olmayıp manevi bir karaktere de sahiptir. Bu danslar vasıtasıyla kamilerle iletişim kurulur. Danslarda yapılan her hareket bir anlam taşımaktadır (Bkz. F-54). Ayrıca bu kutsal danslar ile kamiler anılır ve kızgın kamiler yatıştırılmaya çalışılır.¹⁹⁵ Ono, bazı kutsal dansların kamileri eğlendirmek için ortaya çıktığını iddia ederken,¹⁹⁶ Linda Rabin, Japon bayramlarında sergilenen dansları, Japonların tarihe olan saygısı ve günümüzle geçmiş arasında köprü kurması olarak nitelendirir.¹⁹⁷

Japonlar, bayramlarda ev, mabet ve beden temizliği yaparak dua etmeye, tanıdıkları bir araya gelmeye gayret göstermektedirler. Temizliğin iki sebebi vardır: birincisi, görünüş olarak temiz olmak, ikincisi, manevi olarak arınmak. Bayramlardaki temizlik, Japonların kendilerini rahat ve huzurlu hissetmelerine sebep olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Japonya'daki dinî bayramların, maddi ve manevi temizlik görevi üstlendiği görülür.¹⁹⁸

Japonya'da kutlanan dinî bayramlar, Japon inanç dünyasında sembolizmin ne kadar önemli olduğunun göstergesidir. Japonlar, birbirlerine ve kamilere iletmek istedikleri mesajları genellikle semboller aracılığıyla yapmayı tercih ederler. Özellikle dinî bayramlarda yapılan davranışlar ve kullanılan âletlerin çoğu bir şey ifade etmeyi amaçlar¹⁹⁹ (Bkz. F-42, F-59). Ayrıca her Japon, bayramlarda tılsım olarak belirlenmiş bazı eşyaları alır ve onları kötülüklerden korunmak için evinin içine ve dışına koyar. Bu uygulamanın aynısını rahipler de mabetlerde yerine getirir. Japonlar, tılsım kullanarak kendilerini güvende ve rahat hissetmektedir.²⁰⁰

Japon dinî bayramlarında kulağa hitap eden ritimli müzikler, göze hitap eden renk ve desenler, dokunmaya etki eden *mikoşi* taşıma, tat duyusuna hitap eden *sake*, içsel hislere etki eden bütün bu sayılanların toplamı itina ile kullanılmakta ve tüm duyulara hitap ederek insanlara dinsel bir zevk tattırılmaktadır.²⁰¹ Yanagawa, bu

---

¹⁹⁵ Bkz. *Bugünkü Japonya*, 120; Ono, 72; Hirai, 292.

¹⁹⁶ Bkz. Ono, 72.

¹⁹⁷ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 140.

¹⁹⁸ Kitagawa, *Understanding*, 122; Ashkenazi, 1; Ito, 253-254; Itasaka, 259; Ono, 69-70; Hirai, 289.

¹⁹⁹ Bkz. Nakamaki, 78, 93-102; Iwamoto, 138.

²⁰⁰ Bkz. Güç, 96.

²⁰¹ Bkz. Yanagawa, 6-18.

yönüyle Japon dinî bayramlarının pek çok dinî aktiviteden ayrıldığını, diğer dinî tecrübelerden daha üstün bir nitelik taşıdığını iddia eder.²⁰²

Zaman ve şartların değişmesi sonucu diğer ülkelerde olduğu gibi Japonya'da da büyük fikrî değişimler gerçekleşmiştir. Bu değişime bağlı olarak Japonya'daki dinî bayramların çıkış amacı git gide unutulmaya yüz tutmuştur. Günümüzde kutlanan bayramlar eğlence ağırlıklı hal almıştır. Bunu pek çok platformda Japon akademisyenler de dile getirmektedir.²⁰³ Her ne kadar durum böyle olsa da dinî bayramların insanları bir araya getirme yönü hâlâ devam etmektedir. Yani sosyal birlik ve beraberliğin sağlanması açısından Japon yaşamında bayramların büyük önem taşıdığı görülmektedir.²⁰⁴

---

²⁰² Yanagawa, 15.

²⁰³ Mesela 23.03.2006 tarihinde Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde (Süleyman Demirel Konferans Salonu) verdiği *Japon Toplumunun Modernleşme ve Sanayileşmesine Bağlı Olarak Değişen Yerel Halklar* adlı konferansta Prof. Dr. Sadao Tokuno bu durumu ayrıntılı ve gerekçeli olarak ifade etmiştir.

²⁰⁴ Ashkenazi, 7–8; Reader, *Religion*, 67.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BAŞLICA JAPON DİNÎ BAYRAMLARI VE KUTLANIŞLARI

4.1. ŞÔGATSU / YENİ YIL BAYRAMI

Şôgatsu Japoncada “yeni yıl”ı karşılamak üzere kullanılan bir ifadedir. Terim olarak da, Japonya’da 31 Aralık – 3 Ocak arasında yapılan yeni yıl kutlamalarının adıdır. Şôgatsu, Japonlar için basit bir kutlamanın ötesinde, dinî olarak değer verilen “Yeni Yıl Bayramı”dır. Bu bayram, Japonya’daki kutlamaların en büyüğüdür ve ülkede 1–3 Ocak arası resmi tatildir.²⁰⁵ Resmi tatil 3 gün olmakla birlikte pek çok şirket 30 Aralık’tan itibaren çalışanlarına izin verir. Okulların iki haftalık ara tatili de, yılbaşına denk gelecek şekilde düzenlenir.²⁰⁶ Geniş anlamda kullanıldığında şôgatsu veya o-şôgatsu (büyük yeni yıl) ifadesi, Japonların yeni yılın ilk ayı boyunca düzenledikleri tüm kutlamaları içine alır.²⁰⁷ Fakat burada şôgatsu özel anlamda, yani sadece Yeni Yıl Bayramı kutlamalarının yapıldığı 31 Aralık – 3 Ocak arasına denk gelen günler anlamında kullanılacaktır.

Bu bayramın Japonya’da ne zaman kutlanılmaya başlandığı hakkında kesin bir bilgi bulunmasa da Edo döneminde (1603–1867) bu bayramla ilgili kutlamaların yapıldığı bilinmektedir.²⁰⁸ Edo dönemi sonlarında Batı dünyası ile kurulan sınırlı ilişkiler sonucunda Batı dünyasının ürünü olan bu gelenek saray çevresi ve seçkinler tarafından uygulanmaya başlanmıştır. Daha sonra da içerisine Japon kültürüne ait

---

²⁰⁵ Bkz. Inokuchi, Shoji & Stanley Weinstein, “New Year”, *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo – 1983, V, 371; Ishii, Kenji, “Urbanization, Depopulation, and Religion”, *Religion in Japanese Culture* (ed. N. Tamaru & D. Reid), Kodansha International Ltd., Tokyo – 1996, 162; Reader, *Religion*, 63; *Bugünkü Japonya*, 116; Befu, Harumi, “New Year’s Cards”, *K.E.J.*, V, 372; Kitamura, 76–77.

²⁰⁶ Bkz. Nagaya, Yoshimi (ed.), *Syogatsu (New Year’s Day)*, (W); *New Year’s Day*, (W).

²⁰⁷ Inokuchi & Weinstein, 372; Bowker, 194.

²⁰⁸ Bkz. Matsuda, “Morning Prayer”.

öğeler katılıp yoğrularak sanki Japonların tarihten bu yana getirdikleri bir Japon dinî bayramıymış gibi yavaş yavaş halk tarafından da kutlanmaya başlamıştır.²⁰⁹

İş ve okul dolayısıyla büyük şehirlerde yaşayanlar, yılın bu günlerinde küçük yerleşim birimlerinde yaşayan aile üyeleriyle Yeni Yıl Bayramı'nı geçirmeye dönerler. Bu bayram öncesi ve sonrasında hava, kara ve deniz yolları yılın en yoğun günlerini yaşar.²¹⁰

Yeni yıldan bir gün önce ev, iş yeri, mabet gibi yerlerin giriş kapılarının üstüne *şimenava* denilen saman saplarının kıvrılmasıyla yapılmış kalın halatlar asılır ve bayram boyunca bunlar asılı kalır²¹¹ (Bkz. F-27). Eğer bu halatın üzeri, eğrelti otu, çam dalları ve diğer eşyalarla süslenmişse buna *şimekazari* denir (Bkz. F-28). Japonlar tarafından bu halat ve süslerin şeytanı uzak tutacağına, onların asıldığı yerlere uğur getireceğine inanılır.²¹² Bu bayramda, uğur getireceğine ve şeytanı uzaklaştıracağına inanılan bir başka şey de, kapı önlerine konulan *kadomatsu* adındaki bambu dalları ve küçük çam ağaçlarıdır²¹³ (Bkz. F-29). Ayrıca mabetlerden *hamaya* (şeytan uzaklaştırma okları) denilen oklardan alıp evdeki *butsudanın* yanına koymak da bu bayrama has, kötülükleri aileden uzak tutma âdetlerinden biridir (Bkz. F-26). Japonya'da Yeni Yıl Bayramı boyunca mabetlerde uğur getireceği düşünülen daha başka pek çok tılsım aksesuarı satışa sunulmaktadır. Her sene, yeni yıl geldiğinde o mekânın uğursuzluk ve manevi pisliklerini aldığına inanılan eski tılsımlar atılır, yerine yenileri konulur.²¹⁴

Geçmiş yılın maddi-manevi her türlü pisliğinden kurtulup yeni yıla temiz bir şekilde girmek için yeni yıl arifesinde ev ve mabetlerde *susuharai* diye bilinen genel bir temizlik yapılır. Ayrıca bu günde, atalarının ruhlarına sunmak amacıyla evlerde *butsudanın* önüne, mabetlerde ise sunağa *kagami moçi* (ayna keki) adı verilen yılbaşı için yapılmış özel pirinç kekleri konulur (Bkz. F-30). Özünün kamilerle paylaşıldığına inanılan bu kekler yeni yıl girdikten sonra büyük bir manevi

---

²⁰⁹ Bkz. Itasaka, 260.

²¹⁰ *Bugünkü Japonya*, 116; Inokuchi & Weinstein, 371; Yorioka, Jimmie, *Japan's Three-Day New Year Holiday*, (W).

²¹¹ Matsuda, "Shimenawa"; Kitamura, 77; Inokuchi & Weinstein, 371; Bowker, 194.

²¹² Ward, G., *Akemashite, Omedeto Gozaimasu! (Happy New Year)*, (W); Kitamura, 77.

²¹³ *Bugünkü Japonya*, 116; Inokuchi & Weinstein, 371; Matsuda, "Shimenawa"; Kitamura, 77.

²¹⁴ Reader, *Religion*, 63-65; Sargent, Denny, *Shogatsu: New Years Day in Japan*, (W).

hazla yenilir. Bu özel keki sunma işi, bayramın her günü yenilenir.²¹⁵ Yiyeceklerle ilgili bir başka gelenek de bayram boyunca özel hazırlanmış *oseçi-ryôri* (yeni yıl yiyeceği) yemektir (Bkz. F-31). Bu menüde kaynatılmış fasulye, ızgara edilmiş balık, sirkelenmiş çeşitli sebze ve deniz ürünleri (*su-no-mono*) yer alır. Bu yiyeceklerden satın almakla Japonlar, hem birbirlerine hangi hediyeyi götüreceğini düşünmezler, hem de ev hanımları bayram müddetince yemekle daha az uğraşmış olur.²¹⁶

Japonya’da 31 Aralık’ı 1 Ocak’a bağlayan geceye *omisoka* denir ve bu gecede uzun ömrü simgeleyen şerit şeklindeki *toşikoşi soba* (geçmiş yıl makarnası) yemek âdettir. Bu gece saat 00.00’a ulaşana dek çeşitli eğlenceler düzenlenir. Bunlardan bir tanesi de *bônenkai* denilen ve dostlarla bir araya gelinerek kutlanan “geçmiş yılı unutma partisi”dir. Bu gecenin hatırına şirket patronları, çalışanlarından bir geceliğine resmi kelimeleri bırakmalarını, seviye farkı gözetmemelerini ister ve samimi kelimeleri kullanmalarına izin verir.²¹⁷

Budist inanışına göre, insanları rahatsız eden kötülükler, arzu ve tutkularının sayısı 108’dir. Yılbaşı gecesini saatler 00.00’ı gösterdiği anda mabetlerin avlusundaki büyük çanlar (*tsuri-gane*) 108 defa çalınarak (*coya-no-kane*) her bir gong sesinde bir tutkunun, kötülüğün def edildiği düşünülür. Halk, evlerinde temizlenip en güzel elbiselerini giydikten sonra bu çanların çalmasını dinlemek ve dua etmek üzere mabetlere akın eder. Mabetlere gidemeyenler ise, bunu televizyonlardan izler.²¹⁸ Yeni yılın girdiğini belirten bu çanların çalmasıyla birlikte şehirlerde havai fişek gösterileri yapılır ve eğlenceler şiddetini daha da artırır. Fakat kutlamalar bir süre sonra kesilir; Batı dünyasındaki gibi sabahlara kadar çılgınca eğlenme geleneği Japonya’da göze çarpmamaktadır.²¹⁹

Yeni yılın ilk gününe Japonya’da *gancitsu* denir. Yeni Yıl Bayram’ında göze çarpan en önemli uygulamalardan biri *gancitsu* günündeki “*hatsumode*” (veya

²¹⁵ Bkz. Kitamura, 77; Matsuda, “Shimenawa”; Ito, 253; Reader, *Religion*, 63; Ward, *Akemashite*, (W); Yorioka, *Japan’s Three-Day*, (W).

²¹⁶ Bkz. Nagaya, *Syogatsu*, (W); *New Year’s Day*, (W). Yeni yıl yiyecekleriyle ilgili geniş bilgi için bkz. Yorioka, *Japan’s Three-Day*, (W); *Food Osechi Food (New Years Food)*, (W).

²¹⁷ Hirotsugu, Oi, *Japanese New Year / Bonenkai*, (W).

²¹⁸ Reader, *Religion*, 64–65; Inokuchi & Weinstein, 371. Krş. Kitamura, 77; Hagan, 21, 67; Ward, *Akemashite*, (W).

²¹⁹ Bkz. Duvan, Melih, *Shoogatsu (Yeni Yıl)*, (W).

hatsumairi) denilen “ilk mabet ziyareti”dir (Bkz. F–24). Japonya’nın tarıma bağlı olduğu yıllarda, yeni yılın ilk gününde *Toşigami*’nin yani “Yeni Yıl Kamisi”nin geldiğine inanılırmış. Geçmiş yılın hatalarını affettirmek ve gelecek on iki ayın kendileri ve ailelerine sağlık, mutluluk, şans ve bolluk getirmesi için *Toşigami*’ye dua etmek gerektiği düşünülürmüş. Bu yüzden de yeni yılın ilk gününde Budist veya Şintoist mabetlerine gidilirmiş. Bu uygulamanın günümüzde de aynen devam ettiği görülmektedir. Japonya’daki mabetlerin en kalabalık olduğu gün, yeni yılın ilk günü olan 1 Ocak’tır. Japonlar bu günde dost ve akrabalarıyla bir araya gelip mabetleri ziyaret eder, geçmiş yıldaki hatalarını affettirmek ve gelecek yılın iyilikler getirmesi için dua eder, yardım kutusuna para atar, takdimeler sunar, dileklerini kâğıtlara yazarak mabetteki ağaçlara asar.²²⁰ Mabede gidenler mabedin bahçesinde satılan çeşitli amaçlarla yazılmış *omamori* adındaki tılsımlardan alırlar (Bkz. F–25). İçinde veya üstünde dualar bulunan bu tılsımların kutsallığına inanılır. Kimi Japon, mutlu bir yıl geçmesi, kimisi sağlıklı olmak, kimisi insanlar arası ilişkilerin iyi olması, kimisi trafik kazalarından korunmak için hazırlanmış tılsımlardan alır.²²¹ Mabet ziyaretleri, Yeni Yıl Bayramı’nın tüm günlerinde devam eder. Bu üç gün boyunca mabetlere büyük kalabalıklar akın eder. Mesela 1981 yılının Yeni Yıl Bayramı’nda mabetleri ziyaret edenlerin sayısı 71.000.000 kişidir. Aynı yıl sadece Tokyo’daki Meici Mabedini ziyaret edenlerin sayısı 3.600.000’dir.²²² 1996 yılına gelindiğinde üç gün boyunca mabet ziyareti yapanların sayısı 87.660.000 olmuştur.²²³ Kısaca söylemek gerekirse, “dua etmek” Japonya’daki Yeni Yıl Bayramı kutlamalarının en önemli ögesidir. Şu Japon atasözü bu durumu daha iyi anlatmaktadır: “Yeni yıl günü, tüm yılın kilidini açacak anahtardır.”²²⁴

1 Ocak sabahı, erken saatlerde imparatorluk sarayında da dinî bir tören icra edilir. Bu törende imparator ve törene katılanlar geçmiş Japon imparatorları önünde saygıyla eğilir, milletin geleceği ve kendileri için dualar ederler. Bu törene *şihohai* adı verilir. O gün bu tören icra edilmeden, diğer mabetlerde genellikle tören

²²⁰ Bkz. Inokuchi & Weinstein, 371, 372; Itasaka, 259; Reader, *Religion*, 62–66; Matsuda, “Shimenawa”; Kitamura, 77, 93; *Bugünkü Japonya*, 116; Hagan, 21.

²²¹ Kitamura, 78; Sargent, *Shogatsu*, (W). Ayrıca bkz. Reader, *Religion*, 63–65.

²²² Bkz. Inokuchi & Weinstein, 371–372.

²²³ Ishii, 162.

²²⁴ Yorioka, *Japan’s Three-Day*, (W).

başlamaz. Yeni yılın ikinci ve üçüncü günlerinde de sarayın bahçesi ziyaretçilere açılır.²²⁵

Japonlar, yılbaşında *Daruma* denilen kolsuz, bacaksız, gözsüz oyuncak bebekler satın alarak onların tek gözünü boyar, ardından da bir dilek tutarlar. Japonya'daki inanışa göre, ikinci gözüne kavuşmak isteyen bu *Daruma*, kendisini satın alan kişilerin dileğinin kabul olması için durmadan kamilere dua eder. Bu yüzden bu geleneği birçok kişi yerine getirmektedir.²²⁶

Yeni yıl girdikten sonra insanlar birbirinin bayramını, "*Akemaşite omedeto gozaimasu*" (Size mutlu bir yeni yıl dilerim) şeklinde kutlar.²²⁷ Japon insanının uzun yıllardan beri devam ettirdiği yeni yıl geleneklerinden bir tanesi de *nengacô* denilen "yeni yıl kartları"dır. Kartların üzerinde genellikle eski Çin takvimine göre o yıl hangi hayvanı belirtiyorsa o hayvanın resmi (*eto*), dua, şans getireceğine inanılan tılsımlar ve bayraklar olur.²²⁸ Çoğu Japon, 15–28 Aralık arasında, o güne özel basılmış yeni yıl kartlarını alarak, isterse onları yeni yıl kutlama sözcükleri ve iyi dileklerle de özenle doldurur. Sonra da 28 Aralık'a kadar akraba, dost ve diğer tanıdıklarına gönderir. Bu kartlar, postanelerde saklanır ve 1 Ocak sabahı hepsi dağıtılır. Bu gelenek Japonya'da 19. yüzyıldan beri devam edegelmektedir.²²⁹ Fakat son yıllarda gençlerin bunlarla uğraşmak yerine e-posta yoluyla bu görevi ifa etme yoluna gittikleri görülmektedir ki, pek çok Japon bu durumdan rahatsız olduğunu belirtmektedir. Aile büyükleri bu bayramda heyecanla yeni yıl kartlarını okurken, çocuklar da aileleri ve çevresi tarafından kendilerine verilen yeni yıl hediyeleri, özellikle de aldıkları harçlıklarla (*otoşidama*) bayramın keyfini çıkarmaktadırlar. Eskiden çocuklar bir araya gelerek pek çok yeni yıl oyunu oynarken günümüzde daha çok bilgisayar oyunları ile vakit geçirmektedirler.²³⁰

---

²²⁵ Inokuchi & Weinstein, 372.

²²⁶ Bu geleneğin, Zen Budizm'in babası sayılan *Daruma*'dan (yaklaşık 5 veya 6. yüzyıl) kaynaklandığı düşünülmektedir. İnanışa göre, gözleri açık hiç kımıldamadan dokuz yıl boyunca meditasyon yapmış, sonunda aydınlanmış fakat el ve ayaklarını kaybetmiştir. Bkz. Kitamura, 78–79. Ayrıca bkz. Reader, *Religion*, 47.

²²⁷ Ward, *Akemashite*, (W); *New Year's Day*, (W).

²²⁸ Sargent, *Shogatsu*, (W); Ward, *Akemashite*, (W).

²²⁹ Befu, 372.

²³⁰ Nagaya, *Syogatsu*, (W); *New Year's Day*, (W).

Kitamura'nın aktardığına göre, mabet bahçelerindeki bir binada döner dolap içinde kutsal yazılar bulunur. Japonlar, bu dolabın etrafında bir kez dönüldüğü zaman bu kutsal metinleri okumuş sayılacaklarına, hem kamileri memnun etmek hem de ibadet etmek amacıyla bu uygulamanın yeni yılda yerine getirilmesi gerektiğine inanırlar.²³¹ Kitamura'nın verdiği bu bilgiye diğer kaynaklarda rastlanmamaktadır. Bu uygulama, Japonya'nın bazı bölgelerinde geçerli bir gelenek olsa gerektir.

Çin'de, yeni yıl denildiğinde akla, ay takvimine göre ilk ayın ilk günü gelmektedir. Fakat gerek ay takviminin yeni yılı arifesinde gerek yeni yıl törenlerindeki kutlamalara bakılırsa Japonya'dakilere çok benzediği görülür. Mesela yeni yıl arifesinde Çinliler de aile büyüklerinin yanına döner, her türlü pislikten arınmak için genel bir temizlik yapar, bazı eski eşyaları yenisiyle değiştirir, *tusu* adında özel bir içecek içer, o akşama has bir akşam yemeği yerler.²³² Japonlar yılbaşı gecesinde yattıkları halde, Çinliler -çocuklar da dâhil- bu gece uyumamaya özen gösterirler. Ayrıca yeni yıl arifesi uygulamalarında diğer bazı farklılıklar da mevcuttur. Çin'de ay takviminin yeni yılı, yani Bahar Bayramı kutlamaları 3 hafta sürer; yılın son ayının 23'ünde başlar, yeni yılın ilk ayının 15'inde kutlanan Fener Bayramı'na kadar devam eder. Yeni yılın ilk gününde de Çin'de Japonya'dakine benzer kutlamalar göze çarpar. Örneğin, bu günde tanıdıkların birbirini ziyaret ederek eski kırgınlıklarını unutmaları, birbirleriyle hediyeleşmeleri, özel yiyecekler yemeleri bunlardan bazılarıdır.²³³ Bu benzerlikler bazı araştırmacılar da, Japonların Yeni Yıl Bayramı'nda yaptıkları kutlamaların birçoğunu Çinlilerden aldığı kanaatini doğurmaktadır.²³⁴

---

²³¹ Kitamura, 78. Eskiden oynanan oyunlarla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Sargent, *Shogatsu*, (W).

²³² Bkz. *Chuxi Hakkındaki Efsane*, (W).

²³³ Yeni yıl Çin'de Miladi takvime göre 1998 yılında 28 Ocak, 2005 yılında ise 24 Ocak tarihinde kutlanmıştır. Bkz. *Çin'in Bahar Bayramı*, (W); Shan, Jun, *Chinese New Year*, (W). Bu bayramın 2005 yılında Çin'deki kutlamaları hakkında bilgi için bkz. Christensen, Maria, *Chinese New Year*, (W).

²³⁴ Bkz. Sargent, *Shogatsu*, (W).

4.2. SETSUBUN / MEVSİM DEĞİŞİMİ

Çin kökenli eski Japon ay takvimine göre baharın başlangıcı ve yeni yılın ilk gününün arifesi olan bu bayram “Fasulye Saçma Bayramı” olarak da bilinir.²³⁵ *Setsubun*, Japocada ‘mevsim değişimi’ anlamına gelmektedir.²³⁶ Kavram olarak ise *Setsubun*, kışın bitimi ve yeni yıl arifesi olarak kabul edilen 3 Şubat civarına rastlayan özel bir günün adıdır. Aynı zamanda bu günde kutlanan bayramın da adı olmuştur.²³⁷ Yeni yılın ilk gününe “baharın ilk günü” anlamında “*rişşun*”, önceki *Setsubun* gününe de “şiddetli soğuk” anlamında “*daykan*” denilmektedir.²³⁸ *Setsubun*, Japonya’da resmi tatil günlerinden değildir.

Aşağıda ayrıntıları anlatılacak olan şeytanları kovma âdeti bu bayramdaki en önemli uygulamadır. *Setsubun* gününde, Japonya’da yapılan şeytanları kovma uygulamasının kökeni Çin’dir. Çin’de Zho hanedanlığı döneminde (M.Ö. 1027 - M.Ö. 256) başladığı düşünülen ve *tsuina* adı verilen “şeytanları kovma töreni” yapılmaktadır. Yeni yıl arifesinde düzenlenen bu törenlerde ayı postları ve maskeleri giyilip sembolik hareketler sergilenecek sokaklarda keskin ya da sivri silahlarla şeytanlar korkutulmaya, uzaklaştırılmaya çalışılır²³⁹ (Bkz. F-32). Japonya’ya şeytanları veya kötü ruhları kovma düşüncesinin M.S. 9. yüzyıl ortalarında Çin’den geçtiği ifade edilmektedir. Her ne kadar bu uygulama ülkeye 9. yüzyılda geçmiş olsa da sistemli bir şekilde *Setsubun* gününde, diğer âdetlerle birlikte uygulanmaya başlanması, Muromaçi dönemine (M.S. 1338–1573) rastlamaktadır.²⁴⁰ Elimizde bu bayramın Japonya’da kutlanmaya başlanmasıyla ilgili net bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat bu bayramda uygulanan çoğu gelenek 9. yüzyılda ülkeye Çin’den girdiğine göre bayramın da 9. yüzyıl civarında, yani Heian döneminde (794–1185) kutlanmaya başlandığı düşünülebilir.

²³⁵ Bkz. Peters, Sandy & Thomas Peters, *Setsubun: Bean Throwing Festival*, (W).

²³⁶ Bowker, 194; Nelson, John K., *A Year in the Life of a Shinto Shrine*, University of Washington Press, Seattle, 1996, 64. Ayrıca bkz. *Bugünkü Japonya*, 118.

²³⁷ Inokuchi, Shoji, “Setsubun”, *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, VII, 71.

²³⁸ Bkz. Renshaw, Steve & Saori Ihara, *Setsubun in Japan; A Lunar “New Years’ Eve”*, (W).

²³⁹ *Setsubun* (3), (W).

²⁴⁰ Bkz. Inokuchi, *Setsubun*, 71.

Eski takvime göre ‘yeni yıl’ başlamadan bir gün önce, yani *Setsubun* gününde, geçmiş yılın kayıp ve kazançları hatırlanır, arınma ayinleri düzenlenir.²⁴¹ Yeni yıl arifesi olması bir yana, bu günde kış mevsimi şeytanının kötülük için geldiği düşüncesi bazı uygulamaların yapılmasına neden olmuştur.²⁴² Bu bayram Japonya’da, hem Şinto hem de Budist mabetlerinde kutlanmaktadır.²⁴³ Gündüz büyük bir kalabalığın mabet bahçesinde toplanmasıyla icra edilen ayinler, akşamları da evlerde tekrarlanır. Mabetlerde genellikle rahipler ve onların görevlendirdiği kişiler, bahçede toplanmış olan kişilerin üzerine, pişirilip kurutulmuş soya fasulyeleri saçar²⁴⁴ (Bkz. F-33). Fasulyeleri halkın üzerine saçmak için seçilen bu şahıslar rasgele belirlenmemiştir. O yıl hangi hayvanın adıyla anılacaksa,²⁴⁵ fasulye saçan kişilerin daha önceden de o hayvanın adıyla anılan bir yılda doğmuş olmasına özen gösterilir. Bu kişilere "*Toshi-otoko*" (yılın erkeği) ve "*Toshi-onna*" (yılın kadını) denilir.²⁴⁶ Mabette izleyicilerin üzerine doğru soya fasulyeleri saçılırken "*Oni va Soto, Fuku va Uçi*" (Şeytan/kötü ruhlar dışarı, mutluluk/iyi şans içeri!) sözü yüksek sesle tekrarlanır.²⁴⁷ Bazı mabetlerde sembolik olarak birine şeytan kostümü giydirilerek mabede saldırması söylenir. O kişi mabede doğru yaklaşırken rahip tarafından üzerine fasulyeler atılır (Bkz. F-32). Bundan korkan şeytan hızla oradan uzaklaşır. Benzer gösteriler aynı şekilde okullarda da yapılmaktadır.²⁴⁸

Evlerde de akşamları benzer uygulamalar yapılır. Özellikle "*Oni va Soto, Fuku va Uçi*" sözünü tekrarlayarak evin içine ve dışına soya fasulyesi saçmak bu bayramda itina ile uygulanan âdetlerdendir. Bunun amacı, evden ve aileden kötü ruhları, şeytanları uzak tutmak; böylece evde sürekli huzurun hâkim olmasını sağlamaktır. Ayrıca evden birisi (genellikle baba) şeytanı sembolize eden bir maske takar, evdekiler de onu, üzerine fasulye saçarak ve de sırtına vurarak evden kovmaya

²⁴¹ Bkz. Inokuchi, *Setsubun*, 71. Ayrıca bkz. Itasaka, 259.

²⁴² Sargent, Denny, *Setsubun: "Beaning" the Oni and Welcoming Spring*, (W).

²⁴³ Bkz. *Setsubun* (2), (W). Ayrıca bkz. *Setsubun* (1), (W).

²⁴⁴ Itasaka, 260. Ayrıca bkz. Duvan, Melih, *Setsubun*, (W).

²⁴⁵ Japonya’ya Çin’den aktarılmış olan eski hayvanlı takvime göre her yıl, bir hayvanın ismiyle ilişkilendirilmektedir; fare yılı, öküz yılı, ejderha yılı gibi... Ayrıntılı bilgi için bkz. Peters, S. & T. Peters, (W).

²⁴⁶ Bkz. Peters, S. & T. Peters, (W).

²⁴⁷ Bkz. Inokuchi, *Setsubun*, 71.

²⁴⁸ Bkz. Sargent, *Setsubun*, (W).

çalışır.²⁴⁹ Fasulyeleri koymak için ağaçtan özel hazırlanan kaba “*masu*”, soya fasulyelerine “*mame*”, soya fasulyesi saçma işine de *mame-maki* denilmektedir.²⁵⁰

Soya fasulyesi saçtıktan sonra yapılan bir başka uygulama da, her bireyin yaşı miktarınca kızartılmış fasulye tanesi yemesidir (Bkz. F-34). Bununla gelecek yıl boyunca hastalıklardan, beladan kendilerini koruyacaklarına ve bunun iyi şans getireceğine inanılır.²⁵¹ “*Fuku Mame*” (mutluluk fasulyeleri) denilen bu kızartılmış fasulyeler *Setsubun* gününde özel paketler içinde satılır. Bazı fasulye poşetlerinin üzerinde, Japonların “yedi mutluluk kamisi”nin (*Şiçi Fukucin*) gemide neşeli bir şekilde seyahat ederken görüldükleri resimler vardır²⁵² (Bkz. F-35).

Tarihi 13. yüzyıla kadar geri giden bir âdete uyarak bazı Japonlar, bu bayramda şeytanların eve girmesini engellemek için giriş kapısının yanına kurutulmuş sardalye başları koyarlar.²⁵³ Japonya’nın bazı bölgelerinde bunun yerine kapının yanına sarımsak, soğan ya da kötü kokacak başka şeyler de bırakılır.²⁵⁴ Onların yanına, Japonya’da kutsal sayılan ve batarak şeytanların canını acıttığına inanılan *hiragi* ağacının yaprakları konulur.²⁵⁵

Şeytanlara fasulye atma, kapının yanına sardalye başı ve kutsal ağaç yaprağı koyma geleneği, bunlarla ilgili anlatılan mitolojik hikâyelere dayanmaktadır. Bunlardan biri şöyledir:

Eski çağlarda Japonya’nın Kumano bölgesindeki bir mağarada sürekli insanlara rahatsızlık veren çok kötü bir şeytanın (*oni*)²⁵⁶ yaşadığına inanılmaktadır. Gün boyunca yaptıkları yetmiyormuş gibi geceleri de genç kızlara akıl almaz iğrençlikler yapmaktadır. Kendine güvenen pek çok savaşı ve din adamı onu öldürmeye çalışsa da başarılı olamazlar. Bir gün imparatorun görevlendirdiği 7 tane bilge adam, mağaranın girişine fasulye, sardalye başları ve kutsal *hiragi* ağacının

²⁴⁹ Bkz. Nagaya, Yoshimi (ed.), *Setsubun: Around February 3*, (W); Kitamura, 94; Sargent, *Setsubun*, (W); Bowker, 194.

²⁵⁰ *Setsubun and Bean-throwing*, (W).

²⁵¹ Bkz. Peters, S. & T. Peters, (W); Nelson, 65, 66; *Japan: Profile of a Nation*, Kodansha International Ltd., Tokyo – 1994, 225; Sargent, *Setsubun*, (W).

²⁵² Bilgi ve konuyla ilgili resimler için bkz. Renshaw & Ihara, *Setsubun*, (W).

²⁵³ *Setsubun*, (W).

²⁵⁴ Bkz. Nagaya, *Setsubun*, (W).

²⁵⁵ Bkz. Renshaw & Ihara, *Setsubun*, (W).

²⁵⁶ Japon dilinde “*Oni*” olarak bilinen ve Batı dillerine şeytan diye çevrilen canavar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Sargent, *Setsubun*, (W).

yapraklarını bırakırlar. Böylece bir çeşit sihir ile şeytanın dışarı çıkmasını engelleyerek mağaraya hapsedmiş olurlar. İşte bu olaydan sonra şeytanları kovmak için bu materyalin kullanılmasının gelenek haline geldiği ifade edilmektedir.²⁵⁷

Bu günde bazı yörelerde (özellikle Kansai civarında)²⁵⁸ uygulanan bir başka kutlama ise, o yılın “şanslı yönü”ne²⁵⁹ doğru dönerek “*Nori Maki*” yani “suşi köftesi”²⁶⁰ yemektir. Japonlar bunu yaptıklarında da hastalıkların kendilerinden uzak kalacağına, bunun şans ve uzun ömür getireceğine inanırlar. Japonya’nın bazı bölgelerinde *Şiçi Fukucin* denilen yedi mutluluk tanrısını temsil etmek üzere bu suşi köftesine yedi renk malzemeden dolgu yapılır.²⁶¹

Günümüzde Çin’deki yeni yıl (Bahar Bayramı) kutlamalarında Japonya’daki uygulamaların yapılmadığı görülmektedir. Çin’de yapılan ay takviminin yeni yılı kutlamaları, daha çok Japonya’daki *Şôgatsu* (yani Gregoryen takviminin yeni yılı / 1 Ocak civarı) kutlamalarına benzemektedir.²⁶²

---

²⁵⁷ Nelson, 65. Fasulye saçma âdetinin başlangıcıyla ilgili bir başka meşhur fakat farklı hikâye de şöyle anlatılmaktadır: Bir gün büyük ve kötü görünüşlü bir şeytan, kendisini gizleyerek yaşlı, dul bir kadının evine gider. Elindeki sihirli değnekle çok güzel bir kimono ortaya çıkarır. Bu cezbedici kimono karşısında etkilenen kadın, gördüğü sihirli değneği şeytandan çalmak için plan yaparken birden şeytan o çirkin ve dev gibi görüntüsünü açığa çıkarıverince yaşlı kadın korkarak elindeki fasulyeleri şeytana doğru fırlatır. Bunun üzerine şeytan koşarak kaçır. Fasulyelerin şeytanların canını acıttığına inanan halk, bundan sonra şeytanlardan korunmak için fasulye saçma törenleri düzenler. Bkz. Renshaw & Ihara, *Setsubun*, (W).

²⁵⁸ Bkz. Nagaya, *Setsubun*, (W).

²⁵⁹ Bu yön, eski takvime göre belirlenir ve yıldan yıla değişir. Mesela, 1996 yılının (yani fare yılının) “şanslı yönü”ü “güney doğu” olarak belirlenmişti. Bkz. Nagaya, *Setsubun*, (W).

²⁶⁰ Geleneksel bir Japon yiyeceği olan suşi, yağsız-tuzsuz kaynatılmış olan pirinçlerin üstünün çeşitli sebzeler, deniz ürünleri (özellikle balık), yumurta ve sirke ile süslenmiş halidir. Çok çeşitli suşi türleri vardır. Bu bayramda yapılan suşi genellikle, silindir şeklinde olan “*Maki Zuşi*”dir. Bkz. Nagaya, *Setsubun*, (W).

²⁶¹ Bkz. Renshaw & Ihara, *Setsubun*, (W).

²⁶² Ayrıntılı bilgi için bkz. 50–55. sayfalar arası.

4.3. HİNA MATSURI / KIZ ÇOCUKLARI BAYRAMI

Japonya’da 3 Mart’ta kutlanan kız çocukları bayramıdır. Bu bayram, ‘Bebekler Bayramı’ ve ‘Şeftali Sezonu Bayramı’ olarak da anılmaktadır.²⁶³ Çin’den bu bayramda uygulanan bazı geleneklerle birlikte,²⁶⁴ Japonya’nın Heian döneminde ülkeye aktarılmıştır.²⁶⁵ Günümüzde Çin’de cinsiyet ayırmaksızın çocukların hepsi için kutlanan *Duanvu* adında bir bayram bulunmakla birlikte, kız çocukları için kutlanan ayrı bir bayrama rastlayamadık.²⁶⁶

Bu bayramın çıkış amacı, kız çocuklarından kötülüklerin, kötü ruhların uzaklaşması, onların sağlıklı, mutlu büyümeleri için dua etmektir. Bundan dolayıdır ki, hâlâ bu günde kız çocuğu olan aileler çocuklarına kimono giydirerek Şinto mabedine gider, çocuklarla beraber dua ederler.²⁶⁷

Kız Çocukları Bayramı ilk kutlanmaya başlandığında çeltik samanı veya kâğıtlardan, insan suretinde, insanların manevi kirlerini yüklediğine inanılan küçük oyuncak bebekler yapılırmış. Daha sonra insanların günahlarını üzerlerine almış olan bu bebekler nehre bırakılırmış. (Benzer bir görüntü için bkz. F-39) Bu yüzden de bu bayrama o zamanlar “Kirlilikten Arınma (*Nagaşibina*) Günü” denilirmiş.²⁶⁸ Günümüzde bu gelenek sadece Japonya’nın bazı yörelerinde uygulanmaktadır.²⁶⁹ Edo döneminden itibaren kız çocuğu olan aileler basamaklı bir kürsü üzerinde, yaptıkları oyuncak bebekleri sergilemeye başlamışlardır ve bu gelenek günümüze kadar gelmiştir.²⁷⁰

²⁶³ Bkz. Matsuda, “Washing Away Stains”. Ayrıca bkz. *Bugünkü Japonya*, 118; *Japan: Profile of a Nation*, 194.

²⁶⁴ Mesela, manevi kirlilik ve kötü ruhları def etmek için dua etmek gibi. Bu konu hakkında bkz. Matsuda, “Washing Away Stains”.

²⁶⁵ Itasaka, 260. Ayrıca bkz. *Bugünkü Japonya*, 118.

²⁶⁶ Çin’de kutlanılan bu bayramla ilgili 325. dipnotta bilgi verilecektir.

²⁶⁷ Bkz. Kitamura, 94. Ayrıca bkz. Matsuda, “Washing Away Stains”; *Japonya’ya Bakış*, Japon Dışişleri Bakanlığı Tanıtım Broşürü, “Özel Günler”, y.y., 1999.

²⁶⁸ Bkz. Matsuda, “Washing Away Stains”. Ayrıntılı bilgi için bkz. Nagaya, Yoshimi (ed.), *Hinamatsuri- March 3*, (W).

²⁶⁹ *Hina Matsuri*, (W).

²⁷⁰ Bkz. Matsuda, “Washing Away Stains”.

Günümüzde 3 Mart'tan bir ay kadar önce, kötü ruhları uzaklaştırmak için tılsım olarak, imparatorluk sarayı kimonoları giydirilmiş *Hina-ningyō*²⁷¹ adı verilen oyuncak bebekler, üzeri kırmızı keçeyle kaplanmış,²⁷² basamaklı²⁷³ bir kürsüde sergilenir²⁷⁴ (Bkz. F-36). En üst basamağa imparator ve imparatoriçe sembolü olan bebekler konulur (Bkz. F-37). Genellikle yukarıdan ikinci basamakta 3 nedime, üçüncü basamakta 5 tane erkek saray müzisyeni, dördüncü basamaktaki sunulmuş yiyecek tepsinin yan tarafında din adamları ve beşinci basamakta sağda kiraz ağacı, solda ise portakal ağacı ile kuşatılan korumalar yerleştirilmektedir.²⁷⁵ Bu sergilenen bebeklere *hişi-moçi*²⁷⁶ (Bkz. F-38) denilen renkli, dörtgen şeklinde pirinç kekleri ve krakerleri, meyveler ve şeftali çiçekleri sunulması âdetlerdir. Ayrıca tatlı bir *sake* türü olan *şiro-zake* içerek bayramı kutlamak da yine âdetler arasındadır.²⁷⁷

Japonlar bu bayramda dost, akraba ve komşularının evlerini özel kimonolarını giymiş olarak ziyaret ederler; hem bu vesileyle birlikte güzel vakit geçirmiş, hem de oyuncak bebek setlerini birbirlerine göstermiş olurlar. Bu ziyaretler esnasında evlerde ayrıca özel kek ve *sake* ikramı yapılarak eğlenceler düzenlenir.²⁷⁸ Bu oyuncak bebekler oynamak için değil, sergilemek içindir. Japon inancına göre, sergilenen bebeklerin 3 Mart'tan sonra hemen kaldırılmaması, kız çocuklarının evlenecekleri tarihin gecikmesine sebebiyet verebilir. Bu yüzden bebeklerin bayram sonrasında gecikmeksizin kaldırılıp kutulara konulmasına özen gösterilir.²⁷⁹

---

²⁷¹ Nagaya, *Hinamatsuri*, (W).

²⁷² *Hina Matsuri*, (W).

²⁷³ Basamak sayısı değişmekle birlikte çoğunlukla 5 veya 7 katmanlı kürsüler göze çarpmaktadır. Bu konuda bkz. *Hina Matsuri*, (W).

²⁷⁴ Kitamura, 94. Ayrıca bkz. *Bugünkü Japonya*, 118; Matsuda, "Washing Away Stains"; *Japonya'ya Bakış*, "Özel Günler".

²⁷⁵ *Hina Matsuri*, (W).

²⁷⁶ *Hişi-moçi*, sadece Bebekler Bayramına has bir pirinç kekidir. Bunlar, genellikle 3 veya 5 katmanlı, eşkenar dörtgen şeklinde, pembe, sarı, beyaz ve yeşil renkli olup bebeklerle birlikte basamakta sergilenirler. Bkz. Nagaya, *Hinamatsuri*, (W).

²⁷⁷ *Japan: Profile of a Nation*, 221; Ayrıca bkz. Nagaya, *Hinamatsuri*, (W).

²⁷⁸ Matsuda, "Washing Away Stains".

²⁷⁹ Kitamura, 94-95

4.4. HANAMI / KIRAZ ÇİÇEĞİ SEYRETME BAYRAMI

Japoncada “hana” çiçek, “mi” seyretmek, “hanami” ise “çiçek seyretmek” anlamına gelir ve terim olarak Japonya’da Mart - Nisan ayları civarında kutlanan Kiraz Çiçeği Seyretme Bayramı’nı ifade eder.²⁸⁰ Kiraz ağaçlarına Japoncada “sakura” denmesinden dolayı bu bayrama “Sakura Bayramı” da denir.²⁸¹

Bu bayram için belirlenmiş tek bir gün yoktur ve kutlamalar bir-iki hafta boyunca devam eder. Bayramın kutlanma günleri, kiraz çiçeklerinin açma zamanı her yerde farklı olduğundan dolayı, bölgeden bölgeye değişmektedir. *Hanami* Bayramı, çoğunlukla Mart’ın son haftası ile Nisan’ın ilk haftası civarında kutlanmaktadır. Örneğin başkent Tokyo’da bu tarih 30 Mart civarına denk düşmektedir.²⁸² Bununla birlikte Japonya’nın en güneyindeki Okinava adasında kiraz çiçekleri Şubat ayı sonunda açtığından dolayı daha erken,²⁸³ en kuzeyindeki Hokkaido adasında ise Mayıs sonunda açtığından dolayı daha geç kutlanmaktadır.²⁸⁴ Japonya’da kiraz çiçeklerinin ne zaman, nerede açmaya başladığı radyo, televizyon ve gazeteler vasıtasıyla halka sürekli duyurulur²⁸⁵ (Bkz. H-3).

Hanami Bayramı, Japonya’da, Heian döneminden itibaren soylular ve savaşçılar tarafından kutlanmaya başlanmış, halk arasında yaygınlaşması ise Edo döneminde olmuştur. Eski Japonya’da insanlar, kiraz çiçeklerinin açmaya başlamasıyla çeltik kamisinin geldiğine inanırlardı. Böylece tarım mevsimi de başlamış olurdu. Tarım mevsimini dua ve şükür ile açma amacıyla da, kiraz çiçeği seyretme günlerinde iyice temizlenip mabet bahçelerine, dağ yamaçlarına gider, şenlikler düzenlerlerdi. Böylece hem dinî bir tören icra etmiş olur hem de eğlenirlerdi.²⁸⁶ Bu açıdan bakıldığında, bu bayramın ilk ortaya çıkışında özellikle dinî bir amaç gözetildiği anlaşılmaktadır. Toplumun çoğunluğu tarımdan giderek

²⁸⁰ Bkz. Thatcher, Sian, *Cherry Blossom Viewing: Heavy Petal Parties*, (W). Ayrıca bkz. Inokuchi, Shoji, “Hanami”, *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, III, 94.

²⁸¹ Bkz. Yorioka, Jimmie, *Sakura (Cherry Blossoms)*, (W).

²⁸² Bkz. Ward, G., *Hanami/Cherry Blossom Viewing*, (W).

²⁸³ Trafton, 15, (W).

²⁸⁴ Kitamura, 97. Japonya’nın neresinde hangi ayın kaçınıcı günü kiraz çiçeklerinin açtığını görmek için bkz. Ward, *Hanami*, (W).

²⁸⁵ Bkz. Thatcher, *Cherry*, (W).

²⁸⁶ Matsuda, “Of All Flowers, Sakura!”. Ayrıca bkz. Inokuchi, *Hanami*, 94.

soyutlandıkça bayramın çıkış amacı ve özü unutulmaya yüz tutmuştur. Günümüzdeki kutlamalar tarihtekine benzemekle birlikte günümüzde yeme-içme ve eğlence yönüne daha fazla ağırlık verilmiştir.²⁸⁷ Bu durumu bazı Japonlar da memnuniyetsizlikle karşılamaktadır.²⁸⁸ Buradan hareketle diyebiliriz ki, geçmişte bu bayram, bugün olduğundan daha da ciddi bir şekilde; dua ve şükür amacı gözetildiği için de özellikle ‘dîni bir ritüel hassasiyetiyle’ kutlanılmıştır.

Kiraz Çiçeği Seyretme Bayramı, aynı zamanda Japonların doğaya verdikleri önemin en belirgin göstergesi mahiyetindedir. Bu bayramda, sabah erkenden aile, arkadaş veya iş çevresiyle topluca kiraz ağaçlarının bol olduğu yerlere gidilir. Kiraz ağaçları altında birlikte yemekler yenir, *sake* içilir, konserler verilir, kimono gösterileri yapılır (Bkz. F-40). Oradakilerle birlikte şarkılar söylenerek çeşitli eğlence ve yarışmalar düzenlenir.²⁸⁹ *Dango* ve *Sakura moçi*, bu haftalarda yenilen özel yiyeceklerdendir.²⁹⁰ Halkı endişelendiren en önemli şey, bu günlerde hava şartlarının kötü olmasıdır. Çünkü çiçeklerin tam açmış halini görememek Japonları üzüntüye boğar.²⁹¹ Gündüz yapılan eğlenceler, gece de kiraz ağaçlarının ışıklandırılmasıyla benzer şekilde devam eder²⁹² (Bkz. F-41).

Hanami, genelde mabet bahçeleri, büyük parklar, nehir kenarları, dağ yamaçları gibi kiraz ağaçlarının yoğun olduğu yerlerde kutlanır.²⁹³ Günümüzde en popüler kiraz çiçeği seyretme mekânı olarak Nara bölgesinde Yoşinoyama, Kyoto’da Araşiyama, Tokyo’da Asukayama, Sumidagava, Koganei nehirleri, Ueno ve Yoyoki parkı gösterilebilir.²⁹⁴

---

²⁸⁷ Bu konuda bkz. Thatcher, *Cherry*, (W).

²⁸⁸ Bkz. Nagaya, Yoshimi (ed.), *Hanami (Flower Viewing) - End of March or Early April*, (W). Ayrıca bkz. Ichibashi, Keiko, *Hanami in Japan: Viewing Cherry Blossoms*, (W).

²⁸⁹ Bkz. Inokuchi, *Hanami*, 94. Ayrıca bkz. Sâmîzâde Süreyya (Erdoğan), *Day Nippon: Büyük Japonya*, haz. Ali Ergun Çınar, İstanbul – 2001, 83; Gillis, Linda, *Cherry Blossom Festival*, (W).

²⁹⁰ *Dango*: Pirinç unundan yapılan ve çok çiğnemek gerektiren bir yiyecektir. *Sakura Moçi*: Kırmızı barbunyanların tuzlu bir şekilde kiraz yaprağıyla sarılarak yapıldığı bir yiyecektir. Bkz. Thatcher, *Cherry*, (W).

²⁹¹ Yorioka, *Sakura*, (W).

²⁹² Bkz. Kitamura, 96. Ayrıca bkz. Mishima, Shizuko, *Cherry Blossom Viewing in Japan*, (W).

²⁹³ Bkz. *Hanami (Cherry-Blossom Viewing)*, (W).

²⁹⁴ Bkz. Inokuchi, *Hanami*, 94. Ayrıca bkz. Kitamura, 96; *Japan: Profile of a Nation*, 225. Nerede, nasıl kutlandığı konusundaki ayrıntılar ve geniş kiraz çiçeği izleme fotoğrafları için bkz. *Guide to Cherry Blossom Viewing*, (W).

Japonlar ayrıca, kiraz çiçeklerinin kısa ömürleriyle²⁹⁵ insan hayatının kısalığı arasındaki benzerliğe dikkat çekerler.²⁹⁶ Özellikle de kiraz çiçekleriyle bağlantı kurulan şey, feodal dönemdeki Samuray yaşamı ile olmalıdır. Çünkü o dönemlerde kendilerini efendilerine adamalarından dolayı samurayların ömrü çok kısa olurdu.²⁹⁷ Kurulan bu bağlantı hakkında söylenmiş, halk arasında meşhur olan sözler de vardır. Mesela, “Çiçekler arasında kiraz çiçeğinin durumu, insanlar arasında samurayın durumu gibidir.” sözü bunlardan bir tanesidir.²⁹⁸

Kiraz çiçeklerinin her yıl yeniden açması ile tenasüh inancı gereği insanların, sonsuza kadar ölüp tekrar dirilme döngüsü arasında benzerlik kurduğu da ifade edilmektedir.²⁹⁹ Her ne kadar Japon insanının, kiraz çiçeklerini izleyerek bu benzerlik üzerine düşündükleri iddia edilmiş olsa da bunun, tenasühü kabul etmediklerini³⁰⁰ bildiğimiz Japonlar için mümkün olmadığı görülmektedir.

Japonya’da dört yüzden fazla kiraz çeşidi olmakla birlikte bunların hiçbirisi yemek için değildir, sadece açtığı zaman çiçekleri seyredilir. Zaten pek çoğu ürün vermez, verenlerin tadı da hoş değildir.³⁰¹ *Sakura* adı verilen kiraz ağaçları Japonya’ya özgüdür. Japonlar bu ağaçların çiçeklerini öylesine severler ki, eski çağlardan günümüze kadar güzelliği anlatan sanat ürünlerinde, kimonolarda, evlerde gerek süs, gerek dekorasyon olarak gerekse de kap-kacakta bunları itina ile kullanmaktan geri kalmamışlardır.³⁰²

---

²⁹⁵ Kiraz çiçeğinin ömrü 1 hafta – 10 gün arasındır. Bkz. Jin, Hongo, *Hanami: Enjoying the Cherry Blossoms*, (W).

²⁹⁶ Matsuda, “Of All Flowers, Sakura!”.

²⁹⁷ Bkz. Trafton, 15, (W). Ayrıca bkz. Thatcher, *Cherry*, (W).

²⁹⁸ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Yorioka, *Sakura*, (W).

²⁹⁹ Bkz. Matsuda, “Of All Flowers, Sakura!”.

³⁰⁰ Bkz. Benedict, 270–271. Ayrıca bkz. 24 ve 26. sayfalar.

³⁰¹ Bkz. Kitamura, 96. Ayrıca bkz. Yorioka, *Sakura*, (W); Mishima, *Cherry*, (W).

³⁰² Bkz. Inokuchi, *Hanami*, 94. Ayrıntılı bilgi için bkz. Yorioka, *Sakura*, (W).

4.5. KODOMO-NO-Hİ / ÇOCUKLAR GÜNÜ

Bu bayram Japonya’da üç isimle bilinir: *Kodomo-no-hi*, *Tango-no-sekku* ve *Sobu-no-sekku*.³⁰³ Japonya’da 5 Mayıs’ta kutlanan erkek çocukları bayramıdır. Bu bayram her ne kadar çocuklar günü olarak isimlendirilmiş olsa da, son zamanlarda kız çocuklarının da bu bayrama katılımı sağlanmaya çalışılmışsa da sadece erkek çocuklarına has bir bayram olarak kutlanır.³⁰⁴ Ülkeye, Çin’den M.S. 839 yılı civarında yani Japonya’nın Heian döneminde geçmiş,³⁰⁵ 1948 yılında ulusal bayram ilan edilmiştir.³⁰⁶ Bu bayramın kutlandığı gün olan 5 Mayıs Japonya’da resmi tatil günlerindedir.³⁰⁷

Her ne kadar dışarıdan bakıldığında dinî yönü ilk etapta göze çarpmasa da ortaya çıkışı ve özü itibariyle dinî bir bayramdır. Bu bayram öncelikle ve özellikle erkek çocukların sağlıklı, bir şekilde büyümeleri için dua etme amaçlıdır.³⁰⁸ Evde duanın dışında ayrıca erkek çocuğu olan aileler bu bayramda çocuklarına özel kimonolar giydirerek tapınağa götürür, sağlıklı, mutlu bir yaşam için topluca dua ederler.³⁰⁹

Bu bayramla ilişkili olarak erkek çocuğu olan aileler evlerinin önündeki bambu direklere, sazan balığı şeklinde kesilmiş renkli flamalar asarlar. Akıntıya karşı yüzdüğünden, tüm güçlüklerle göğüs gererek mücadele verdiğinden dolayı Japonya’da sazan, gücün, cesaretin, azmin sembolü olarak kabul edilmektedir.³¹⁰ Bu inanç da ülkeye Çin’den gelmiştir. Bir Çin efsanesine göre sazan gücü ve başarıyı sembolize eder.³¹¹ Rüzgâr estikçe yüzüyormuş gibi görünen bu balık flamaları daha

³⁰³ Japonca’da *Kodomo-no-hi*, çocuklar günü anlamına gelmektedir; *Tango-no-sekku*, Japonların eski ay takvimindeki 5 Mayıs bayramı kavramını karşılamaktadır. *Sobu-no-sekku* ise, süsen çiçeği (jp: *sobu*, ing: *iris*) bayramı anlamına gelmektedir. Bu konuda bkz. Jones, Tracey, *Kodomo no hi – Japanese children’s day*, (W). Ayrıca bkz. *Japonya’ya Bakış*, “Özel Günler”.

³⁰⁴ Nagaya, Yoshimi (ed.), *Kodomo-no-hi (Children’s Day)*, (W); Bowker, 194.

³⁰⁵ Bkz. *Festivals: Children’s Day*, (W). Ayrıca bkz. Itasaka, 260.

³⁰⁶ *Bugünkü Japonya*, 116.

³⁰⁷ Itasaka, 262.

³⁰⁸ *Children’s Day*, (W) ; Ayrıca bkz. Matsuda, “Boy’s Festival”; *Japonya’ya Bakış*, “Özel Günler”.

³⁰⁹ Bkz. Hendry, 135.

³¹⁰ Matsuda, “Boy’s Festival”. Ayrıca bkz. *Bugünkü Japonya*, 116; Kitamura, 95.

³¹¹ *Children’s Day*, (W).

çok siyah, kırmızı ve mavi renklerde olur.³¹² Bambu direğin en üst tarafında renkli, büyükçe bir flama vardır, onun altındaki en büyük sazan balığı babayı temsil eder, onun altında anneyi temsil eden biraz daha küçükçe bir balık, onun altında ise erkek çocukları temsil eden küçük balıklar vardır. Bu balıklara *koi-nobori* denmektedir³¹³ (Bkz. F-42). Günümüzde çoğu Japon apartmanlarda oturduğundan dolayı ev dışına sazan flaması asmak zorlaşmıştır. Bununla birlikte Japonlar yine de bu geleneği yaşatmak için büyük çaba sarf ederek küçük sazan bayraklarını evin içinde sergilemektedirler.³¹⁴

Japonlar bu bayramda yine güç ve cesaretin sembolü olarak, evlerinin içinde oyuncak samuraylar, zırhlar, miğferler, ok, yay, kılıç ve insanları kötü ruhlardan koruduğuna inanılan kahraman *Kintaro*'nun sembolü bir oyuncak bebek sergilerler³¹⁵ (Bkz. F-42). Bunlara “*gogatsu ningyô*” denmektedir ve genelde bunlar üç basamaklı bir platform üzerine dizilirler³¹⁶ (Bkz. F-47). Bu platformun kullanılması ve oyuncak bebeklerin bu platforma dizilme şekli aynı zamanda toplumdaki hiyerarşiyi de göstermektedir. Çocuklar bu sergilenenler ile oynamaz, 5 Mayıs geçtikten sonra bir yıl sonraki Çocuklar Bayramı'nda sergilenmek üzere ortadan kaldırılır.³¹⁷ Gerek dışarıya sazan balığı şeklinde flamalar asılması, gerekse içeride bazı sembolik eşyalar sergilenmesi geleneği Edo döneminde başlamıştır.³¹⁸

Bu bayramda ayrıca, küvette suyun üstünde yüzen süsen (*sobu / iris*) çiçeği yaprakları (Bkz. F-46) arasında çocukların banyo yapması (*syobuyu*),³¹⁹ meşe yapraklarına sarılı pirinç keki (*kaşiva-moçi*) (Bkz. F-44) ve bambu yapraklarına

---

³¹² Çoğunlukla babayı temsil eden balık siyah, anneyi temsil eden balık kırmızı ve çocukları temsil eden balıklar da mavi renklerde olurlar. Bu konu hakkında bkz. Duvan, Melih, *Kodomo no hi (Çocuklar Günü)*, (W).

³¹³ Kitamura, 95. Ayrıca bkz. Nagaya, *Kodomo-no-hi*, (W); *Japonya'ya Bakış*, “Özel Günler”. Aynı zamanda Japonya'da bir ailede erkek çocuk doğduğunda da kapının dışına sazan bayrağı asmak adettir. Bkz. Matsuda, “Boy's Festival”.

³¹⁴ *Children's Day*, (W).

³¹⁵ Kitamura, 95. Ayrıca bkz. Matsuda, “Boy's Festival”; *Japonya'ya Bakış*, “Özel Günler”.

³¹⁶ Duvan, *Kodomo no hi*, (W).

³¹⁷ Kitamura, 95.

³¹⁸ Bkz. Matsuda, “Boy's Festival”.

³¹⁹ Japonya'da süsen çiçeğinin yapraklarının kılıca benzemesinden dolayı cesaret ve gücün sembolü olarak kabul edilmiş ve 12. yüzyıldan itibaren bayram, bu isimle de anılmaya başlanmıştır. Bkz. Jones, (W). Ayrıca Japonya'da bu çiçeğin yaprak ve köklerinin sağlığa iyi geldiğine, hastalıkları def ettiğine inanılır. Bu konuda bkz. *Children's Day*, (W).

sarılı hamur köftesi (*çimaki*) (Bkz. F-45) yenmesi³²⁰ âdettendir.³²¹ Bu gelenekler ülkeye Çin'den geçmiş ve Japonya'da yıllardır uygulanagelmiştir.³²²

1964'te Tokyo'da yapılan olimpiyat oyunlarından bu yana 5 Mayıs günü binlerce çocuk ve ailelerinin katılımıyla, çocukları bu günlerinde mutlu etmek amacıyla her yaş grubu için ayrı ayrı yarışmalar düzenlenmektedir. Yine bu gün geldiğinde bazı yerlerde çocuklar tarafından, geleneksel kıyafetlerin giyildiği, bir Japon komedi tiyatrosu türü olan *Kyôgen* sergilenir. Aileler ve tanıdıkları bu tiyatroyu seyretmek için salonları doldurur ve çocuklarıyla gönüllerince eğlenirler.³²³ Bu bayramda çocukları neşelendirmek için bazı yerlerde uçurtma şenlikleri de düzenlenmektedir.³²⁴

Tarih boyunca birçok medeniyete beşiklik yapmış olan Doğu'nun iki büyük devleti Çin ve Hindistan'da da çocuklar bayramı kutlanmaktadır. Bu günde çocukların güzel vakit geçirmesi için çeşitli eğlenceler düzenlenmektedir. Çin'de kutlanan çocuk bayramında³²⁵ onların mutlu bir gün geçirmesi yanında onlar için dua etme gibi dinî bir uygulama varken Hindistan'daki bayram tümüyle çocukların eğlenmesine yöneliktir.³²⁶ Ülkemizde de 23 Nisan'da kutlanan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda son yıllarda çocuklara yönelik daha fazla eğlence ve şenlikler

---

³²⁰ Japonya'da bambu ve meşe ağacı kuvvet, uzun ömürlülük ve başarının sembolü kabul edildiği için Japonlar çocuklarıyla ilgili dua ettikleri böyle günlerde bu ağaçları ve yapraklarını simgesel olarak kullanmaktadırlar. Bu konuda bkz. Jones, (W).

³²¹ Nagaya, *Kodomo-no-hi*, (W). Ayrıca bkz. *Bugünkü Japonya*, 116.

³²² Bkz. Matsuda, "Boy's Festival".

³²³ *Children's Day*, (W).

³²⁴ Bkz. Jones, (W).

³²⁵ Çin'de bu bayramın kutlanılışı Japonya'daki ile aynı günde değildir; Japonya'da bu bayram 5 Mayıs'ta kutlanırken Çin'deki çocuklar bayramı 1 Haziran'da kutlanmaktadır. Çin'de de çocuklar günü tatildir. Bu konuda bkz. *Chinese Holidays & Festivals*, (W). Göze çarpan bir nokta var ki, Çin'de de Japonya'da olduğu gibi 5. ayın 5. günü kutlanan bir bayram vardır. Japonya'da bu günde kutlanan bayram *kodomo-no-hi* /çocuklar günü iken Çin'de *Duanwu* / ilk 5 bayramıdır. Bu bayramın detaylarına inildiğinde bu bayramın çocuklar bayramı olmamasına rağmen ilginç bir şekilde bu günde çocuklarla ilgili bazı geleneklerin uygulandığı görülmektedir; mesela bu günde aileler çocuklarının uzun, sağlıklı ve mutlu bir şekilde büyümeleri için dua eder ve bazı sembollerle bunu ifade ederler. Bu benzerlik, Japonya'daki 5 Mayıs çocuklar gününde yapılan bazı uygulamaların kökenlerinin bu bayramdaki uygulamalar olabileceği düşüncesini akla getirmektedir ki ikisi de aynı günde kutlanan bayramlardır. Ayrıntılı bilgi için bkz. *Duanwu Bayramı*, (W).

³²⁶ Hindistan'da çocuklara olan düşkünlüğüyle tanınan ülkenin ilk başbakanı Pandit Javaharlal Nehru'nun (ö.1963) doğum günü olan 14 Kasım, çocuklar bayramı olarak kutlanmaktadır. Bu günde hem ilk başbakan hatırlanır hem de çocukların gönüllerince eğlenmesi için çeşitli etkinlikler düzenlenir; okullar çocukların yeteneklerini sergilemeleri için kültürel programlar düzenler. Bkz. *Festivals: Children's Day*, (W).

düzenlendiği görülmektedir. Bizdeki çocuk bayramının amacı Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 23 Nisan 1920 tarihindeki açılışını, yani ulusal egemenliği kutlamak ve toplumun geleceği olan çocukları eğlendirmektir. Japonya ile ülkemizi bu açıdan karşılaştırdığımızda görürüz ki, Japonya'da çocuk bayramındaki temel amaç çocukların sağlıklı, mutlu, zorluklara karşı göğüs gerebilecek bir hayat yaşaması için dua etmektir. Fakat Türkiye'deki 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın çocuklar için dua etme gibi dinî bir yönü bulunmamaktadır. Özetle, bizim çocuk bayramımız ulusal egemenliğimizi andığımız 'ulusal' bir bayram iken Japonların *Kodomo-no-hi* bayramı, aynı zamanda Şintoizm'in milli bir din olması hasebiyle hem 'ulusal' hem 'dinî' bir bayramdır. Bahse konu olan bu dört ülkeye genel olarak bakıldığında, Çin ve Japonya'da çocuk bayramları kutlanırken çocuklara dua etme gibi dini bir uygulama esas olmakla birlikte, Türkiye ve Hindistan'da kutlanan çocuk bayramlarında dini öğelerden uzak tamamen milli bir uygulamanın esas olduğu görülür.

4.6. TANABATA / YILDIZ BAYRAMI

Tanabata, Japonya'nın bazı yerlerinde 7 Temmuz, bazı yerlerinde ise 7 Ağustos civarında kutlanan 'Yıldız Bayramı'dır.³²⁷ Bu bayrama *Tanabata Matsuri* (Dokumacı Tezgâhı Bayramı) denildiği gibi *Hoşi Matsuri* (Yıldız Bayramı) de denilmektedir.³²⁸

Tanabata Japonya'da ilk kutlanmaya başlandığında, Japonya'nın her yerinde tam olarak eski ay takvimine göre yedinci ayın yedinci günü kutlanırdı.³²⁹ Bu tarih ise, miladi takvime göre her yıl değişmektedir. Günümüzde de bu bayramın Çin, Tayvan gibi bazı Uzak Doğu ülkelerinde ve Japonya'nın bazı şehirlerinde eski ay takvimine göre her yılın yedinci ayının yedinci günü kutlanması devam etmekle birlikte Tokyo gibi birçok büyük şehirde bu bayramın düzenlenme tarihi 7 Temmuz olarak belirlenmiştir.³³⁰ Japonya'nın Sendai ve Hiratsuka şehirleri ile bu bayram adeta özdeşleştirilmiştir. Bunun sebebi ise, bu yerlerde *Tanabata* kutlamalarına daha bir önem verilmesi, daha ihtişamlı gösteriler sunulmasıdır. Durum böyle olmasına rağmen bu iki yerin *Tanabata* kutlama tarihleri farklıdır; Sendai şehrinde 7 Ağustos civarında, Hiratsuka şehrinde 7 Temmuz civarında kutlanmaktadır.³³¹ Bazı kişiler ise Ağustos'ta *Bon* Bayramı dolayısıyla aile büyüklerinin yanlarına döndükleri zaman *Tanabata* Bayramı'nı da icra etmeyi tercih etmektedirler.³³²

Bu bayram, anlatılan efsanelerle birlikte Nara döneminde (710–794), 755 yılı civarında Japonya'ya Çin'den aktarılmıştır.³³³ Çin efsanesine göre, yedinci ayın yedinci gecesini Samanyolu'nun öteki tarafında bulunan 'Sığır Çobanı Yıldızı' (*Hikoboşi/Altair*), saksığan köprüsünden Samanyolu'nu geçerek sevgilisi 'Dokumacı Kız Yıldızı' (*Orihime/Vega*) ile görüşme için izin alabilir. Ona bu izin sadece yılda

---

³²⁷ *Bugünkü Japonya*, 118.

³²⁸ Bkz. *Star Festival (Hoshi-Matsuri) or Tanabata (Weaving-loom) Matsuri*, (W).

³²⁹ Bkz. Matsuda, "Festival of the Stars".

³³⁰ Sargent, Denny, *Tanabata: The "Star" Festival of Japan*, (W).

³³¹ Sendai ve Hiratsuka şehirlerindeki kutlamalar için bkz. *The Sendai Tanabata Fireworks Festival: Friday, August 5*, (W); *Welcome to the Shonan Hiratsuka Tanabata Festival*, (W).

³³² Bkz. *Tanabata*, (W).

³³³ Bkz. Trafton, 17, (W). Ayrıca bkz. Matsuda, "A Summer Scene".

bir kez, yani yalnız bu gece için verilmektedir.³³⁴ Eğer bu gece hava bulutlu ve yağışlı olursa, böyle kötü bir havada yolu bulamayacakları için görüşemeyecekleri düşünülür ve de bu gecede havanın kötü olmaması için dua edilir.³³⁵

M.S. 6. yüzyıla ait Çin kaynaklarındaki efsanede anlatıldığına göre, çok eski çağlarda Samanyolu Yıldızı'nın doğusunda ipekten bulut ve gökyüzü elbisesi dokuyan gökyüzü hükümdarının kızı vardır. Kızının yalnız yaşamasına üzülen hükümdar, onu Samanyolu Yıldızı'nın batısında bulunan sığır çobanı ile evlendirir. Fakat evlenen bu dokumacı kız, işlerini ihmal edince gökyüzü hükümdarı buna çok öfkelenerek kızı tekrar Samanyolu Yıldızı'nın doğusuna gönderir ve birbirini çok seven bu iki sevgilinin sadece yılda bir kez görüşmesine izin verir.³³⁶

Eski kayıtlarda hikâye böyle geçmekteyken zamanla değişmiş, farklı anlatımlara bürünmüştür. Günümüzde bu yıldızlarla ilgili anlatılan pek çok hikâye mevcuttur. Mesela bunların en meşhuru özetle şöyledir:

Tarihin bir döneminde Samanyolu Yıldızı'nın doğusunda gökyüzü hükümdarının en küçük kızı yaşamaktadır. Adı “Dokumacı Kız” olan bu kız sürekli ipekten gökyüzü elbisesi ve bulut dokumakta ve de altı ablasıyla birlikte bazı zamanlarda yeryüzüne inip bir nehirde yıkanmaktadır. Yeryüzünde ise yaşlı öküzüyle birlikte çiftçilik yapan yalnız bir sığır çobanı genç yaşamaktadır. Bir gün öküzü dile gelerek, gökyüzündeki peri kızlarının bazı günler yeryüzündeki kendilerine yakın bir nehre indiğini, eğer onlardan birinin elbisesini saklarsa giyinemeyeceği için gökyüzüne çıkamayan o kızın kendisiyle evlenmeyi kabul edeceğini söyler. Bir gün dokumacı kız ve ablalarının yıkanmak için indiğini gören çoban yaşlı öküzün dediklerini aynen uygular, tesadüfen dokumacı kızın elbiselerini saklar ve kızı kendisiyle evlenmeye razı eder. Zamanla birbirlerini çok seven bu ikili yeryüzünde iki çocuklarıyla birlikte mutlu bir hayat sürerken, yeryüzünden biriyle kızının evlenmesine çok sinirlenen gökyüzü hükümdarı hemen askerlerini gönderip kızını gökyüzüne geri getirtir. İşten eve dönen çoban, çocukların evde ağladığını

³³⁴ Bkz. Inokuchi, Shoji, “Tanabata Festival”, *K.E.J.*, Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, VII, 334; *Bugünkü Japonya*, 118.

³³⁵ Bkz. Kitamura, 97. Ayrıca bkz. Trafton, 17, (W).

³³⁶ Okay, Bülent, “Yıldızlarla İlgili Bir Çin Efsanesi: Dokumacı Kız ile Sığır Çobanı”, *Gündoğan Edebiyat*, Bahar-1992, 66.

görür ve karısını bulamayınca çok üzülür. Çobanın yaşlı öküzü tekrar dile gelir, çobana ancak bu yaşlı öküzün derisiyle gökyüzüne çıkabileceğini ve kendini feda etmeye hazır olduğunu söyler. Çoban yıllarca kendisine hizmet etmiş olan öküzüne kıyamayınca, öküz, kafasını yerlere vurarak kendini öldürür. Çoban, öküzünün derisini yüzer, çocuklarını sepetlere koyar, öküzün derisine bürünerek gökyüzüne çıkar. Ona kavuşacağı sırada hükümdarın kız kardeşi tokasından bir şiş çıkararak çobanla dokumacı kızın arasına bir çizgi çizer; o çizgi hemen bir nehir oluverir. Baba ve çocukları ellerindeki taslarla nehrin suyunu boşaltmaya başlayınca gökyüzü hükümdarı çok duygulanır ve bu iki sevgilinin her yıl yedinci ayın yedinci akşamında görüşmelerine izin verir. Bu olayı izleyen saksığan kuşları da o nehrin üzerinde bir köprü oluşturarak birbirini çok seven bu iki sevgilinin bu köprünün üzerinde görüşmesini sağlar.³³⁷

Efsane dikkatle okunduğunda, o dönemdeki Çin halkının yaşayış, düşünce tarzı, hayal ve ümitlerinin bu efsanede yer aldığını görmek mümkündür; yani bu efsanede, gökyüzünde olan biten her şeyi halkın kendi yaşamına benzettiği görülmektedir.³³⁸

Tanabata, Japonya'ya ilk geldiği zamanlarda saray çevresi ve seçkinler tarafından kutlanırken daha sonraları halk tarafından da kutlanmaya başlanmıştır.³³⁹ Eski zamanlarda Çin'de bu bayramı aslen kadınların kutladıkları, kutlarken de aşta ve dikişte başarı için dua ettikleri rivayet edilir.³⁴⁰ Bu bayram Japonya'da kutlanmaya başlandığında da Japon kadınlarının bu uygulamayı devam ettirdikleri görülmektedir. Çünkü o dönemde hem Çin hem de Japonya civarındaki ülkelerde dikiş ve dokumacılık, kadınların en önemli görevi sayılmaktaydı.³⁴¹

Tanabata Bayramı, şehirlerde en büyük caddelerde, ayrıca evlerde ve okullarda kutlanmaktadır.³⁴² Şehir belediyelerinin düzenlemiş olduğu kutlamalar 4 veya 5 gün sürmektedir. Kutlama gecesi beş değişik renkte, uzun ince şerit halindeki

---

³³⁷ Bkz. Okay, 67–68. Ayrıca bkz. *Sevgililer Günü (Bir Aşk Efsanesi)*, (W).

³³⁸ Bkz. Okay, 65–66.

³³⁹ Inokuchi, *Tanabata Festival*, 334. Ayrıca bkz. Steve Renshaw & Saori Ihara, *Orihime, Kengyuu, and Tanabata: Adapting Chinese Lore to Native Beliefs and Purposes*, (W).

³⁴⁰ Inokuchi, *Tanabata Festival*, 334.

³⁴¹ Bkz. *Tanabata: Celebrating the Love of the Stars on July 7*, (W).

³⁴² Mishima, Shizuko, *Japanese Star Festival*, (W).

kâğıtlara (*tanzaku*) romantik şiirler ve dilekler yazılıp bambu ağacının dallarına asılarak evin önünde sergilenir (Bkz. F-49). Bazı yerlerde kadınların bambu dallarına iğne iliştirip dikiş konusunda becerikli olmak için dua etme uygulaması da vardır ki bu uygulamanın da Çin'den alındığı görülmektedir.³⁴³ Kutlamalar bittiğinde süslenmiş olan bu bambu sırıklar, ya beklenmedik kazalardan uzaklaştırması için bir nehre atılır, ya da zararlı hayvanları korkutması ve bol ürün getirmesi için pirinç tarlalarına dikilir.³⁴⁴ Bazı bölgelerde halkın küçük fenerler yakarak bambu dallarıyla birlikte bu fenerleri nehre bıraktıkları da görülmektedir.³⁴⁵

Birçok şehirde kutlamalar sırasında “Dokumacı Kız Yıldızını” hatırlatan uzun renkli kâğıtları büyük bambu dallarına asarak cadde ve sokaklarda sergilemek de en önemli geleneklerden bir tanesidir³⁴⁶ (Bkz. F-48). Bayram gecesi havai fişek gösterileri yapılır, sokaklar fenerlerle donatılır, çeşitli gösteriler düzenlenir, halk bu gösterileri izlemek için güzel elbiselerini giyerek sokaklara akın eder (Bkz. F-49). Yine bu gece için özel yiyecek hazırlanması da âdetlerden bir tanesidir.³⁴⁷

Yuzava kasabasında kutlanan bayramları anlattığı kitabında Michael Ashkenazi, *Tanabata* Bayramı'nın bu yörede en önemli üç bayramdan biri olarak kabul edildiğini ifade etmektedir. Bu yörede, bölge sakinlerinin geceleri fenerlerle, bambu dallarıyla süslenmiş sokaklara en güzel elbiselerini giyerek döküldüklerini, çeşitli gösterileri izleyerek, kurulan stantlarda alışveriş yaparak, tanıdıklarıyla muhabbet edip içki içerek güzel vakit geçirdiklerini anlatmaktadır.³⁴⁸ Bu bilgiler, bize bir Japon kasabasında *Tanabata* Bayramı'nın nasıl kutlandığını göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Kutlamalarda yapılan bir başka uygulama ise, samandan insan ve hayvan şeklinde küçük oyuncaklar (*Tanabata Ningyô*) yapıp onları *Tanabata Bune* denilen küçük botlara koymak ve nehre bırakmaktır. Böylece bu bebeklerin, insanların

---

³⁴³ Matsuda, “Festival of the Stars”. Ayrıca bkz. Kitamura, 97.

³⁴⁴ Inokuchi, *Tanabata Festival*, 334.

³⁴⁵ Bkz. Mishima, *Japanese Star Festival*, (W).

³⁴⁶ *The Sendai Tanabata Fireworks Festival: Friday, August 5*, (W). Ayrıca bkz. Inokuchi, *Tanabata Festival*, 335.

³⁴⁷ Schulman, David, *Tanabata Festival*, (W). Ayrıca bkz. Ashkenazi, 71.

³⁴⁸ Ashkenazi, 70, 71, 74.

günahlarını alıp götüreceğine inanılır.³⁴⁹ Bu geleneğin geçmişte daha çok uygulanmakla birlikte, günümüzde pek az yerde devam ettiği anlaşılmaktadır. *Tanabata* Bayramı'ndaki oyuncak bebek yapıp onları nehre bırakma uygulamasını aynen *Hina Matsuri* Bayramı'nda da görmek mümkündür.³⁵⁰

Bu bayramın çıkış yeri olan Çin'de günümüzde de her yıl yedinci ayın yedinci gününe büyük önem verilir ve bu gün "Sevgililer Günü" (*Qi Qiao Jie*) olarak kutlanılır.³⁵¹ Çin'de bu güne "Kızlar Bayramı"³⁵² ve "çift yedi" anlamında "*çihsi*" denilir.³⁵³ Ayrıca bu güne, dokumacı kız ve altı ablası kastedilerek "yedi anne" anlamında "*çiniangma*" da denilir. Çin geleneklerine göre çocuklar, 16 yaşında, yedinci ayın yedinci gününde yapılan dinî bir tören sonunda yetişkin sayılana kadar, *çiniangma*'nın çocuklara kol kanat gerdiği, her tür kötülükten onları koruduğu düşünülür. Kadınlar bu güne öyle önem verirler ki bu günde çocuk sahibi olmanın kendileri ve çocukları için uğur getireceğine inanırlar.³⁵⁴ Japonya'dan farklı olarak bu bayramın gecesinde Çinli kızlar, becerikli olmak ve kendilerine iyi bir talihli bulmak için edilen duanın yanında, dokumacı kıza takdime olarak meyve ve tutsüler sunarlar.³⁵⁵ Ayrıca Çin'in bazı bölgelerinde bir öküz boynuzunun üzeri kendilerini kötülüklerden koruması için çiçeklerle süslenir, saksaganların kolayca köprü yaparak çabucak Çoban ile Dokumacı Kızı buluşturması için evin çatısına beş renkten oluşan bir halat atılır.³⁵⁶

---

³⁴⁹ Inokuchi, *Tanabata Festival*, 335.

³⁵⁰ Krş. VI. Bölüm, *Hina Matsuri* Bayramı.

³⁵¹ Bkz. Okay, 69.

³⁵² Tsai, Allen, *Chinese Valentine's Day*, (W).

³⁵³ Tuso, Bernado, *Chihsi: Chinese Valentine's Day*, (W).

³⁵⁴ Tuso, *Chihsi*, (W).

³⁵⁵ *Chinese Valentine's Day: The Seventh Day of the Seventh Lunar Month*, (W); *Chinese Valentine's Day (Qi Qiao Jie)*, (W).

³⁵⁶ Çin'deki ayrıntılı Sevgililer Günü kutlamalarının için bkz. Tsai, Allen, *Chinese Valentine's Day*, (W).

4.7. BON / ATALARI ANMA BAYRAMI

Bon (*O-bon* / *urabon*), Japonya’da kullanılan eski takvime göre, yedinci ayın 15’inin denk geldiği haftada kutlanan “Ataları Anma Bayramı”dır.³⁵⁷ Bu tarih, her yıl Temmuz ile Ağustos arasında değişmekle birlikte ülkenin bazı yerlerinde Temmuz, bazı yerlerinde Ağustos ayında kutlanması gelenek haline gelmiştir. Japonya’nın pek çok yerinde bu bayram 13–15 Ağustos arasında kutlandığından *Bon* Bayramı denildiğinde akla gelen tarih çoğu kez bu tarihtir.³⁵⁸ Japonlar, atalarının ruhlarının bu bayramda bir haftalığına, yaşayan akrabalarını ziyaret etmek amacıyla, ölmeden önceki yaşadıkları evlere döndüklerine inanırlar. Bu yüzden çoğu Japon, *Bon* Bayramı haftasında doğdukları evleri ve atalarının küllerinin gömülü olduğu mezarları ziyaret ederler³⁵⁹ (Bkz. F–17, Bkz. F–53).

Budist kökenli olan bu bayramın tarihi, Hindistan’da “*Urabon-e*” diye anılan, aç ruhlara takdimelerin sunulduğu törenlerin başlangıcına kadar geri gitmektedir.³⁶⁰ Vefat ettiğinde her Japon’un, Budizm’e göre dinî törenleri yapıp bedeni yakıldığı için tüm Japonlar aynı zamanda Budist sayılabilir. Bundan dolayı bir Budist bayramı olan *Bon* Bayramı kutlamalarına katılmaya çoğu Japon gayret göstermektedir.³⁶¹ Ataları Anma Bayramı’nın Japonya’ya girişiyle ilgili net bir bilgiye rastlayamasak da Heian döneminde bu bayramın her yıl düzenli olarak kutlanıldığını görmekteyiz.³⁶² Ayrıca bayramın, Okinava bölgesinde 13. yüzyıl civarında kutlanmaya başlandığı da bilgilerimiz arasındadır.³⁶³

Bu bayrama yüzeysel olarak bakıldığında, şöyle bir soru akla gelebilir: Japon insanı zaten atalarının öldükten sonra kendilerini terk etmediğine, sürekli kendilerini gözetlediğine inanırken nasıl olur da bu bayramın kutlanıldığı günlerde

³⁵⁷ Matsuda, “Dances of ‘All Saints’ ”.

³⁵⁸ Bkz. Nagaya, Yoshimi (ed.), *O-bon (The Buddhist Festival of the Dead) – August 13-15*, (W); Matheson, Tim R., *O-bon – Japan’s Halloween?*, (W). Ayrıca bkz. Hagan, 20.

³⁵⁹ Reader, *Japanese*, 52; Hendry, 30, 120; Matsuda, “Dances of ‘All Saints’ ”; *Bugünkü Japonya*, 118; Kitamura, 99; Bowker, 194.

³⁶⁰ Matsuda, “Dances of ‘All Saints’ ”.

³⁶¹ Bkz. Reader, *Japanese*, 52.

³⁶² Itasaka, 259. Krş. Hagan, 20. *Bon* Bayramı’nın Japonya’ya girişiyle ilgili kesin bir bilgi mahiyetinde olmasa da Michael Hagan, Japonya’da ataların ruhlarına takdime sunma uygulamasının ülkeye ilk defa 658 yılında girmiş olduğunu belirtir. Bkz. Hagan, 67.

³⁶³ Bkz. Trafton, 17, (W).

sanki *Bon* Bayramı dışında atalarının ruhları çok uzak yerdeymiş de oradan gelecekmiş gibi düşünebilirler? Bu soruya şu cevap verilebilir: Japonlar ölen büyüklerin ruhlarının her an kendilerini gözetlediğini, kötülüklerden koruduğunu düşünmektedir, fakat *Bon* Bayramı haftasında bu ruhların, hayatta olan aileleriyle daha yakından irtibat kurmak istediklerini, ailelerini kontrol ettiklerini düşünürler. Bu yüzden Japonlar doğdukları evlere giderek atalarının ruhlarına, onları unutmadıklarını göstermek isterler.³⁶⁴

Bon Bayramı genellikle üç gün sürer.³⁶⁵ Bu bayramda Japonlar, atalarının ruhlarının, evlerin yollarını kolayca bulması amacıyla ev girişlerini fenerlerle süsler, evin giriş kapısında tütsü yakar, atalarının ruhlarına yiyecek-içecek takdimeleri sunarlar.³⁶⁶ Özellikle *sake*, çay, su, karpuz, pirinç tatlısı (*moçi*), şeker kamışı, ananas, çeşitli meyveler ve çiçekler sunulur; takdimeler arasında et (balık, tavuk, sığır eti vs.) yer almaz.³⁶⁷ Yine bu bayramda ev ve mezarlıklarda titiz bir temizlik yapılır,³⁶⁸ buraları lambalarla donatılır (Bkz. F-53), tütsüler yakılır, evlerdeki *butsudanın* en üstüne, ince çubuklara iştirilmiş olarak, at ile boğaya benzeyen patlıcan ve salatalık konulur. Japonlar bu hayvanların sembolleri vasıtasıyla atalarının ruhlarının hem dünyamıza gelişlerinin hem de üçüncü günün sonunda ebedi yurtlarına geri dönüşlerinin daha kolay olmasını dilediklerini belirtirler.³⁶⁹ Bu günlerde mezarlık ziyaretlerinde yapılanların da evdeki *butsudanın* önünde yapılanlardan bir farkı yoktur.³⁷⁰

Bon gecesi, ruhların evlerinin yollarını daha kolay bulması için evin bahçesinde yakılan ateşe “*mukae-bi*”, geri dönme zamanı olan üçüncü gece yol göstermek için yakılan ateşe ise “*okuri-bi*” adı verilir. *Okuri-bi* uygulamasının devamı olarak Japonya'nın bazı bölgelerinde bayramın son gecesi, fenerler yakılıp

---

³⁶⁴ Bkz. Reader, *Japanese*, 52-53.

³⁶⁵ Trafton, 17, (W); Chau, Hauquan, *Obon Festival*, (W).

³⁶⁶ *Bugünkü Japonya*, 118; Trafton, 18, (W).

³⁶⁷ Trafton, 15, (W); Gillis, Linda, *Obon: In the 'Spirit' of Welcome*, (W).

³⁶⁸ Chau, (W).

³⁶⁹ Matsuda, “Dances of ‘All Saints’ ”; Sargent, *Obon*, (W); Trafton, 18, (W).

³⁷⁰ Bkz. Sargent, *Obon*, (W).

nehirlere ve denize bırakılmaktadır³⁷¹ (Bkz. F-55). Bu uygulamanın amacı da yine, atalarının ruhlarının daha kolay geri dönmesini sağlamaktır.³⁷²

Bon Bayramı'nda çoğu ailenin, mensup oldukları Budist tapınaklarına giderek orada da takdime sundukları, dua ettikleri görülür.³⁷³ Budist tapınaklarında bireysel ve toplu edilen dualar, sunulan takdimeler yanında rahibin vaazı dinlenir, rahibin elindeki püsküllü değnekle kendilerini kutsama törenine iştirak edilir. Bazı yerlerde rahibin kutsaması esnasında rahip yardımcısı küçük bir davulla ritim tutar.³⁷⁴

Resmi tatil olmamakla birlikte pek çok şirket, *Bon* Bayramı günlerinde akrabalarının yanlarına gitmeleri için çalışanlarına izin verir. Bu günlerde tüm trafik felç olur; hem tren, hem havalimanları hem karayolları tıklım tıklım doludur. Bu günlerin en iyi tadını çıkaranlar yine çocuklardır. Çocuklar *Bon* günlerinde aile büyükleriyle görüşme fırsatı yanında gönüllerince eğlenme, tatil yapma fırsatı bulurlar.³⁷⁵

Yerel bir Budist tapınağında *Bon* kutlamalarını izledikten sonra Bozkurt Güvenç'in yapmış olduğu tespitler ilginçtir:

“... *Obon* Gecesi'nin renkli müzikli Katolik ayinlerini anımsatan özellikleri yanında, Afrika yerlilerini andıran sanatsal bir yalınlığı ve Asya göçebelerine benzeyen büyüsel bir Şamanizmi vardı. Kurgu, yapım ve uygulama Japon'du.”³⁷⁶

Bon Bayramı'nda göze çarpan en önemli uygulama, “*yukata*” denilen pamuklu, yazlık kimonolar giyilerek sokak ve caddelerde “*bon odori*” denilen özel bir dans yapılmasıdır (Bkz. F-51, F-52, F-54). Bu uygulamanın amacı da ruhları hoş bir şekilde karşılamak, onları mutlu etmektir.³⁷⁷ Heian ve Kamakura (1185–1333) dönemlerinde *Bon* Bayramı kutlamaları sırasında icra edilen özel ilahi ve danslara

³⁷¹ *Bon Holidays*, (W). Ruhların vedasını sembolize eden bu özel uygulamaya “fener yüzdürme” anlamında “*toro nagaşi*” denilmektedir. Bkz. Itasaka, 261; *Bugünkü Japonya*, 118; Hagan, 21.

³⁷² Bkz. Duvan, Melih, *Obon*, (W); Sargent, *Obon*, (W).

³⁷³ Bkz. Hendry, 120; Reader, *Japanese*, 53.

³⁷⁴ Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 149.

³⁷⁵ Bkz. *Bon Holidays*, (W); Gillis, *Obon*, (W).

³⁷⁶ Güvenç, *Japon Kültürü*, 149.

³⁷⁷ Nagaya, *O-bon*, (W); Hoff, Frank, “Bon Odori”, *K.E.J.*, I, 161; Kitamura, 98–99; Sargent, *Obon*, (W).

“*odori nembutsu*” denirken, 15. yüzyıldaki kaynaklarda ilk defa bunun yerine “*bon odori*” kavramı kullanılmaya başlanmıştır. *Bon* Bayramı’nda ilahi söylenip dans edilmesi Edo döneminde ülke çapında yaygınlaşarak ulusal bir gelenek haline gelmiştir.³⁷⁸ Cadde ve sokaklardaki danslara yaşlı – genç, herkes katılabilir, kimisi dans ederken kimisi alkış tutar, kimisi ise davul, zurna, zil türü enstrümantal ile kutlamalara eşlik eder. Son yıllarda bu gecelerdeki havai fişek gösterileri de *Bon* Bayramı kutlamalarının vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiş, bu gösteriler *bon odori*’nin içindeki bir öge gibi yapılmaya başlanmıştır.³⁷⁹ *Bon* Bayramı günlerinde Japonya’nın Tokuşima bölgesinde yapılan “*Ava dansı*”³⁸⁰ (Bkz. F-51) ile Ôita bölgesinde yapılan “*Tsurusaki Odori*”, ünlü *bon odori* türlerindedir. Dansçıların dans ederken yüzlerini bambu şapkalarla gizledikleri bir diğer *bon odori* türü daha vardır ki bu da Akita bölgesinde icra edilen “*Nişimonai dansı*”dır.³⁸¹ Bazı Batılı yazarlar *Bon* Bayramı kutlamalarını, özellikle de *bon* danslarını, Türkiye’de “Cadılar Bayramı” diye bilinen “Halloween” e (ruhlar, hayaletler ve hortlakların ortaya çıktığı gece) benzetirler. Bu yazarlar fark olarak, Batıda bu inanişin artık kalmadığını, sadece sembolik şenlikler düzenlendiğini, Japonya’da ise halen ruhların geri döneceğine inanişin devam ettiğini ifade etmektedirler.³⁸²

Bon Bayramı’nın kökeni olan Çin’de, ölmüşlerin ruhları her yıl *Qingming* (Saf Parlaklık) Bayramı’nda yâd edilir. 4–6 Nisan arasında kutlanan bu bayram, o günlerde gökyüzü diğer günlere nazaran daha net görüldüğünden “Saf Parlaklık Bayramı” olarak isimlendirilmiştir. Çin’deki *Qingming* Bayramı, akraba mezarlarını ziyaret ve ataların ruhlarına takdime sunma amacı taşımasından dolayı Japonya’daki *Bon* Bayramı’yla benzeşmektedir. *Bon* Bayramı’nda, Japonya’da fenerler nasıl nehirlerle bırakılıyorsa, Çin’deki *Qingming* Bayramı’nda da uçurtmalar gökyüzüne salınırken, iplerine, fener benzeri küçük ışıklar ya da parlayan oyuncak yıldızlar takılır.³⁸³ Her ne kadar bu özellikler yönünden iki bayram birbirine benzese de *Bon* Bayramı’nın kökeninin bu bayram olduğunu iddia edebilmek için başkaca delil

---

³⁷⁸ Hoff, 161.

³⁷⁹ Bkz. *Bon Holidays*, (W); Hoff, 161; Chau, (W); Hagan, 20–21.

³⁸⁰ *Ava*, aynı zamanda bu dansın yapıldığı Tokuşima bölgesinin eski adıdır. *Ava dansı* ile ilgili ayrıntılı bilgiler için bkz. *Awa Odori*, (W).

³⁸¹ Hoff, 161.

³⁸² Sargent, *Obon*, (W); Matheson, *O-bon*, (W).

³⁸³ *Qingming Festival*, (W).

bulunmamaktadır. Çin’de, Fener Bayramı adıyla bilinen bir başka bayram vardır ki, bu bayramın, ataların ruhlarını anma ile ilgisi yoktur.³⁸⁴ Japonya’da, ataların ruhlarının anıldığı *Bon* Bayramı’ndaki fener yüzdürme uygulamasının kökeninin Çin’deki Fener Bayramı olup olmadığı hakkında da herhangi bir bilgiye rastlanılamamıştır.

---

³⁸⁴ Çin’de Fener Bayramı’yla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. *Lantern Festival*, (W).

4.8. TSUKİMİ / AY SEYRETME BAYRAMI

Tsukimi, Japonya’da kullanılan eski ay takvimine göre sekizinci ayın 15. günü kutlanan ‘Dolunay Seyretme Bayramı’dır. Bu tarih, günümüzde kullanılan takvimde 13 Eylül civarına denk gelmektedir.³⁸⁵ Japoncada “*tsuki*” ay, “*mi*” ise bakmak, izlemek anlamına gelir. Bu bayram da diğer birçok bayram gibi Heian döneminde Çin’den Japonya’ya aktarılarak kutlanılmaya başlanmıştır. Her ne kadar Japonya’daki kökeni bu döneme rastlasa da, ay seyretme günündeki diğer uygulamalarla birlikte sistemli bir şekilde kutlanması Muromaçi döneminde,³⁸⁶ yaygın hale gelmesi ise Edo döneminde olmuştur.³⁸⁷

Eski Japon takviminde yedi, sekiz ve dokuzuncu aylar sonbahar mevsimine denk düşmektedir. Sekizinci ayın ortasında, gökyüzünün ve ayın en açık, net olduğu düşünüldüğünden dolayı bu ayın 15’i *Tsukimi* Bayramı kutlama günü olarak belirlenmiştir. Aynı zamanda bu bayramın kutlandığı günler, hasat mevsiminin bitiş günleri olması hasebiyle, kendilerine bol ürün verdiği için aya şükranlar sunulmakta, ayrıca yeni hasat mevsiminde de bol ürün vermesi için ay kamisine dua edilmektedir. Bu yüzden bu bayrama “Hasat Bayramı” da denilmektedir.³⁸⁸

Bu bayramın ilk bakışta dinî bir yönü yokmuş gibi görünse de tarihsel arka planına bakıldığında kökenindeki dinî nüveler göze çarpacaktır. Japon inancına göre güneş de ay da kutsaldır ve her ikisinin de kami olduğuna inanılır.³⁸⁹ Japonya’da ay kamisi *Tsukiyomi no kami*, ilk Japon imparatorunun soyunun bağlandığı güneş kamisi *Amaterasu*’nun kız kardeşi olarak görülmektedir. Geçmişten bu yana, diğer başka kamiler için olduğu gibi güneş ve ay kamileri için de takdimeler sunulmaktadır. Ay kamisi için senede bir kez, belirlenmiş olan bir günde takdime sunmanın ve onun dolunay halindeki güzelliğini temaşa etmenin gelenek haline gelmesi sonucunda böyle bir bayramın ortaya çıkmış olduğu tahmin edilmektedir.³⁹⁰

³⁸⁵ Bkz. Matsuda, “Moon-viewing”. Ayrıca bkz. Kitamura, 99.

³⁸⁶ Bkz. Matsuda, “Moon-viewing”.

³⁸⁷ *Moonlight Party*, (W).

³⁸⁸ *Autumnal Moonlight Viewing*, (W); Bowker, 194.

³⁸⁹ Bkz. Matsuda, “Moon-viewing”.

³⁹⁰ Sargent, Denny, *Tsukimi: Autumnal Moon Viewing in Japan*, (W).

Ayrıca o gece, bol çeltik vermesi için ay tanrıçasına dua etme âdetinin olması da bu kutlamaya dinî bir yön kazandırmaktadır.³⁹¹

Muromaçi döneminden beri bu bayramda ay seyrederken mevsimlik meyve ve sebzeler, sonbahar mevsiminde yetişen yedi bitkinin de içinde bulunduğu hamur tatlısı ve de Japon hurması yemek âdetidir.³⁹² Ayrıca Japonlar bu yiyeceklerin özünün tanrı ile paylaşıldığına inanarak yemektirler.³⁹³ Bu akşamda genelde aya sunulan takdimeler, bir vazo içine konulmuş *susuki* adı verilen pampa otları³⁹⁴ ve diğer sezonluk bitkiler ile üzüm, yeşil soya fasulyesi, Japon hurması, armut, *tsukimi dango*³⁹⁵ denilen hamur tatlısı gibi yiyecekler ve de *sakedir*³⁹⁶ (Bkz. F-56). Takdimeler evlerde ayı görecek şekilde pencere kenarları, balkon gibi yerlere konulmaktadır.³⁹⁷

Japonya’da eski çağlarda, ayda tavşanların yaşadığına ve aya dolunay zamanında bakıldığında elinde tokmağıyla pirinç döverek *moçi* denilen özel pirinç keki yapmaya çalışan tavşan görüleceğine inanılmış³⁹⁸ (Bkz. F-57). Japon zihninde bu inanın günümüzde de kalıntıları görülmektedir.³⁹⁹ Bu bayramın aktarıldığı Çin’in bazı bölgelerinde de aynı inanışa rastlamak mümkündür.⁴⁰⁰

Ayda tavşanların yaşadığı inancının kökeninin bir efsaneye dayandığı tahmin edilmektedir. İlk önce ayda bir tavşanın olduğu düşüncesinden kaynaklanarak mı efsanenin çıkarıldığı, yoksa efsane sonucunda mı ayda tavşan yaşadığına inanılmaya başlandığı konusu belirsizdir. Efsaneye göre ay kamisi, yaşlı bir adam kılığına girerek yeryüzüne iner ve karşılaştığı bazı hayvanlardan kendisine yiyecek vermelerini ister. Porsuk, yiyecek olarak meyve takdim ederken tilki, balık takdim

---

³⁹¹ Abe, Namiko, *Tsukimi*, (W).

³⁹² Matsuda, “Moon-viewing”.

³⁹³ *Autumnal Moonlight Viewing*, (W).

³⁹⁴ Pampa otu, çeltiği temsil etmekte ve bununla verdiği bol pirinç mahsulünden dolayı ay kamisine şükranlar ifade edilmektedir. Bu konuda bkz. Itasaka, 261. Ayrıca Japonlar, ay seyretme bayramından hemen sonra evlerde saçakların altına pampa otları astıkları zaman, tüm yıl boyunca hastalıklardan korunmuş olacaklarına inanmaktadırlar. Bkz. *Tsukimi (The Night of August 15 and September 13 on the Lunar Calendar)*, (W).

³⁹⁵ Bkz. Abe, (W).

³⁹⁶ *Autumnal Moonlight Viewing*, (W). Ayrıca bkz. *Moonlight Party*, (W).

³⁹⁷ Bkz. *Autumnal Moonlight Viewing*, (W).

³⁹⁸ Bkz. Abe, (W).

³⁹⁹ Bu konuda bkz. *Moon Viewing (Tsukimi): 15th of August by Luna Calendar*, (W).

⁴⁰⁰ *Tsukimi (The Night of August 15 and September 13 on the Lunar Calendar)*, (W).

eder. Sıra tavşana geldiğinde o verecek bir şey bulamaz. Bunun üzerine tavşan, diğer hayvanlara rica ederek bir ateş yaktırır ve o yaşlı adama yiyecek olarak kendini sunmak ister. Bu olaydan çok etkilenen yaşlı adam, kendisinin ay kamisi olduğunu söyler. Ardından da ay kamisi, tavşanı ödüllendirmek için ebediyen yaşayacağı yer olan aya götürür.⁴⁰¹

Japonların çoğu bu bayramı evlerinde kutlamayı tercih eder. Bununla birlikte toplu olarak bazı mabet ve parklarda, yakın arkadaşlarıyla toplanarak kutlamayı tercih edenlere de rastlanmaktadır. Kısa süre de olsa sessiz sakin bir şekilde kişinin, gözlerini gökyüzüne çevirmesiyle kendisini günün stresinden bir an olsun uzaklaştırmasının rahatlığı da Japonları bu bayramın kutlanmasına teşvik etmiş gibi görünmektedir.⁴⁰²

Günümüzde ay seyretme bayramının, Çin’de de büyük önem atfedilerek kutlandığı görülmektedir. Hatta bu ülkedeki ay seyretme bayramı kutlamalarına verilen önem, Batı dünyasındaki “Noel” ve “Şükran Günü” kutlamalarına verilen önemle eşdeğerdedir. Öyle anlaşılıyor ki, Çin’de bu bayramın kutlanılmasına Japonya’dan daha fazla titizlik gösterilmektedir. Japonya’da “Ay Seyretme Bayramı” olarak bilinen bu bayram Çin’de ise “Sonbahar Ortası Bayramı” olarak bilinir. Çin geleneğindeki bu bayram, kutlama tarihi, “Hasat Bayramı” adıyla da anılması, bu güne özel keklerin yenilmesi, dostlarla bir araya gelinmesi bakımından Japonya’daki ay seyretme bayramı ile aynıdır. Ancak Japonya’da çocuklar, bayramın kutlandığı bu akşam, ayda elindeki tokmakla pirinç döven bir tavşan görmeye uğraşırken öte yandan Çinliler bir efsaneye dayanarak, ezelden beri ayda yaşadığına inandıkları dans eden bir genç kız görmeye çalışır.⁴⁰³

---

⁴⁰¹ Bu konuda bkz. Sargent, *Tsukimi*, (W).

⁴⁰² Sargent, *Tsukimi*, (W). Bu konuda ayrıca bkz. 168. dipnot.

⁴⁰³ Shan, Jun, *The Moon Festival*, (W). Çin’de bu bayramın kutlanması, özellikle de “ay keki” hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Strauss, Emily, *Mid Autumn Festival – Moon Viewing and Moon Cakes*, (W). Tayvan’daki kutlamalar ve bayramın, aileleri bir araya getirme vurgusuyla ilgili bkz. Hartshorne, Joshua, *Mid-Autumn Moon Festival*, (W).

4.9. ŞİÇİ-GO-SAN / 7-5-3 BAYRAMI

Şiçi-go-san, Japoncada 7-5-3 anlamına gelir. Bu bayram, Japonya'da 15 Kasım'da kutlanır. Aileler bu günde, 3 ve/veya 7 yaşındaki kızlarını, 5 yaşındaki oğullarını veyahut da bu yaşlardaki çocuklardan herhangi birisine sahip olanlar, o yaştaki çocuğunu yanlarına alarak hem onların bu yaşa ulaşmasından dolayı bir şükür ifadesi olarak hem de çocukların sağlıklı, mutlu bir yaşam sürmeleri için dua etmek amacıyla Şinto mabetlerine giderler. Bu yaşlardaki çocuklara dua etmek için ortaya çıktığından dolayı bayrama "7-5-3 Bayramı" denmektedir.⁴⁰⁴ Yuzava gibi bazı bölgelerde bu dinî törenin, rahibin evinin, Şinto mabedi şeklinde düzenlenmiş olan bir odasında yapıldığı da görülmektedir.⁴⁰⁵

Bayramın 15 Kasım tarihinde kutlanma nedeni, geleneksel Japon takvimine göre bu günün yılın en uğur getiren günü kabul edilmesidir. Günümüzde bu gün resmi tatil değildir. Aileler, eğer bu bayram hafta sonuna denk gelmezse bu günün öncesi veya sonrasındaki bir hafta sonunda kutlama yapmaktadırlar.⁴⁰⁶ Inokuchi, bu bayramın, Edo döneminde kutlanmaya başlandığını belirtmektedir.⁴⁰⁷ Yine o, bu bayramdaki yaşların Meici döneminde (1868-1912) 7-5-3 diye sabitlendiğini ifade etmektedir.⁴⁰⁸

7-5-3 yaşları niçin seçilmiştir? Erkek çocuklarının *hakama*⁴⁰⁹ denilen geleneksel bir pantolon giyme töreni 5 yaşında, kız çocuklarının saçlarının uzamalarını serbest bırakmaları töreni 3 yaşında ve yine kız çocuklarının kimonolarındaki çocukluk kemerini (*obi*) bırakıp yetişkinlik kemeri takma töreni 7 yaşında yapılmaktadır. Bunların hepsi ayrı ayrı günlerde değil, sadece belirlenmiş

⁴⁰⁴ Bkz. Matsuda, "Children's Rite of Passage". Ayrıca bkz. Inokuchi, Shoji, "Shichigosan", *K.E.J., Kodansha International Ltd., Tokyo-1983, VII, 87*; "Shichi-go-san", *Britannica 2001 Deluxe Edition CD Rom*; Kitamura, 101; *Japonya'ya Bakış*, "Özel Günler".

⁴⁰⁵ Japonya'nın Yuzava bölgesindeki Şiçi-go-san kutlamaları için bkz. Ashkenazi, 71.

⁴⁰⁶ *Shichi-go-san*, (W).

⁴⁰⁷ Inokuchi, *Shichigosan*, 87. Ayrıca bkz. Itasaka, 262.

⁴⁰⁸ Inokuchi, *Shichigosan*, 87. Ayrıca bkz. *Shichi-go-san*, (W). Her ne kadar Kitamura (bkz. 101), bu bayramın Heian döneminde (794-1185), Kasım'ın 15'inde kutlanmasının ise Kamakura döneminde (1185-1333) başlayan bir âdet olduğunu söylemiş olsa da bunu destekleyen bir başka kaynak bulamadık.

⁴⁰⁹ Bilgi için bkz. "Shichi-go-san", *Britannica 2001 Deluxe Edition CD Rom*.

olan bir günde (15 Kasım) kutlanır.⁴¹⁰ Ayrıca ülkede sosyal hayata katılma ve yetişkin kabul edilme yaşı 7'dir. Japonya'nın pek çok bölgesinde bu yaştaki çocuklar, cemaate katılmak için yapılan bir dizi dini törenden sonra mabet cemaatinden sayılmaya başlanır. Bu yaşların seçilmesinin bir nedeni de, Japon inanişında kötü şansın bu yaşlardaki çocukların peşini bırakmadığı, bu nedenle kutsal korumaya ihtiyaçlarının olduğu düşüncesidir.⁴¹¹ 2-4-6 gibi çift sayıların seçilmeyip de tek sayıların seçilmesinin altında, Japonya'da eski çağlardan bu yana insanlara tek sayıların uğur getirdiğine inanılmasının yattığı söylenebilir.⁴¹²

Her bayramda olduğu gibi bu bayramda da Japon geleneksek kıyafetleri giyilmektedir. Kız çocuklara kimono, erkek çocuklara ise *haori* denilen ceket ile *hakama* denilen pantolon giydirilir⁴¹³ (Bkz. F-58). Ayrıca mabet ziyaretinden sonra çocuklara *çitose-ame* denilen bu bayrama has şeker torbaları verilir⁴¹⁴ (Bkz. F-59, F-60). *Çitose-ame*, "bin yıl şekeri" anlamına gelmektedir. Bu şeker torbalarının içinde bulunan turna ve kaplumbağaya benzeyen şekerler de uzun ömürlülük sembolüdür. Bu şekerleri çocuklarına veren aileler çocukları için uzun ve mutlu bir ömür dilemiş olurlar.⁴¹⁵ Ailelerin, çocuklarını bir fotoğrafıda o günün anısına özel bir fotoğraf çektirerek evlerin girişlerine asmaları da bu bayrama has bir başka âdettir.⁴¹⁶

---

⁴¹⁰ Bkz. Matsuda, "Children's Rite of Passage". Ayrıca bkz. "Shichi-go-san", *Britannica 2001 Deluxe Edition CD Rom*.

⁴¹¹ Inokuchi, *Shichigosan*, 87.

⁴¹² Nagaya, Yoshimi (ed.), *Shichi-go-san (Seven-five-three)- November 15*, (W). Ayrıca bkz. Kitamura, 101. Çift sayılardan 4 (dört) hakkında Japonya'da ilginç bir inanış vardır; ülkede 4 rakamı uğursuz sayılmakta, ev kapıları, hastane odaları gibi bazı yerlere numara verirken 4 rakamı kullanılmamaya özen gösterilir; dördüncü kattaki daireler daha ucuza kiralanır. Bkz. Kitamura, 105.

⁴¹³ *Shichi-go-san*, (W).

⁴¹⁴ Matsuda, "Children's Rite of Passage". Ayrıca bkz. Kitamura, 101.

⁴¹⁵ *Shichi-go-san*, (W).

⁴¹⁶ Duvan, Melih, 7-5-3 (*Shcigosan*), (W).

SONUÇ

Bütün dinlerde gözlemlenmesi mümkün olan yaygın unsurlardan bahsetmek mümkündür. Dinin kutsal kavramı üzerine kurulduğunu kabul edersek bütün dinlerde kutsal zaman, kutsal mekan ve kutsal şahsiyet anlayışının genel teolojik yapıdaki yeri farklılaşsa da var olduğunu görmek mümkündür.

Dinler, belli zaman dilimlerinin dinî açıdan özel olduğunu ve mensupları tarafından gereği gibi kutlanması gerektiğini öğretir.

Japonya’da kutlanan genel ve yerel dinî bayramlar Japon dini hayatında kutsal zaman anlayışının bir yansıması olarak önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada Japonya’nın genelinde kutlanan bayramlar çeşitli yönleriyle ele alınmıştır. *Masturi* kavramı ile karşılanan dini bayramların, kökeni, kutlanma şekilleri ve günümüzde Japon insanının dinî hayatındaki vazgeçilmez yeri bu çerçevede incelenmiştir.

Japon dinî hayatının bir parçası olan bayramları gerçek bağlamında değerlendirebilmek ancak tarihî süreç içerisinde Japonya’da etkili olmuş dinî gelenekleri tanımakla mümkün olabilir. Bu amaçla Japonya’da etkin olarak varlığını sürdüren Şintoizm, Budizm, Konfüçyanizm ve Hıristiyanlık kısaca da olsa ele alınması gereken konulardır. Bu noktada Japonya’nın geleneksel dini olan Şintoizm’in diğer dinlere mensubiyeti kabul eder bir yapı arz etmesi Japon insanının kendini birden fazla dinle tanımlamasına ya da başka bir ifadeyle farklı dinî geleneklerin ritüel ve kutlamalarına katılmasına imkan sağlamaktadır. Bu bağlamda bir Japon’un kendini hem Şinto hem de Budist olarak nitelemesi yaygın bir fenomendir. Bir diğer açıdan, günlük hayatta Şinto öğretilerine uygun yaşayıp, Konfüçyüsçü bir eğitim sistemi ile yetişmek, evliliğini bir kilisede yapıp, cenaze merasimini Budist geleneklerine göre düzenlemek Japonya’da nadir olmayan bir uygulamadır. Bu durum Japon dinî hayatının zenginliğinin yanı sıra karmaşık yapısını da göstermektedir.

Japonya’da kutlanan *matsuriler* incelendiğinde bazılarının sadece Japonya’da kutlanan bayramlar olduğu, bazılarının da Japonya’ya dışarıdan geldiği görülmektedir. Özellikle Heian döneminde Çin ile Japonya arasında var olan yakın

ilişki sonucu Çin'den Japonya'ya pek çok kültür unsuru geçmiştir. Bunların arasında Çin alfabesinin yanı sıra Çin'de yaygın dinî gelenekler olan Budizm ve Konfüçyanizm de zikredilmektedir. Bu kültürel etkileşimin bir sonucu olarak Çin'de kutlanan bazı dinî bayramlar Japonya'da da kutlanmaya başlamıştır.

Japonya'ya dışarıdan gelen kültürel öğeler, tarihî süreç içerisinde Japon kültürü ile yoğrulmuş ve orijinal halinden farklı olarak bir Japon karakter kazanmıştır. Bu durum dinî bayramlar için de geçerli olmuştur. Her ne kadar bazı dinî bayramlar Japonya'ya dışardan gelmiş olsa da onların gerek dinî hayatta tuttıkları yer, gerek günlük hayatta yerine getirdikleri fonksiyon, gerekse kutlama biçimleri Japon kültürü tarafından şekillendirilmiştir. Japonya'ya Çin'den gelen ve Japonya'nın genelinde kutlanan bazı dinî bayramların artık Çin'de kutlanmıyor olması Japonya'nın aldığı bu bayramları ne denli içselleştirdiğini ve kendine mal ettiğini göstermektedir. Yabancı unsurları dönüştürüp yerlileştirme özelliğinin Japon kültürünün önemli bir karakteri olduğunu ve sadece din alanında değil, diğer alanlarda da gözlemlenebileceğini söylemek mümkündür.

Matsuri kutlamalarında, Japonların tarihte ve günümüzde sahip oldukları düşünce tarzları, inançları, kültürleri ve dünyaya bakışları ile ilgili çok sayıda ipucu bulunmaktadır. Bu çerçevede kutlamalarda yer alan çok sayıda Şamanist unsur, Japon kültüründeki Şamanist etkileri göstermektedir. *Matsuri*, Japon insanına sağladığı psikolojik, sosyolojik ve ailevî faydaları yanı sıra çocuklara attığı önem ile de dikkat çekicidir. Bir bütün olarak *matsuri* kutlamaları hakkında, Japon insanını bütün yönleriyle anlamak için göz ardı edilmemesi gereken önemli bir kültürel öğedir ifadesi kullanılabilir.

Matsuri kutlamalarında mevsimsel değişikliklerin önemli bir rolü olduğu görülmektedir. Modernlik öncesi dönemde Japonya'nın bir tarım toplumu olduğu düşünülecek olursa, Japon dinî bayramlarının tarımla ve dolayısıyla mevsimlerle yakın ilişkisini daha iyi anlamak mümkün olabilir.

Günümüzde Japon ekonomisi tarım ağırlıklı olmaktan çıkıp, sanayi ve teknoloji ağırlıklı bir hal almış olsa da *matsuri* kutlamaları geleneğin öngördüğü şekilde kutlanmaya devam etmektedir. Bazı bireyler kutlamaların arkasındaki uzun ve zengin tarihsel arka planı bilmese veya önemsemese de *matsuri*ler günümüzde hâlâ yaygın bir şekilde kutlanmaya devam etmektedir.

KAYNAKÇA

1. BASILI KAYNAKLAR

ASHKENAZI, Michael

1993 *Matsuri: Festivals of a Japanese Town*, Honolulu: University of Hawaii Press

ASTON, William George

1981 "Shinto", *Encyclopedia of Religion and Ethics* (ed. James Hastings), Edinburgh: T. & T. Clark Ltd., XI, 462-471.

BEFU, Harumi

1983 "New Year's Cards", *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., V, 372.

BENEDICT, Ruth

1994 *Krizantem ve Kılıç: Japon Kültürü Üzerine Bir İnceleme*, çev. Türkan Turgut, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

BLOFELD, John

2001 *Hui Hai'nin Zen Öğretileri*, çev. Korhan Güler, İstanbul: Okyanus Yayınları.

BOWKER, John

2000 *The Concise Oxford Dictionary of World Religions*, Oxford: Oxford University Press.

Bugünkü Japonya

1989 Tokyo: Uluslararası Eğitim Enformasyon Merkezi.

Bugünkü Japonya (Broşür)

1993 Japon Kültürü Tanıtım Broşürü, Ankara: Ajans–Türk Matbaacılık A.Ş.

BUNCE, William K.

1969 *Religions in Japan*, Tokyo: Charles E. Tuttle Company.

CİHAN, Ahmet

2003 “Japonya ve Türkiye’de Evlenme Törenleri”, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD)*, S. 1, 17–24.

COLLCUTT, Martin ve diğerleri,

1991 *Cultural Atlas of Japan*, New York: Facts on File.

DEMİRCİ, Muharrem

1998 *Japonca-Türkçe Sözlük*, İstanbul: Japon Kültür ve Enformasyon Merkezi.

EARHART, H. Byron

1969 *Japanese Religion: Unity and Diversity*, California: Dickenson Publishing Company Inc.

ELIADE, Mircea & Ioan P. COULIANO

1997 *Dinler Tarihi Sözlüğü*, çev. Ali Erbaş, İstanbul: İnsan Yayınları.

ERENGİL, Cengiz

2004 *Budizm*, İstanbul: İnsan Yayınları.

FAIRCHILD, William P.

1962 “Shamanism in Japan”, *Folklore Studies*, , S. 21, 1–122.

FROMM, Erich

1997 *Psikanaliz ve Zen Budizm*, çev. İlhan Güngören, İstanbul: Yol Yayınları.

GRAPARD, Allan G.

1983 “Shinto”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., VII, 125-132.

GÜÇ, Ahmet

2005 *Dinlerde Mabet ve İbadet*, İstanbul: Ensar Neşriyat.

GÜNGÖREN, İlhan

1997 *Zen Budizm: D. T. Suzuki'den Seçme Yazılar*, İstanbul: Yol Yayınları.

2003 *Zen Budizm: Bir Yaşama Sanatı*, İstanbul: Yol Yayınları.

GÜVENÇ, Bozkurt

2002a *İnsan ve Kültür*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

2002b *Japon Kültürü*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

GÜVENÇ, Bozkurt ve diğerleri

1998 *Japon Eğitimi*, İstanbul: M.E.B. Yayınları.

HAGAN, Michael

1997 *Japanese Festivals and Holidays: A Study of Applied Social Control Theory*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Missouri: Central Missouri State University.

HAKEDA, Yoshito S.

- 1983 “Shingon Sect”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., VII, 113-115.

HALL, John Whitney

- 1995 *Japan: From Prehistory to Modern Times*, Tokyo: Charles E. Tuttle Company.

HALPERN, Jack (ed.)

- 1991 *New Japanese-English Character Dictionary*, Tokyo: Kenkyusha Ltd.

HEE-SOO, Cemil Lee

- 2001 “Japonya, Fizikî ve Beşerî Coğrafya”, *D.İ.A.*, İstanbul: T.D.V. Yayınları, XXIII, 570-571.

HENDRY, Joy

- 1995 *Understanding Japanese Society*, London: Routledge.

HIRAI, Naofusa

- 1987 “Shinto”, *The Encyclopedia of Religion* (ed. Mircea Eliade), New York: The Macmillan Co., XIII, 280-294.

HOFF, Frank

- 1983 “Bon Odori”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., I, 161.

HUNTER, Janet E.

- 2002 *Modern Japonya'nın Doğuşu: 1853'ten Günümüze*, çev. Müfit Günay, Ankara: İmge Kitabevi.

INOKUCHI, Shoji

- 1983a “Hanami”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., III, 94.
- 1983b “Nebuta Festival”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., V, 359.
- 1983c “Setsubun”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., VII, 71.
- 1983d “Shichigosan”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., VII, 87.
- 1983e “Tanabata Festival”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., VII, 334–335.

INOKUCHI, Shoji & Stanley WEINSTEIN

- 1983 “New Year”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., V, 371-372.

ISHII, Kenji

- 1996 “Urbanization, Depopulation, and Religion”, *Religion in Japanese Culture* (ed. N. Tamaru & D. Reid), Tokyo: Kodansha International Ltd., 156-170.

ITASAKA, Gen (ed.)

- 1983 “Festivals, Nenchû Gyôji”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., II, 258-262.

ITO, Mikiharu

- 1983 “Festivals, Matsuri”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., II, 252–258.

IWAMOTO, Tokuichi

1983 “Shinto Rites”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., VII, 137-139.

Japan: Profile of a Nation

1994 Tokyo: Kodansha International Ltd.

Japonya'ya Bakış

1999 Japon Dışişleri Bakanlığı Tanıtım Broşürü, y.y.

KERBO, Harold R. & John A. McKINSTRY

1998 *Modern Japan*, Singapore: McGraw-Hill.

KITAMURA, Petek

2004 *Japonya: Kiraz Çiçeklerinin Ülkesi*, İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

KITAGAWA, Joseph M.

1987 “Japanese Religion: An Overview”, *The Encyclopedia of Religion* (ed. Mircea Eliade), New York: MacMillan Co., VII, 520-538.

2002 “Japonya Dinleri”, *Asya Dinleri*, çev. Abdullah Davudoğlu, İstanbul: İnkılâb Yayınları, 475–615.

1987 *On Understanding Japanese Religion*, New Jersey: Princeton University Press.

LONG, Susan O

- 1992 “The Society and Its Environment”, *Japan: A Country Study* (ed. R. E. Dolan & R. L. Worden), Washington D.C.: Federal Research Division, Library of Congress, 69–127.

MATSUDA, Kenji

- 1998 *The Spirit of Matsuri*, Idea Institute Inc., y.y.

MORTON, W. Scott

- 1994 *Japan: Its History and Culture*, New York: McGraw-Hill Inc.

NAKAMAKI, Hirochika

- 1988 “Divine Symbols in Japanese Festivals: The Ôgi Festival in Kurokawa”, *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life* (ed. Nobutaka Inoue), İngilizceye çev. Norman Havens, Tokyo: Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, 78–104.

NELSON, John K.

- 1996 *A Year in the Life of a Shinto Shrine*, Seattle: University of Washington Press.

INOUE, Nobutaka (ed.)

- 1998 *Kami*, İngilizceye çev. Norman Havens, Tokyo: Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University.

NOSCO, Peter

- 1987 “Confucianism in Japan”, *The Encyclopedia of Religion* (ed. Mircea Eliade), New York: The Macmillan Co., IV, 7-10.

ODA, Yoshiko

2004 “Japonya’da Din Eğitimi”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*,
çev. Hamit Er, S. 14, 97–104.

OKAY, Bülent

1992 “Yıldızlarla İlgili Bir Çin Efsanesi: Dokumacı Kız ile Sığır
Çobanı”, *Gündoğan Edebiyat*, Bahar, 65–69.

ONO, Sokyō

2004 *Şinto: Kamilerin Yolu*, çev. Suat Ertüzün, İstanbul: Okyanus
Yayıncılık.

ÔTÔ, Tokihiko

1983a “Gion Festival”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd., III,
33-34.

1983b “Kanda Festival”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd.,
IV, 137.

1983c “Sanja Festival”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International Ltd.,
VII, 11

1983d “Shinto Family Altars”, *K.E.J.*, Tokyo: Kodansha International
Ltd., VII, 137.

PLUTSCHOW, Herbert & P. G. O’NEILL

1996 *Matsuri: The Festivals of Japan*, Surrey: Japan Library.

RAJNEESH, Bhagwan Shree

2000 *Zen Yolu / Tasavvuf Yolu*, çev. Sertaç Kartal, İstanbul: Okyanus
Yayımları.

READER, Ian

1991 *Religion in Contemporary Japan*, London: MacMillan Press Ltd.

READER, Ian ve diğeri

1993 *Japanese Religions: Past & Present*, Kent: Japan Library.

SÂMÎZÂDE Süreyya (Erdoğan)

2001 *Day Nippon: Büyük Japonya*, haz. Ali Ergun Çınar, İstanbul.

SARIKÇIOĞLU, Ekrem

2002 *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Isparta: Fakülte Kitabevi.

SCHIMMEL, Annamarie

1999 *Dinler Tarihine Giriş*, İstanbul: Kırkambar Yayınları.

SENZAKİ, Nyogen & Ruth Strout McCANDLESS

2001 *Budizm ve Zen*, çev. Nur Yener, İstanbul: Okyanus Yayınları.

SHIGEMITSU, Mie

2004 “Modern Japonya’da Konfüçyen Felsefi Değerler”, çev. Kasım Aksoy, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt. II, S. 6, 97–113.

SMART, Ninian

1989 *The World’s Religions: Old Traditions and Modern Transformations*, Cambridge: Cambridge University Press.

SONODA, Minoru

- 1988 “Festival and Sacred Transgression”, *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life* (ed. Nobutaka Inoue), İngilizceye çev. Norman Havens, Tokyo: Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, 33–77.

SUZUKI, Norihisa

- 1996 “Christianity”, *Religion in Japanese Culture* (ed. N. Tamaru & D. Reid), Tokyo: Kodansha International Ltd., 63-78.

ŞAHİN, Hayrettin

- 1990 *Japon Budizmi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TAMARU, Noriyoshi

- 1996 “Buddhism”, *Religion in Japanese Culture* (ed. N. Tamaru & D. Reid), Tokyo: Kodansha International Ltd., 43-62.

TUNCOKU, A. Mete

- 2001 *Güneşin Doğduğu Adalardan Mektup Var: Bir Türk Öğrencinin Japonya İzlenimleri*, Ankara: Türk Japon Üniversiteler Derneği.

TURGUT, Mehmet

- 2001 *Japon Mucizesi ve Türkiye*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

TÜMER, Günay

- 1992 “Budizm”, *D.İ.A.*, İstanbul: T.D.V. Yayınları, VI, 352-362.

TÜMER, Günay & Abdurrahman KÜÇÜK

2002 *Dinler Tarihi*, Ankara: Ocak Yayınları.

UEDA, Kenji

1996 “Shinto”, *Religion in Japanese Culture* (ed. N. Tamaru & D. Reid), Tokyo: Kodansha International Ltd., 27-42.

WATTS, Alan W.

1998 *Zen Yolu: Zen Budizm'in İlkeleri*, çev. Sena Uğur, İstanbul: Şule Yayınları.

WOLFEREN, Karel Van

1992 *Japon Gücünün Sırrı: Devletsiz Bir Millet'in İnsanları ve Politikası*, çev. İnci Kurmuş, Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.

YANAGAWA, Keiichi

1988 “The Sensation of Matsuri”, *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life* (ed. Nobutaka Inoue), İngilizceye çev. Norman Havens, Tokyo: Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, 3–17.

2. DİJİTAL KAYNAKLAR

2.1. CD-ROM'lar

Britannica 2001 Deluxe Edition CD-ROM

2.2. İnternet Kaynakları (W)

ABE, Namiko, *Tsukimi*,

<http://japanese.about.com/blhiraculture18.htm>, 19.11.2005.

Autumnal Moonlight Viewing,

<http://web-jpn.org/kidsweb/calendar/september/moon.html>, 10.12.2005.

Awa Odori,

<http://web-japan.org/kidsweb/calendar/august/awaodori.html>, 20.01.2006.

BALENTINE, Vicki McLeod (ed.), *Shichi Go San*,

<http://www.amphi.com/~psteffen/fmf/shichigosan.html>, 28.04.2006.

Bon Holidays,

<http://web-japan.org/kidsweb/calendar/august/bon.html>, 20.01.2006.

CHAU, Hauquan, *Obon Festival*,

http://www.thingsasian.com/goto_article/tell_story.2854.html, 09.03.2006.

CHRISTENSEN, Maria, *Chinese New Year*,

<http://www.2camels.com/destination49.php3>, 09.03.2006.

Chuxi Hakkındaki Efsane,

<http://tr1.chinabroadcast.cn/chinaabc/chapter18/chapter180108.htm>, 13.09.2005.

Children's Day,

<http://web-japan.org/kidsweb/calendar/may/children.html>, 06.09.2005.

Children's Day (Tango no Sekku, 5th of May),

<http://www.watanabesato.co.jp/jpculture/gogatsu/gogatsu.html>, 09.03.2006.

Chinese Holidays & Festivals,

http://www.index-china.com/index-english/chinese_holidays.htm, 13.09.2005.

Chinese Valentine's Day: The Seventh Day of the Seventh Lunar Month,

http://www.chinadaily.com.cn/english/doc/2003-08/01/content_359336.htm,

07.04.2006.

Chinese Valentine's Day (Qi Qiao Jie),

<http://www.holidays.net/amore/chinesevalentinesday.html>, 07.04.2006.

Christianity in Japan,

<http://www.baobab.or.jp/~stranger/mypage/chrinjap.htm>, 09.08.2006.

Çin'in Bahar Bayramı,

<http://tr.chinabroadcast.cn/chinaabc/chapter18/chapter180101.htm>, 13.09.2005.

Duanwu Bayramı,

<http://tr.chinabroadcast.cn/chinaabc/chapter18/chapter180104.htm>, 13.09.2005.

DUVAN, Melih, Kodomo no hi (Çocuklar Günü),

http://www.minikjaponya.com/icerik/ozel_gunler/kodomonohi.html, 24.08.2005.

_____, *Obon*,

http://www.minikjaponya.com/icerik/ozel_gunler/obon.html, 16.04.2006.

_____, *Setsubun*,

http://www.minikjaponya.com/icerik/ozel_gunler/setsubun.html, 12.10.2005.

_____, *Shoogatsu (Yeni Yil)*,

http://www.minikjaponya.com/icerik/ozel_gunler/shoogatsu.html, 28.04.2006.

_____, *7-5-3 (Shcigosan)*,

http://www.minikjaponya.com/icerik/ozel_gunler/753.html, 12.10.2005.

Festivals: Children's Day,

<http://festivals.iloveindia.com/childrens-day/>, 06.09.2005.

Food Osechi Food (New Years Food),

http://markun.cs.shinshu-u.ac.jp/japan/f_custom/shougatu-e.html, 28.04.2006.

GILLIS, Linda, *Cherry Blossom Festival*,

<http://www.2camels.com/destination84.php3>, 12.12.2005.

_____, *Obon: In the 'Spirit' of Welcome*,

<http://www.2camels.com/destination69.php3>, 09.03.2006.

Guide to Cherry Blossom Viewing,

<http://www.japan-guide.com/e/e2011.html>, 20.01.2006.

Hanami (Cherry-Blossom Viewing),

<http://web-japan.org/kidsweb/calendar/april/hanami.html>, 20.01.2006.

HARTSHORNE, Joshua, *Mid-Autumn Moon Festival*,

<http://www.2camels.com/destination372.php3>, 12.12.2005.

Hina Matsuri,

<http://web-japan.org/kidsweb/calendar/march/hinamatsuri.html>, 26.08.2005.

HIROTSUGU, Oi, *Japanese New Year / Bonenkai,*

http://www.japaneselifestyle.com.au/culture/new_year.html, 28.04.2006.

History – Overview,

<http://www.japan-guide.com/e/e2126.html>, 28.04.2006.

ICHIBASHI, Keiko, *Hanami in Japan: Viewing Cherry Blossoms,*

<http://www.topics-mag.com/internatl/customs/japan-hanami.htm>, 20.01.2006.

Japan Pictures,

http://www.japaneselifestyle.com.au/japan_picture/, 28.04.2006.

JIN, Hongo, *Hanami: Enjoying the Cherry Blossoms,*

<http://www.tjf.or.jp/eng/ge/ge11hana.htm>, 20.01.2006.

JONES, Tracey, *Kodomo no hi – Japanese children's day,*

http://pa.essortment.com/kodomonohijap_rnsd.htm, 24.08.2005.

Lantern Festival,

<http://www.china.org.cn/english/features/Festivals/78320.htm>, 17.04.2006.

MARSH, Sakae & Patrick MARSH, *Tangu no sekku: Children's Day,*

<http://www.ginkoya.com/pages/childrensday.html>, 28.04.2006.

MATHESON, Tim R., *O-bon – Japan's Halloween?,*

<http://www.timwerx.net/culture/obon.htm>, 12.12.2005.

Misawa Tanabata Matsuri,

<http://www.misawajapan.com/festivals/tanabata/tanabata.htm>, 03.02.2006.

MISHIMA, Shizuko, *Cherry Blossom Viewing in Japan*,
<http://gojapan.about.com/cs/cherryblossoms/a/sakuraviewing.htm>, 20.01.2006.

_____, *Japanese Star Festival*,
<http://gojapan.about.com/cs/japanesefestivals/a/tanabata.htm>, 03.02.2006.

_____, *Japanese Wedding*,
<http://gojapan.about.com/cs/traditionculture/a/japanesewedding.htm>, 29.06.2006.

Moonlight Party,
http://markun.cs.shinshu-u.ac.jp/japan/f_custom/tukimi-e.html, 27.12.2005.

Moon Viewing (Tsukimi): 15th of August by Luna Calendar,
<http://www.watanabesato.co.jp/jpculture/tukimi/tukimi.html>, 10.12.2005.

Moon view-ing (O-tsukimi),
<http://moonymirage.web.infoseek.co.jp/moonview.html>, 19.11.2005.

NAGAYA, Yoshimi (ed.), *Hanami (Flower Viewing) - End of March or Early April*,
<http://web.mit.edu/jpnet/holidays/Apr/hanami.shtml>, 20.01.2006.

_____, *Hinamatsuri- March 3*,
<http://web.mit.edu/jpnet/holidays/Mar/hinamaturi.shtml>, 26.08.2005.

_____, *Kodomo-no-hi (Children's Day)*,
<http://web.mit.edu/jpnet/holidays/May/kodomonohi.shtml>, 24.08.2005.

_____, *O-bon (The Buddhist Festival of the Dead) – August 13–15*,
<http://web.mit.edu/jpnet/holidays/Aug/obon.shtml>, 20.01.2006.

_____, *Setsubun: Around February 3*,
<http://web.mit.edu/jpnet/holidays/Feb/setsubun.shtml>, 18.10.2005.

_____, *Shichi-go-san (Seven-five-three)- November 15*,
<http://web.mit.edu/jpnet/holidays/Nov/7-5-3.shtml>, 18.10.2005.

_____, *Syogatsu (New Year's Day)*,
<http://web.mit.edu/jpnet/holidays/Jan/syogatsu.shtml>, 20.01.2006.

New Year,
<http://www.japan-guide.com/e/e2064.html>, 28.04.2006.

New Year's Day,
<http://web-japan.org/kidsweb/calendar/january/gantan.html>, 20.01.2006.

PETERS, Sandy & Thomas PETERS, *Setsubun: Bean Throwing Festival*,
<http://www.topics-mag.com/internatl/holidays/japan/setsubun-bean-throwing.htm>,
28.10.2005.

Qingming Festival,
<http://www.china.org.cn/english/features/Festivals/78319.htm>, 17.04.2006.

RENSHAW, Steve & Saori IHARA, *Setsubun in Japan; A Lunar "New Years' Eve"*,
<http://www2.gol.com/users/steve/setsubun.htm>, 28.10.2005.

_____, *Orihime, Kengyuu, and Tanabata: Adapting Chinese Lore to Native Beliefs and Purposes*,
<http://www2.gol.com/users/steve/orihime.htm>, 03.02.2006.

SARGENT, Denny, *Hina Matsuri: "Girls' Day"*,
<http://www.thelema.net/hml/00Shinto/chap4.html>, 12.12.2005.

_____, *Obon: The Festival of the Dead and the Ghosts of Japan*,
<http://www.thelema.net/hml/00Shinto/chap8.html>, 12.12.2005.

_____, *Setsubun: "Beaning" the Oni and Welcoming Spring*,
<http://www.thelema.net/hml/00Shinto/chap2.html>, 12.12.2005.

_____, *Shogatsu: New Years Day in Japan*,
<http://www.thelema.net/hml/00Shinto/chap1.html> 12.12.2005.

_____, *Tanabata: The "Star" Festival of Japan*,
<http://www.thelema.net/hml/00Shinto/chap7.html>, 12.12.2005.

_____, *Tango-no-sekku: "Boys' Day Festival"*,
<http://www.thelema.net/hml/00Shinto/chap6.html>, 12.12.2005.

_____, *Tsukimi: Autumnal Moon Viewing in Japan*,
<http://www.thelema.net/hml/00Shinto/chap9.html>, 12.12.2005.

SCHULMAN, David, *Tanabata Festival*,
<http://citypaper.net/articles/2003-07-03/mixpicks3.shtml>, 03.02.2006.

SENRI, Miura, *The Tanabata festival in Shonan Hiratsuka*,
<http://www.geocities.jp/senribb/>, 03.02.2006.

Setsubun (1),
<http://www.japan-guide.com/e/e2285.html>, 28.10.2005.

Setsubun (2),
<http://japan.chez.tiscali.fr/Culture/Japan/Setsubun.htm>, 28.10.2005.

Setsubun (3),
<http://www.angelfire.com/psy/depthcharge/setsubun.html>, 18.11.2005.

Setsubun and Bean-throwing,
<http://web-japan.org/kidsweb/calendar/february/setsubun.html>, 18.10.2005.

The Sendai Tanabata Fireworks Festival: Friday, August 5,
<http://www.city.sendai.jp/soumu/kouhou/tanabata-e/>, 03.02.2006.

Sevgililer Günü (Bir Aşk Efsanesi),
<http://tr.chinabroadcast.cn/chinaabc/chapter18/chapter180102.htm>, 13.05.2005.

SHAN, Jun, *Chinese New Year,*
<http://chineseculture.about.com/library/weekly/aa011298.htm>, 13.09.2005.

_____, *The Moon Festival,*
<http://chineseculture.about.com/library/weekly/aa093097.htm>, 13.09.2005.

Shichi-go-san,
<http://web-japan.org/kidsweb/calendar/november/shichigosan.html>, 18.10.2005.

Shinto,
<http://www.japan-guide.com/e/e2056.html>, 28.04.2006.

Shinto Shrines,
<http://www.japan-guide.com/e/e2059.html>, 28.04.2006.

Star Festival (Hoshi-Matsuri) or Tanabata (Weaving-loom) Matsuri,
<http://www.misawa.navy.mil/tanabata.htm>, 03.02.2006.

Star Festival (Tanabata) 7th of July,
<http://www.watanabesato.co.jp/jpculture/tanabata/tanabata.html>, 03.02.2006.

STRAUSS, Emily, *Mid Autumn Festival – Moon Viewing and Moon Cakes,*
<http://www.2camels.com/destination102.php3>, 12.12.2005.

Tanabata,

<http://web-japan.org/kidsweb/calendar/july/tanabata.html>, 20.01.2006.

Tanabata: Celebrating the Love of the Stars on July 7,

<http://www.embjapan.dk/spotlight/Tanabata.html>, 03.02.2006.

THATCHER, Sian, *Cherry Blossom Viewing: Heavy Petal Parties,*

<http://www.japanvisitor.com/jc/seasons/japan-in-spring.html>, 20.01.2006.

TRAFTON, Terry, *Ryukyuan Culture*, 1991,

http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2/content_storage_01/0000000b/80/22/d1/70.pdf, 18.04.2006.

TREST, Mike, *Come Join With us as we tour the end of the Tanabata Festival in Hiratsuka,*

<http://www.judy.trest.com/Tanabata.shtml>, 03.02.2006.

TSAI, Allen, *Chinese Valentine's Day,*

<http://www.chinesefortunecalendar.com/77.htm>, 07.04.2006.

Tsukimi (The Night of August 15 and September 13 on the Lunar Calendar),

<http://www.jpn-miyabi.com/Vol.5/tsukimi-e.html>, 10.12.2005.

TUSO, Bernado, *Chihsi: Chinese Valentine's Day,*

http://www.sinica.edu.tw/tit/culture/0895_cu1.html, 07.04.2006.

WARD, G., *Akemashite, Omedeto Gozaimasu! (Happy New Year),*

http://www.asij.ac.jp/elementary/japan/jp_holi.html#ny, 28.04.2006.

_____, *Hanami/Cherry Blossom Viewing,*

<http://www.asij.ac.jp/elementary/japan/hanami/hanami.htm>, 19.11.2005.

Welcome to the Shonan Hiratsuka Tanabata Festival,

http://www.city.hiratsuka.kanagawa.jp/tanabata/e_index.htm, 03.02.2006.

YAMADA, Sanzo, *Kaze-no-Bon,*

<http://web-japan.org/nipponia/nipponia11/sp02.html>, 16.04.2006.

YORIOKA, Jimmie, *Japanese Wedding,*

<http://mothra.rerf.or.jp/ENG/Hiroshima/Things/81.html>, 29.06.2006.

_____, *Japan's Three-Day New Year Holiday,*

<http://mothra.rerf.or.jp/ENG/Hiroshima/Festivals/27.html>, 28.04.2006.

_____, *Sakura (Cherry Blossoms),*

<http://mothra.rerf.or.jp/ENG/Hiroshima/Festivals/38.html>, 20.01.2006.

EKLER

EK-1: Kronolojik Japon Tarihi⁴¹⁷

Tarih	Dönem	Açıklama
...- M.Ö. 300	Cōmon	Bu dönemde Japonlar, avcılık, toplayıcılık ve balıkçılıkla uğraşmışlardır.
M.Ö. 300– M.S. 300	Yayoi	Bu dönemde pirinç tarımı yapılmaya başlanmıştır. Ayrıca sosyal hiyerarşi belirgin hale gelir ve küçük devletçikler yavaş yavaş birleşip daha büyük devletler oluşturmaya başlamıştır.
300–538	Kofun	300 Japonya’da devletler arasında ilk defa büyük bir birliğin sağlandığı dönemdir. Ölen liderler için büyükçe kümbet şeklinde mezarlar yapıldığından dolayı bu döneme ‘büyük kümbet mezar’ anlamında “ <i>kofun</i> ” denilmiştir.
538–710	Asuka	538/552 Bu yıllarda ülkeye Budizm girmiştir. 604 Prens Şōtoku’nun 17 maddelik yasası yürürlüğe girer. 645 Taika reformları yapılır. Fucivara dönemi başlar.
710–784	Nara	710 Nara, Japonya’nın ilk başkenti olur. 784 Başkent, Nagaoka’ya taşınır.
794–1185	Heian	794 Başkent, Kyoto’ya (Heian) taşınır. 1159 Taira Kiyomori’nin yönetimindeki Taira kabilesi, Heici Savaşı sonrası yönetimi ele geçirir. 1175 Budist <i>Cōdo</i> (<i>Pure Land</i>) mezhebi ülkeye girer. 1180–85 Gempei Savaşıyla Minamoto kabilesi, Taira egemenliğini sona erdirir.
1192–1333	Kamakura	1191 Zen Budizm ülkeye girer. 1192 Minamoto Yoritomo, <i>şogun</i> (askeri yönetici) olarak başa gelir ve Kamakura yönetimi başlamış olur. 1221 Kamakura ve Kyoto arasındaki mücadelenin sonucunda Kamakura’da Hoco’nun kral naibi olmasıyla <i>Cōkyu</i> kargaşası sona erer. 1232 Joei Shikimoku yasaları yürürlüğe girer. 1274 ve 1281 Moğollar iki kez ülkeyi istila etmek ister, ancak kötü hava şartları sonucu bu hareket başarısızlığa uğrar. 1333 Kamakura yönetiminde işler yolunda gitmemeye başlar, çöküş sinyalleri verilmektedir.
1338–1573	Muromaçi	1334 İmparator Kemmu Japonya’da restorasyon başlatır, ülkeye eski gücünü geri kazandırır. 1336 Ashikaga Takauji, Kyoto’yu işgal eder. 1337 İmparator kaçarak Yoşino’da Güney Sarayını kurar. 1338 Takauji de ikinci bir imparator olarak Kyoto’da Muromaçi idaresi (Kuzey Saray da denilir) kurar. 1392 Kuzey ve Güney Sarayları birleşir. 1467–1477 Onin savaşı.

⁴¹⁷ Bkz. *History – Overview*, (W).

		<p>1542 Portekizliler ülkeye Hıristiyanlığı ve ateşli silahları getirir. 1568 Nobunaga, Kyoto'ya girer. 1573 Muromaçi yönetimi yıkılır.</p>
1573–1603	Azuçi Momoyama	<p>1575 Takeda kabilesi Nagaşino Savaşı'nda yenilgiye uğrar. 1582 Nobunaga öldürülür ve Toyotomi Hideyoşi başa geçer. 1588 Hideyoşi, çiftçi ve dini grupların elindeki silahlara el koyar. 1590 Japonya'da kabileler arasında tekrar birlik sağlanır. 1592–98 Başarısız bir Kore istilası denemesi. 1598 Hideyoşi'nin ölümü. 1600 Ieyasu Tokugava, Sekigahara Savaşı'nda tüm rakiplerini yenilgiye uğratır.</p>
1603–1867	Edo	<p>1603 Ieyasu, <i>şogun</i> olarak başa geçer ve Edo'da (Tokyo) Tokugava yönetimi kurulmuş olur. 1614 Ieyasu, Hıristiyanlığı yasaklar. 1615 Toyotomi kabilesi, Ieyasu'nun Osaka Kalesini ele geçirmesinden sonra yok edilir. 1639 Japonya'nın, dış devletlere kendini kapatması (izolasyon döneminin başlangıcı). 1688–1703 Genroku devri: yerel halk kültürü gelişme gösterir. 1792 Rusların, başarısızlıkla sonuçlanan ticari ilişki kurma girişimi. 1854 Amerikalı Tuğamiral Matthew Perry, Japon yönetimini sınırlı sayıdaki limanları ticarete açması için zorlar.</p>
1868–1912	Meici	<p>1868 Meici restorasyonu. 1872 İlk demiryolu hattının Tokyo ile Yokohama arasına kurulması. 1889 Meici Anayasası'nın kabulü. 1894–95 Çin-Japon Savaşı. 1904–05 Rus-Japon Savaşı. 1910 Kore'nin Japonya'ya ilhakı. 1912 İmparator Meici'nin ölümü.</p>
1912–1926	Taişô	<p>1914–18 Japonya'nın I. Dünya Savaşı'nda itilaf devletlerine katılması. 1923 Büyük Kanto depreminin Tokyo ve Yokohama'yı harabeye çevirmesi.</p>
1926–1989	Shôva	<p>1931 Mançuryalı olayı. 1937 İkinci Çin-Japon Savaşı'nın başlaması. 1941 II. Dünya Savaşı'nın Büyük Okyanus'taki başlangıcı. 1945 Japonya'nın, Hiroşima ve Nagasaki'ye atom bombası atılması sonucu teslim olması. 1946 Yeni anayasanın kabulü. 1952 Müttefik kuvvetlerin işgali sona erdirmesi. 1956 Japonya'nın Birleşmiş Milletler'e üye oluşu. 1972 Çin ile ilişkilerin normalleşmesi. 1973 Petrol krizi.</p>
1989-	Heisei	<p>1993 Liberal Demokrat Parti'nin (LDP) meclisteki (<i>Diet</i>) çoğunluğu kaybetmesi. 1995 Büyük Hanşin depreminin Kobe'yi harap etmesi. Tokyo metrosunda AUM mezhebi tarafından sarin gaz saldırısı düzenlenmesi.</p>

EK-2: Başlıca Japon Dinî Bayramlarının Tarihleri⁴¹⁸

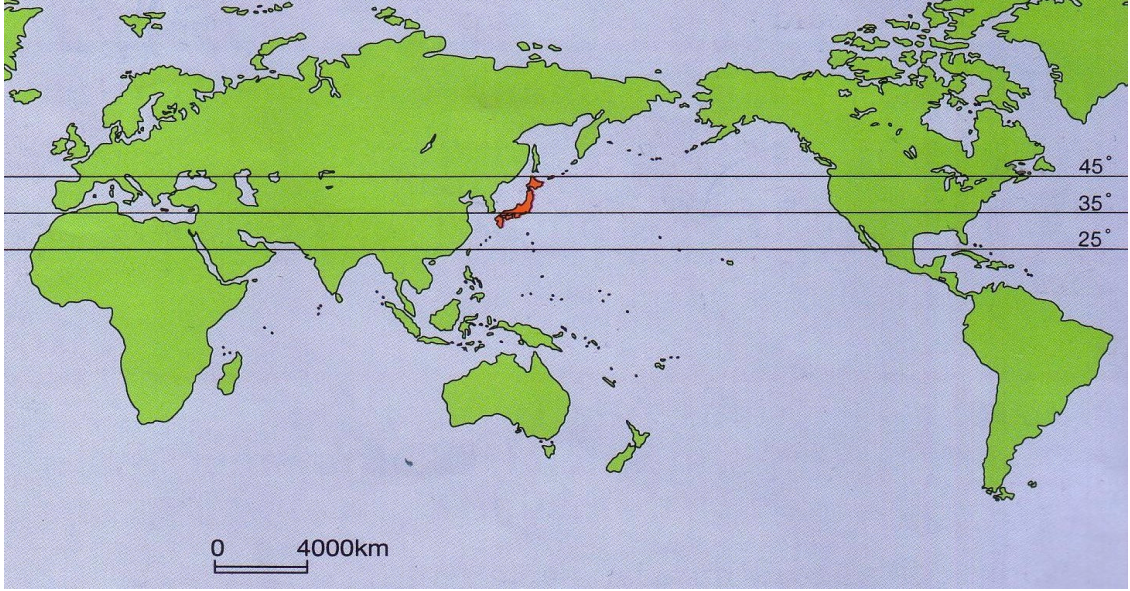
TARİH	BAYRAM İSİMLERİ
1 Ocak * #	<i>Şôgatsu</i> / Yeni Yıl Bayramı
3 Şubat #	<i>Setsubun</i> / Mevsim Değişimi
3 Mart	<i>Hina Matsuri</i> / Kız Çocukları Bayramı
Mart – Nisan	<i>Hanami</i> / Kiraz Çiçeği Seyretme Bayramı
5 Mayıs *	<i>Kodomo-no-hi</i> / Çocuklar Günü
7 Temmuz (7 Ağustos)	<i>Tanabata</i> / Yıldız Bayramı
13–15 Ağustos #	<i>Bon</i> / Ataları Anma Bayramı
13 Eylül #	<i>Tsukimi</i> / Ay Seyretme Bayramı
15 Kasım	<i>Şiçi-go-san</i> / 7–5–3 Bayramı

⁴¹⁸ Bkz. Itasaka, 262.

* Resmî tatil günleri.

Belirtilen tarihler yaklaşık kutlama tarihlerini göstermekte olup, yıldan yıla değişebilir.

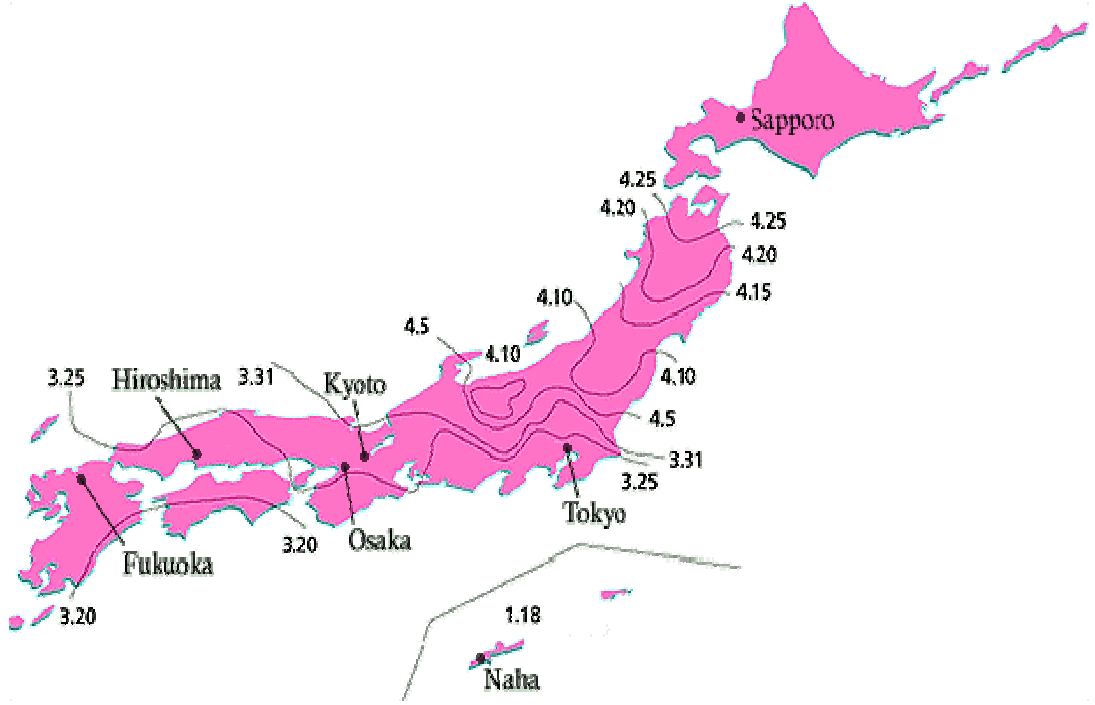
HARİTALAR

H-1: Japonya'da Kullanılan Dünya Haritası

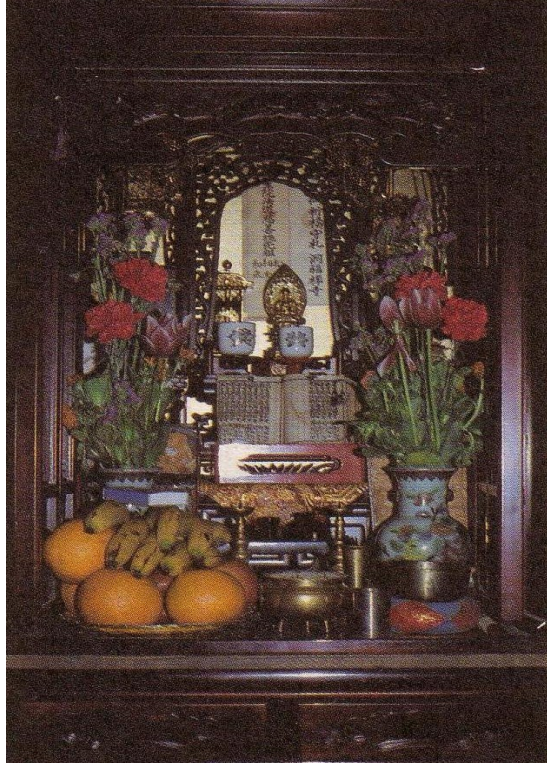
H-2: Japonya Haritası

H-3: Japonya'da Bölgelere Göre Kiraz Çiçeği Açma Günleri

FOTOĞRAFLAR

F-1: *Butsudan ve Kamidana*

F-2: *Cinca Girişi ve Cinca Koruyucusu*

F-3: Kutsal Alanı Sembolize Eden *Torii*

F-4: Kami Olduğuna İnanılan Kayalar: Kutsallığı İfade Eden *Torii* ve *Şimenawa*

F-5: Bir *Cincan*ın Dış Görünüşü

F-6: Bir *Cincan*ın Girişi (Yakınlaştırılmış)

F-7: *Torii*

F-8: *Komainu*

F-9: *Temizuya*

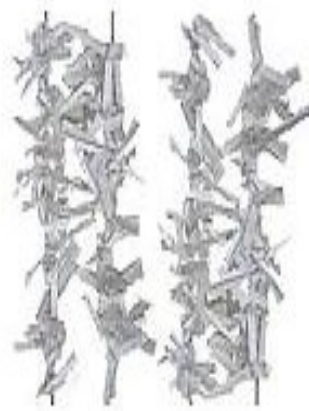
F-10: *Honden*

F-11: Dans Platformu

F-12: Ema

F-13: Omikuci

F-14: Şimenava

F-15: Evlenme Töreni: Gelin, Kutsal *Sake*'den Yudumlar

F-16: Nikah Sonrası Gelin ve Damat *Cincadan* Çıkarken

F-17: Mezar Ziyareti ve Ataya Saygı

F-18: Kamakura'da Bulunan Büyük Buda Heykeli (*Daibutsu*, 12.yy., bronz, 12 m.)

F-19: Buda Heykeline Çiçek Takdimesi ve Saygı

F-20: Tokyo'da Düzenlenen *Sanca Matsuri*'de Mikoşi Taşıma

F-21: Izumo Cinca'da *Daisairei Matsuri*

F-22: Kyoto'da Düzenlenen *Aoi Matsuri*'de Geçit Töreni

F-23: Osaka'da Bir Piriç Ekimi Bayramı

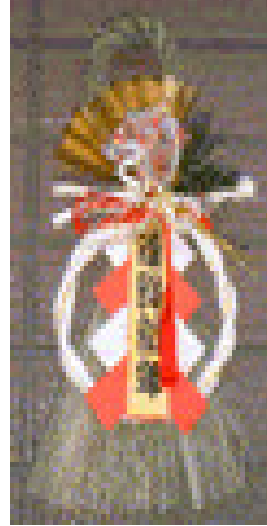
F-24: Şogatsu Bayramı'nda Mabet Ziyareti

F-25: Şans Getirdiğine İnanılan Tılsımlar (O-mamori)

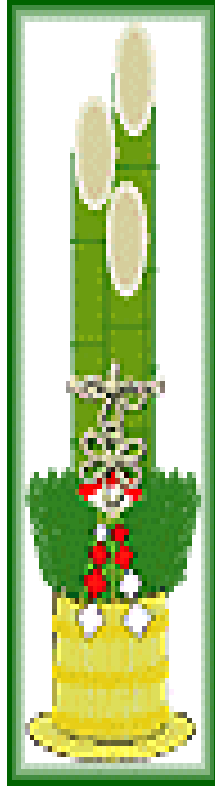
F-26: Yeni Yıl Okları (*Hamaya*)

F-27: *Şimenava*

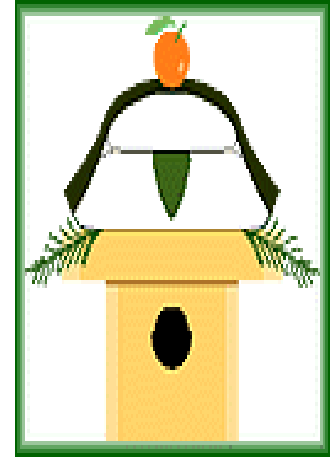
F-28: *Şimekazari*

F-29: *Kadomatsu*

F-30: *Kagami-moçi*

F-31: *Oseçi-ryôri*

F-32: *Setsubun* Bayramı: Şeytan Sokakta ve Mabet Basarken

F-33: *Setsubun* Bayramı'nda Mabet Bahçesinde Soya Fasulyesi Saçılırken

F-34: Soya Fasulyesi Yiyenler

F-35: Fasulye Poşetinde 7 Mutluluk Kamisi (*Şiçi-Fukucin*)

F-36: *Hina Matsuri*'de *Hina Ningyô*

F-37: İmparator ve İmparatoriçe

F-38: *Hişi moçi*

F-39: İçine Dilek Yazılıp Nehre Bırakılan Oyuncaklar

F-40: *Hanami* Bayramı'nda Kiraz Ağaçları Altında Ziyafet

F-41: *Hanami* Bayramı'nda Gündüz ve Gece Görüntüsü

F-42: *Kodomo-no-hi*'de Sazan Flamaları (*Koinobori*)

F-43: *Gogatsu Ningyô*

F-44: *Kaşıva-moçi*

F-45: *Çimaki*

F-46: *Sobu*

F-47: *Kintaro*

F-48: *Tanabata* Bayramı'nda Bir Cadde

F-49: *Tanzaku*

F-50: *Tanabata* Bayramı'ndan Gece Görüntüleri

F-51: Şikoku'da yapılan bir *Bon* dansı olan *Ava Odori*

F-52: *Bon Odori*

F-53: *Bon Gecesinde Kyoto'da Bir Mezar*

F-54: *Bon Odori Esnasında Trans*

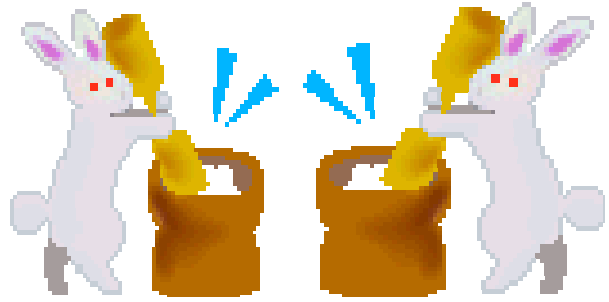

F-55: Nehre Fener Bırakarak Ruhları Uğurlama

F-56: Aya Sunulan Takdimeler

F-57: Ayda Yaşadığı ve Pirinç Dövdüğü Düşünülen Tavşan Oyunağı ve Figürleri

F-58: 7-5-3 Yaşlarındaki Çocuklar Bayram Kıyafetleriyle

F-59: Şiçi-Go-San Bayramı'nda Mabet Ziyareti

F-60: Çocuklar ve *Çitose-ame* (1.000 yıl şekeri)